Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1938 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens ***fjärde*** *huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet.*

(1:a avd.)

A. FÖRSVARSDEPARTEMENTET.

1:o) **Försvarsdepartementet: Avlöningar.** I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen (punkt 1, sid. 7—9) att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarsdepartementet, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1938/39;

dels ock till Försvarsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 313,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 309,800 kronor.

Med erinran att enligt den för departementet gällande personalförteckningen bland tjänstemän å övergångsstat funnes upptagen en befattning som förste kanslisekreterare, har departementschefen, då ifrågavarande befattning måste anses vara oumbärlig för arbetet inom departementet, hemställt om riksdagens bemyndigande att, oaktat befattningens karaktär av övergångsstatstjänst, vid förfall för innehavaren av tjänsten få förordna vikarie å densamma.

Departementschefens förslag innebär vidare, att en för pensionerad officer avsedd registratorsbefattning måtte tillföras flygvapnets kommandoexpedition. Arvodet åt denne har ansetts böra bestämmas till 3,180 kronor.

Departementschefens förslag om rätt för Kungl. Maj:t att vid förfall för innehavaren av den å övergångsstat uppförda förste kanslisekreterarebefattningen förordna vikarie å densamma finner sig utskottet kunna tillstyrka. *Utskottet.*

Då utskottet ej heller i övrigt haft något att erinra mot vad under förevarande punkt föreslagits, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för försvarsdepartementet, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1.	Avlöning till departementschefen		kronor 24,000: —
2.	Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*		» 188,400: —
3.	Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, *förslagsvis*		» 9,700: —
	Anm. Så länge den å övergångsstat uppförde förste expeditionsvakten uppehåller tjänst som expeditionsvakt å lantförsvarets kommandoexpedition, utgår till denne från anslagsposten under punkt 2 ett mot avlöning till en expeditionsvakt i lönegraden B 5 svarande belopp.		
4.	Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		» 52,620: —
5.	Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
	a. Grundavlöningar m. m.	kr. 24,200: —	
	b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	» 5,380: —	» 29,580: —
6.	Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		» 8,700: —
		Summa förslagsanslag	kronor 313,000: —;

b) till *Försvarsdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 313,000 kronor.

2:o) **Försvarsdepartementet: Dyrtidstillägg.** I fråga om Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 2, sid. 10) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

3:o) **Försvarsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, sid. 10) och under erinran, att samma anslag anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsdepartementet. Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 73,000 kronor.

B. FÖRSVARSSTABEN.

4:o) **Försvarsstaben: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, sid. 11 och 12) att med godkännande av framlagt förslag till stat för försvarsstaben, att tillämpas under budgetåret 1938/39, till Försvarsstaben: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 200,800 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *D. Gustavson* i Västerås väckt motion (nr 160), vari motionären — med förmälan att, på sätt framgår av årets statsverksproposition, departementschefen beträffande lönegradsplacering för befattningshavarna vid krigsskolan i överensstämmelse med försvarsväsendets lönenämnd föreslagit, att någon placering av krigsskolans manliga personal i lönegraden Eo. 2 icke vidare borde ifrågakomma utan att flertalet av befattningshavarna borde placeras i lönegraden Eo. 5 — hemställt, att den ifrågasatta lönegradsplaceringen utvidgades till att omfatta övriga jämförliga befattningshavare vid försvarsväsendet.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 208,200 kronor.

Departementschefens förslag innebär i huvudsak, att å staten för försvarsstaben måtte uppföras ytterligare en befattning för pensionerad officer, avsedd som expeditionsofficer å signaltjänstavdelningen. Härför har räknats ett arvode av 3,180 kronor.

Vidkommande det motionsvis gjorda yrkandet, vill utskottet erinra därom, att — såsom framgår av den personalförteckning A, som är fogad till kungörelsen den 9 januari 1936 (nr 2) angående ändring i vissa delar av kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet — med visst undantag inga andra manliga befattningshavare vid försvarsväsendet kvarstå i lönegraderna Eo. 2—4 än sådana, som anmält sig vilja bibehålla sin extra-ordinarie anställning. De, som efter den 1 juli 1936 anställts eller icke gjort dylik anmälan, innehava anställning såsom arbetare eller såsom kontraktsanställd personal. *Utskottet.*

Med erinran härom och då utskottet icke funnit sig böra allenast på framställning av enskild motionär vidtaga ändring i nu gällande anställnings- och lönevillkor, anser utskottet förevarande motion icke böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Då Kungl. Maj:ts förslag ej föranlett någon erinran från utskottets sida, får utskottet under åberopande av det anförda hemställa,

I. att riksdagen må, med godkännande av vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1938 fogat förslag till stat för försvarsstaben, att tillämpas under budgetåret 1938/39, till *Försvarsstaben: Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 200,800 kronor;

II. att motionen II: 160 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

5:o) **Försvarsstaben: Dyrtidstillägg.** I fråga om Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 5, sid. 12) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

6:o) **Försvarsstaben: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, sid. 12—15) att till Försvarsstaben: Omkostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 112,300 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 93,300 kronor.

Förutom vissa av praktiska skäl betingade till detta anslag föreslagna överflyttningar av kostnader för dels facklitteratur åt militärattachéer, dels ock vissa flyttningsersättningar, innebär departementschefens förslag uppförande under ifrågavarande anslag av en särskild anslagspost å 2,000 kronor för resestipendier åt officerare vid försvarsstaben.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 112,300 kronor.

7:o) **Försvarsstaben: Vissa arbeten å mobiliseringsverket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, sid. 15 och 16) och under erinran, att samma anslag anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Vissa arbeten å mobiliseringsverket* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

8:o) **Försvarsstaben: Fältövningar.** Utskottet, som tillstyrker, att särskilt anslag anvisas för anordnande av fältövningar för försvarsstabens officerare, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, sid. 16) hemställa,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Fältövningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

C. RIKSKOMMISSIONEN FÖR EKONOMISK FÖRSVARSBEREDSKAP.

9:o) **Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 17) och under erinran, att samma anslag anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) förklara, att den av riksdagen för budgetåret 1937/38 godkända staten för rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap skall i oförändrat skick gälla under budgetåret 1938/39;

b) till *Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 69,000 kronor.

10:o) **Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Dyrtidstillägg.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 10, sid. 17 och 18) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

11:o) **Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, sid. 18) och under erinran, att samma anslag anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 6,000 kronor.

12:o) **Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Den industriella försvarsberedskapens ordnande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, sid. 18 och 19) och under erinran, att anslaget upptagits med det i 1936 års försvarsbeslut för ändamålet beräknade beloppet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Den industriella försvarsberedskapens ordnande* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

D. LANTFÖRSVARET.

Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

13:o) **Avlöning till personal vid arméförvaltningen.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13, sid. 20—24) att

dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för den civila personalen vid arméförvaltningen;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tillsvidare från och och med budgetåret 1938/39;

dels ock till avlöning till personal vid arméförvaltningen för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 638,200 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 614,500 kronor.

Departementschefen, som funnit behov föreligga av någon utökning av den enligt försvarsbeslutet för revisionsverksamhet inom arméförvaltningen avsedda personalen, har föreslagit, att å personalförteckningen för nämnda ändamål bör upptagas ytterligare en revisor i lönegraden B 21 och ett kontorsbiträde i lönegraden B. 4. Å samma personalförteckning har vidare ansetts böra uppföras ytterligare en befattning som expeditionsvakt i lönegraden B. 5. Slutligen har föreslagits, att medel måtte anvisas för anställande av ytterligare två extra ordinarie kontorsbiträden i lönegraden Eo. 4.

I övrigt innebär departementschefens förslag i huvudsak inga andra ändringar än vissa av praktiska skäl betingade överflyttningar av avlöningsmedel.

Utskottet. Utskottet har funnit sig böra tillstyrka departementschefens förslag om utökning av arméförvaltningens personal med tre ordinarie befattningar i respektive lönegraderna B. 21, B. 5 och B. 4, ävensom att medel anvisas för anställande av ytterligare två extra ordinarie kontorsbiträden i lönegraden Eo. 4. Då departementschefens förslag jämväl i övrigt tillstyrkes, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande personalförteckning för den civila personalen vid arméförvaltningen:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 generalkrigskommissarie	A. 3
4 krigsråd	B. 30
1 ombudsman	B. 26
1 sekreterare	B. 26

Befattning	Lönegrad
2 revisionskommissarier	B. 26
2 sekreterare	B. 24
1 pensionskamrerare	B. 24
1 sekreterare och kamrerare	B. 24
2 kamrerare	B. 24
4 notarier	B. 21
10 revisorer	B. 21
2 bokhållare	B. 21
1 kassör	B. 15
1 kansliskrivare	B. 11
1 förste expeditionsvakt	B. 7
8 kanslibiträden	B. 7
8 expeditionsvakter	B. 5
16 kontorsbiträden	B. 4

Tjänstemän å övergångsstat.

1 bokhållare	B. 21
1 notarie	B. 21
1 registrator	B. 21
3 kansliskrivare	B. 11
1 kanslibiträde	B. 7;

b) godkänna följande avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*		kronor 373,500: —
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, *förslagsvis*		» 36,300: —
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		» 144,836: —
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 49,600: —	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	» 7,700: —	» 57,300: —
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		» 26,264: —
Summa förslagsanslag		kronor 638,200: —;

c) till *avlöning till personal vid arméförvaltningen* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 638,200 kronor.

14:o) **Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, sid. 24—62) att

dels godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1938 fogade förslag till stater för generalitetet, generalstabskåren, artilleristabskåren, fälttygkåren, fortifikationskåren, intendenturkåren, fältläkarkåren, fältveterinärkåren, arméstaben jämte krigsarkivet, truppslagsinspektionerna samt sjukvårds- och veterinärinspektionerna, arméfördelningsstaberna m. m., rullföringsbefälhavare med biträden, krigsskolan, krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, ridskolan, artilleriets skjutskola, arméns underofficersskola, truppförband av infanteriet, kavalleriet och artilleriet, officerare och underofficerare vid luftvärnsartilleriet, officerare och underofficerare m. fl. vid ingenjörtrupperna, ingenjörkårerna och signalregementet, officerare och underofficerare vid trängen, trängkårerna, tygdepartementets fabriker och anstalter, väg- och vattenbyggnadskårens chefsexpedition, armémuseum, garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden, arméns sjuksköterskekår samt polispersonalen i Boden och å Karlsborg, att gälla under budgetåret 1938/39, dock beträffande de å vissa stater uppförda icke-ordinarie befattningshavarna och betjäningspersonalen endast i fråga om de för dessa personalgruppers avlöning erforderliga medelsanvisningarna,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t

att för tillämpningen av staterna meddela särskilda föreskrifter av i huvudsak samma innehåll, som innefattas i de särskilda bestämmelser, som genom brev den 11 juni 1937 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av lantförsvarets stater under budgetåret 1937/38,

dels godkänna de i en vid berörda statsrådsprotokoll fogad »Förteckning över vissa i stat icke uppförda arvoden m. fl. ersättningar» under rubriken »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.» upptagna arvoden, att utgå under budgetåret 1938/39,

dels medgiva,

att under budgetåret 1938/39 tillfällig löneförbättring må utgå åt löjtnanter och sergeanter på aktiv stat och övergångsstat ävensom åt furirer (likställda) i överensstämmelse med för innevarande budgetår tillämpade huvudgrunder,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t

att under budgetåret 1938/39, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, bereda avskedad beställningshavare av manskapet vid armén med en tjänstetid av minst sex år möjlighet att kvarstå viss tid över stat vid vederbörligt truppförband (kår), samt

att, utan hinder av gällande avlöningsbestämmelser, i fråga om sådan försvarsväsendet tillhörande personal, för vilken sådant kan anses erforderligt, meddela föreskrift därom, att vederbörande chef skall i de fall, då beställnings- eller befattningshavare med hänsyn till göromålens behöriga gång icke kunnat före utgången av ett kalenderår komma i åtnjutande av hela

den på sagda år belöpande semestern, kunna medgiva, att de semesterdagar, som återstå, få tillgodonjutas före utgången av januari månad nästföljande kalenderår,

dels ock medgiva,

att vid truppförband av infanteriet, kavalleriet eller artilleriet ledigbliven lön, vilken icke enligt eljest gällande bestämmelser tages i anspråk för beredande av lön åt vid truppförbandet anställd surnumerär fänrik (underlöjtnant), må enligt vederbörande truppslagsinspektörs beprövande under budgetåret 1938/39 disponeras för beredande åt vid annat truppförband inom truppslaget anställd surnumerär fänrik (underlöjtnant) av lön enligt de grunder, som jämlikt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser om vissa lönedispositioner gälla beträffande i samma bestämmelser avsedd surnumerär fänrik (underlöjtnant), med rätt för sådan officer att därutöver åtnjuta de övriga förmåner, som tillkomma motsvarande ordinarie beställningshavare, samt

att, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, under budgetåret 1938/39 må till surnumerär fänrik (underlöjtnant) vid armén utgå särskild kontant ersättning för dag med belopp motsvarande sammanlagda värdet av värnpliktig, likaledes för dag, tillkommande förmåner av penningbidrag, portion och ersättning för begagnande av egna persedlar,

dels ock till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslaganslag av 27,500,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *R. Lindström m. fl.* (nr 21) och den andra inom andra kammaren av herr *C. Lovén m. fl.* (nr 28), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan utökning från och med budgetåret 1938/39 av musikkårerna vid Livregementet till häst, Göta artilleriregemente och Karlsborgs luftvärnsregemente, att dessa kårer bliva organiserade såsom musikkårer av typ II;

dels en inom första kammaren av herr *N. Holmström* väckt motion (nr 136), vari hemställts, att riksdagen ville besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag, att fodermarsken vid krigsskolan placeras i lönegraden Eo. 7;

dels en inom andra kammaren av herr *G. Arnemark m. fl.* väckt motion (nr 129), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta erforderlig ökning av antalet beställningar för musikdirektörer vid armén i lönegraden O. 3 i syfte att musikdirektörerna C. S. Ekström vid Kungl. Upplands regemente, K. H. Nordström vid Kungl. Livregementet till häst, K. F. Teike vid Kungl. Karlsborgs luftvärnsregemente och J. E. Isakson vid Kungl. Värmlands regemente skola kunna uppflyttas till nämnda lönegrad från och med den 1 juli 1938;

dels en av herr *O. W. Lövgren* inom andra kammaren väckt motion (nr 134), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att retroaktivt från och med den 1 juli 1937 provisorisk avlöningsförstärkning enligt Sv. förf.-saml. nr 588/1937 ävensom kallortstillägg enligt gällande författningar måtte få utgå på de i liggaren för fjärde huvudtiteln upptagna arvodena till förråds-

handräckningskarlarna, skrivaren och bokföraren samt kontorsvakten vid fortifikationsförvaltningen i Boden;

dels ock en inom andra kammaren av herr *S. Cruse m. fl.* väckt motion (nr 171), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att staten för garnisonssjukhuset i Stockholm fastställes till sådant belopp, att lönereglering kan tillerkännas sjukhusets ekonomipersonal redan innevarande budgetår.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna I: 21, I: 136, II: 129, II: 134 och II: 171.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 26,700,000 kronor.

Enligt 1936 års riksdags beslut skall övergången till den nya härordningen försiggå i tre skeden, av vilka det första omfattar budgetåret 1936/37, det andra tiden 1937—1940 och det tredje tiden 1940—1946. Vid början av det andra skedet bör omorganisationen av arméns ledning verkställas, varjämte under detta skede de avsedda organisatoriska förändringarna i övrigt jämväl i stort sett böra äga rum.

Dessa grunder för den nya härordningens genomförande hava under det nu löpande budgetåret planenligt tillämpats. Sålunda har omorganisationen av arméns högsta ledning numera i huvudsak genomförts och de i föregående års statsverksproposition angivna kaderökningarna hava under året vidtagits.

I sin skrivelse den 10 september 1937 angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1938/39 har arméförvaltningen vid beräkningen av lantförsvarets avlöningsanslag utgått ifrån av Kungl. Maj:t på grundval av försvarsbeslutet fastställda grunder för kaderändringarna under nyssnämnda budgetår. I syfte att undvika rubbningar av arbetsförhållandena vid skolor och truppförband samt för att begränsa de med personalens omplacering förenade flyttningskostnaderna har arméförvaltningen föreslagit, att kaderökningarna vid dessa senare organisationer måtte genomföras först från och med den 1 oktober 1938. De nya regementskassörsbeställningar, som enligt planen skola tillsättas under nästkommande budgetår, hava emellertid ansetts böra tillsättas redan från och med budgetårets början.

Emot de sålunda av arméförvaltningen angivna grunderna för staternas beräknande har departementschefen icke haft något att erinra. Ehuru de kaderökningar, som skola vidtagas under nästa budgetår, således i regel icke komma att företagas förrän en fjärdedel av budgetåret förgått, synes departementschefen dock av budgettekniska skäl lön för de nytillkommande beställningarna böra beräknas för hela budgetåret. Dock har från det beräknade totala avlöningsbeloppet avdrag gjorts med ett belopp motsvarande den ungefärliga summan av de belopp, varmed staterna för skolor och truppförband härigenom blivit för högt beräknade.

Under rubriken *avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater* har departementschefen föreslagit den förändringen, att staterna för väg- och vattenbyggnadskårens chefsexpedition, tygdepartementets fabriker och anstalter

samt armémuseum i stället för att upptagas var för sig under särskilda rubriker upptagas under rubriken »Truppförbanden m. m.».

I fråga om anslagsrubriken *generalitetet och personalkårer* hava i huvudsak inga andra ändringar föreslagits än vissa av praktiska skäl betingade överflyttningar av personalkostnader från ett anslag till ett annat.

Beträffande *staten för arméfördelningsstaberna m. m.* har departementschefen funnit sig böra föreslå uppförande från och med nästa budgetår av i försvarsbeslutet upptagna befattningar dels för en kommendant i Stockholm med ett årligt arvode av 5,100 kronor, dels ock för en adjutant åt nämnde kommendant med ett årligt arvode av 3,180 kronor. Befattningarna i fråga hava emellertid icke ansetts böra tillsättas förrän den 1 oktober 1938.

Beträffande *staterna för krigshögskolan och ridskolan* hava föreslagits allenast mindre jämkningar i anslagsposterna och i staternas uppställning.

Departementschefen har erinrat om, att under *staten för krigsskolan* återfinnes för innevarande budgetår, bland annat, dels en rubrik för icke-ordinarie personal och dels en rubrik för betjäningspersonal. I den nu gällande staten äro emellertid under sistnämnda rubrik upptagna jämväl vissa befattningshavare (garageförman, hovslagare, gårdskarlar, hästskötare, logementsuppassare, slottsuppassare och kökskarl), som alltjämt tillhöra kategorien icke-ordinarie personal. Genom kungörelsen den 9 januari 1936 (nr 2) angående ändring i vissa delar av kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet avfördes visserligen de befattningar, som innehavas av de uppräknade befattningshavarna, från den vid sistnämnda kungörelse fogade tjänsteförteckningen A, men samtidigt erhöllo befattningshavarna rätt att, därest de önskade och före den 1 mars 1936 hos vederbörande centrala förvaltningsmyndighet därom gjorde anmälan, så länge de kvarstode i sina befattningar, bibehållas vid förut gällande anställningsform. Enligt vad departementschefen inhämtat hava samtliga ifrågavarande anställningshavare avgivit anmälan om bibehållande av anställningsform såsom icke-ordinarie. På grund av den vid 1937 års riksdag beslutade ändrade uppställningen av staterna under fjärde huvudtiteln äro de dock såsom nyss nämndes för närvarande i staten redovisade under rubriken »Betjäningspersonal». I avlöningshänseende äro logements- och slottsuppassarna, hästskötarna samt gårds- och kökskarlarna placerade i 2:a lönegraden, hovslagaren i 5:e och garageförmannen i 6:e lönegraden enligt kungörelsen nr 215/1928.

I skrivelse den 4 december 1936 anhöll försvarets civila tjänstemannaförbund dels att den civila betjäningspersonalen vid krigsskolan måtte bibehållas i tjänstemannaställning, dels ock att frågan om såväl nämnda personals som övriga icke-ordinarie befattningshavares vid skolan lönegradsplacering måtte tagas under omprövning. I samband härmed föreslog förbundet, att den manliga betjäningspersonalen måtte placeras i 5:e och förmännen i 7:e lönegraden.

I likhet med försvarsväsendets lönenämnd och de i ärendet hörda myndigheterna har departementschefen funnit övervägande skäl tala för att den

civila manliga betjäningspersonalen vid krigsskolan återföres till anställning såsom icke-ordinarie befattningshavare, i följd varav densamma också bör inordnas i den vid kungörelsen nr 215/1928 fogade tjänsteförteckningen A.

Vidare har departementschefen ansett skäligt, att personalens ställning i lönehänseende underkastas en reglering. Härvid syntes departementschefen, i överensstämmelse med vad försvarsväsendets lönenämnd föreslagit, någon placering av manlig personal i lönegrad Eo. 2 icke vidare böra förekomma, utan torde flertalet av befattningshavarna böra placeras i lönegraden Eo. 5.

Departementschefen har erinrat därom, att lönenämnden ifrågasatt, att i staten för krigsskolan skulle upptagas befattningar med avlöning i lönegraden Eo. 7 för, bland andra, 1 fodermarsk, 1 garageförman och 1 maskinist.

Av dessa är fodermarsken för närvarande placerad i lönegrad Eo. 5. Då fodermarsken vid ridskolan är placerad i sistnämnda lönegrad och då motsvarande befattningshavare vid arméstaben enligt anmärkning till staten för nämnda stab vid nuvarande innehavarens avgång är avsedd att placeras i samma lönegrad, har departementschefen funnit sig icke böra ifrågasätta någon ändring i fodermarskens vid krigsskolan nuvarande löneställning.

Ej heller har departementschefen funnit några bärande skäl föreligga för att höja löneställningen för garageförmannen, som för närvarande åtnjuter avlöning enligt lönegrad Eo. 6.

Emot lönenämndens förslag att för vissa av de göromål, som nu bestridas av innehavaren av hovslagarbefattningen, samt för de övriga göromål vid skolan, vilka böra handhavas av maskinistutbildad personal, å skolans stat uppföra en befattning för en maskinist har departementschefen icke haft något att erinra. Denna befattning syntes departementschefen dock icke böra placeras i högre lönegrad än Eo. 6.

Däremot har departementschefen tillstyrkt lönenämndens förslag, att 2 förste vaktmästare uppföras i lönegraden Eo. 7, 3 tillsyningsmän i lönegraden Eo. 6, 1 eldare av 2. klass och 23 vaktmästare i lönegraden Eo. 5.

Under *staten för artilleri- och ingenjörhögskolan* har departementschefen föreslagit omräkning av vissa lärararvoden, beroende på ändrat antal undervisningstimmar.

I fråga om *staten för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet* har departementschefen föreslagit, att, intill dess åt adjutanten vid skjutskolan kan beredas lämplig bostad, han bör komma i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente enligt hittills tillämpade grunder. I staten för skolan bör därför angivas, att det för tjänstgöringstraktamenten beräknade beloppet är avsett jämväl för beredande av dylik förmån åt adjutanten.

Vidkommande *staten för artilleriets skjutskola* har departementschefen föreslagit, att på grund av förlängd utbildning vid vinterskjutskolan uppkommen kostnadsökning i fråga om tjänstgöringstraktamenten åt lärare, elever och övningstrupp under vinterperioden, vilken kostnadsökning hittills bestritts av anslaget till vinterövningar, i stället bör bestridas av avlöningsanslaget.

Beträffande *staten för arméns underofficersskola* har departementschefen med hänsyn till den utveckling, som den allmänbildande undervisningen vid

underofficersskolan under de senare åren undergått, ansett i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna det önskvärt, att kompetenskraven för sökande till befattningen såsom studierektor vid skolan höjas, så att de komma att motsvara dem, som krävas för innehavare av befattning såsom rektor vid högre allmänt läroverk. En förutsättning för införande av en dylik kompetenshöjning syntes emellertid vara att studierektorns avlöningsförmåner ökas.

Skolöverstyrelsen har i sådant avseende föreslagit, att lönen till rektor vid underofficersskolan måtte bestämmas att utgå i överensstämmelse med vad som enligt § 6 mom. 1 i det av 1937 års riksdag antagna förslaget till avlöningsreglemente för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsende kunde väntas bliva stadgat för rektorer vid högre allmänna läroverk, tillhörande avlöningsgrupp III. Skolöverstyrelsens förslag har av undervisningsväsendets lönenämnd biträtts. Departementschefen har funnit sig böra tillstyrka detsamma. I förevarande stat skulle alltså uppföras en ordinarie beställning för en studierektor, att tillsättas genom förordnande på viss tid.

Under rubriken *truppförbanden m. m.* har departementschefen tillstyrkt ett av arméförvaltningen framlagt förslag, innebärande sådan ändring av staten för Göta livgardes stridsvagnsbataljon, att manskapsbeställningarna vid bataljonen, frånsett den för en sjukvårdare avsedda korpralsbeställningen, komme att utgöras av uteslutande furirsbeställningar. Departementschefen har emellertid därvid förutsatt, att kostnaderna för manskapets avlöning enligt den nya staten komme att hålla sig inom den för bataljonens manskapsstat i 1936 års försvarsbeslut förutsatta anslagsramen. Med iakttagande härav har å staten för nästkommande budgetår upptagits 45 furirer och 1 korpral.

Under *staten för garnisonssjukhuset i Stockholm* har departementschefen meddelat, att försvarsverkens civila personals förbund i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder, så att förslag kunde föreläggas 1938 års riksdag om att ekonomipersonalen vid garnisonssjukhuset i Stockholm måtte i fråga om löne- och anställningsvillkor bliva jämnställd med motsvarande personal vid serafimerlasarettet i Stockholm.

Departementschefen har med anledning härav framhållit, att han vid anmälan inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 5 mars 1937 av frågan om avlåtande till riksdagen av proposition angående reglering av den vid försvarsväsendet anställda sjuksköterskepersonalens avlöningsförmåner m. m. ansett sig, med hänsyn till att garnisonssjukhuset i Stockholm inom kort skulle uppgå i karolinska sjukhuset, icke för det dåvarande böra ifrågasätta någon reglering av lönerna för, bland annat, den personal varom här vore fråga.

Då nyssnämnda skäl för att icke nu vidtaga en löneregler ing för omförmälda personal alltjämt kvarstode, har departementschefen ansett sig, under åberopande jämväl av vad arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse i ämnet anfört, icke böra för nästkommande budgetår ifrågasätta någon dylik löneregler ing.

Vidkommande rubriken *lönefyllnad åt musikdirektörer* har departementschefen meddelat, att fem av arméns musikdirektörer, som för närvarande åtnjuta avlöning i lönegraden O. 2, hava i särskilda skrivelser till Kungl. Maj:t

anhållit, att antalet musikdirektörsbeställningar i lönegraden O. 3 från och med budgetåret 1938/39 måtte ökas, så att jämväl åt dem kunde beredas lön i nämnda lönegrad.

Någon ökning av antalet musikdirektörer med avlöning i lönegraden O. 3 har departementschefen ansett sig icke böra ifrågasätta.

Under rubriken *vissa arvoden m. m.* har föreslagits uppförande i arvodesförteckningen av ett belopp å 144 kronor såsom uppbördsmannaarvode till adjutanten vid bevakningsstyrkan i Tingstäde, att utgå därest denne förordnas till köksföreståndare samt furage- och bränsleuppbördsman hos bevakningsstyrkan.

Beträffande övriga under avlöningsanslaget upptagna särskilda anslagsposter hava endast smärre ändringar ifrågasatts.

Departementschefen har därjämte framlagt förslag dels om beredande av tillfällig löneförbättring åt vissa militära beställningshavare, dels angående anställande över stat av visst avgånget militärmanskap, dels ock om beredande av ersättning åt surnumerära officerare vid armén, allt i överensstämmelse med för innevarande budgetår tillämpade grunder.

Vidare har departementschefen föreslagit sådan ändring av anmärkningen till 2 § manskapsavlöningsreglementet, att i densamma direkt utsäges, att lönen för furir, som avlagt underofficersexamen, samt för musikfurir skall efter en tjänstetid för vederbörande beställningshavare av 120 månader höjas till 1,920 kronor. Därest riksdagen icke har något att erinra mot en dylik ändring av ifrågavarande bestämmelse, torde det, framhåller departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav föranledd ändring i manskapsavlöningsreglementet.

Slutligen har departementschefen till behandling upptagit spörsmålet rörande försvarsväsendets personal tillkommande rätt till semester.

Departementschefen har därvid erinrat om, att 1928 års riksdag bemyndigat Kungl. Maj:t att, utan hinder av gällande avlöningsbestämmelser, i fråga om verk, för vilket sådant kunde anses erforderligt, meddela föreskrift därom, att vederbörande verksstyrelse skulle i de fall, då befattningshavare med hänsyn till göromålens behöriga gång icke kunnat före utgången av ett kalenderår komma i åtnjutande av hela den på sagda år belöpande semestern, kunna medgiva, att de semesterdagar, som återstode, finge utbekommas före utgången av januari månad nästföljande kalenderår.

Då ifrågavarande bemyndigande icke lärer få anses tillämpligt på den försvarsväsendet tillhörande personalen vid truppförband, staber och expeditioner m. m., har departementschefen funnit sig böra föreslå, att av riksdagen inhämtas medgivande, att nämnda av 1928 års riksdag lämnade bemyndigande må omfatta jämväl sistberörda personal, därvid vad som sagts om verksstyrelse skall gälla vederbörande semesterbeviljande chef.

I enlighet med vad ovan anförts har departementschefen låtit uppgöra en beräkning av utgifterna under anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. för budgetåret 1938/39. Denna beräkning slutar å en anslagssumma av 27,500,000 kronor.

Vidkommande till en början de i motionerna I: 21 och II: 28 gjorda yrkandena om sådan utökning av musikkårerna vid Livregementet till häst, Göta artilleriregemente och Karlsborgs luftvärnsregemente, att dessa kårer bliva organiserade såsom musikkårer av typ II, vill utskottet erinra därom, att motioner i samma syfte voro föremål för prövning vid 1937 års riksdag. I sitt utlåtande nr 4 vid nämnda riksdag framhöll statsutskottet, att frågan om armémusiken var föremål för prövning vid 1936 års riksdag i samband med försvarsväsendets ordnande. Därvid beslöts, att musikkårer av s. k. typ III skulle vid den nya försvarsordningens genomförande erhålla en ökning i det dittillsvarande antalet beställningshavare med en sergeant och en vicekorpral. Då denna statökning ännu ej genomförts och erfarenhet således saknades rörande den förbättring av organisationen, som därav skulle följa, avstyrkte utskottet de då föreliggande motionerna. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag. *Utskottet.*

Med anledning av det motionsvis ånyo gjorda yrkandet vill utskottet framhålla, att utskottet fortfarande finner tillräcklig erfarenhet saknas för att redan nu ifrågasätta ändring i den av 1936 års riksdag fastställda armémusikorganisationen. Utskottet anser sig därför böra avstyrka de föreliggande motionerna.

I motionen I: 136 har föreslagits, att fodermarsken vid krigsskolan, som är placerad i lönegraden Eo. 5, måtte uppflyttas i lönegraden Eo. 7. Utskottet vill erinra om, att frågan om nämnde fodermarsks lönegradsplacering varit föremål för prövning inom försvarsväsendets lönenämnd, som därvid framhöll, att de arbetsuppgifter, som ankomme på denne befattningshavare, i stort sett motsvarade dem, som ålåge de till lönegraden B. 7 hänförda befattningarna såsom fodermarsk vid veterinärhögskolan och stallförman vid statens veterinärbakteriologiska anstalt. På grund härav syntes lönenämnden befattningen i fråga böra uppflyttas till lönegraden Eo. 7. Den av lönenämnden sålunda framhållna jämnställdheten mellan ifrågavarande befattningshavare utgör enligt utskottets mening bärande skäl för att åt fodermarsken vid krigsskolan beredes en förbättrad löneställning och tillstyrker utskottet fördenskull, att befattningen i enlighet med motionärens förslag hänföres till lönegraden Eo. 7. Med anledning härav torde erforderlig ändring böra göras i den under staten för krigsskolan intagna personalförteckningen, varvid befattningen också synes böra givas annan benämning, förslagsvis stallföreståndare. Vidare torde den under samma stat uppförda anslagsposten »Avlöning till ovanstående icke-ordinarie befattningshavare» böra i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag höjas från 97,068 kronor med 306 kronor till 97,374 kronor och statens slutsumma således bliva 285,777 kronor. Någon uppräkning av avlöningsanslagets slutsumma torde emellertid icke vara behövlig.

I fråga om det i motionen II: 129 gjorda yrkandet vill utskottet erinra därom, att enligt den nya härordningen samtliga musikdirektörer vid armén med undantag av musikdirektören vid Svea livgarde, vilken åtnjuter avlöning enligt lönegraden O. 3, skola vara placerade i lönegraden O. 2. Emellertid skulle Kungl. Maj:t äga att till lönegraden O. 3 uppflytta högst fyra i lönegraden O. 2 placerade musikdirektörer, vilka erhållit kaptens tjänsteställning. På grund härav har Kungl. Maj:t medgivit, att de fyra äldsta musikdirek-

törerna vid armén finge från och med den 1 juli 1937 erhålla lön enligt den högre lönegraden. I enlighet härmed åtnjuta för närvarande sammanlagt fem av arméns musikdirektörer avlöning i lönegraden O. 3. I den föreliggande motionen har nu hemställts, att till lönegraden O. 3 måtte uppflyttas ytterligare fyra musikdirektörer.

Med hänsyn till vad motionärerna anfört till stöd för sin framställning, vill utskottet framhålla, att försvarskommissionen vid behandlingen av musikdirektörernas löneförhållanden undersökte flera utvägar till en förbättring. Kommissionen var därvid inne på tanken att bevilja ett större antal musikdirektörer viss löneförbättring, men stannade likväl för den anordning, som kom till uttryck i försvarsbeslutet, nämligen att blott ett mindre antal väl kvalificerade borde tilldelas lön enligt lönegraden O. 3. Att de av motionärerna angivna musikdirektörerna kommit i befordringshänseende i en ogynnsam ställning är ett förhållande, som icke är ensamtstående, utan ofta bliver en följd av en förändrad organisation och ändrade pensionsbestämmelser. Med hänsyn till vad ovan anförts och då härtill kommer, att en liknande framställning, som den nu motionsvis gjorda, tidigare varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning utan att därvid hava föranlett någon åtgärd, finner sig utskottet böra avstyrka den föreliggande motionen.

Vad härefter beträffar det i motionen II: 134 gjorda yrkandet, att viss i motionen närmare angiven, vid fortifikationsförvaltningen i Boden tjänstgörande personal måtte få komma i åtnjutande av s. k. provisorisk avlöningsförstärkning har, såsom i motionen erinrats, framställning i enahanda syfte varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Enligt beslut den 15 oktober 1937 föranledde dock icke framställningen till någon Kungl. Maj:ts åtgärd. I sitt i ärendet avgivna utlåtande framhöll arméförvaltningen, bland annat, att, även om det i och för sig skulle anses skäligt, att åt ifrågavarande befattningshavare bereddes någon avlöningsförbättring, åtskilliga andra vid lantförsvaret anställda arvodestagare befunne sig i samma belägenhet som de i framställningen avsedda. Ett bifall till framställningen skulle, framhöll arméförvaltningen, komma att medföra konsekvenser, vilka — med hänsyn till vid lantförsvaret förekommande olikartade arvodesbefattningar med efter skilda grunder avvägda arvodesbelopp och därav följande svårigheter att avgränsa vissa fall från andra, där avlöningsförstärkning ej borde ifrågakomma, och som i sin tur nödvändiggjorde svåröverskådliga och komplicerade bestämmelser — knappast kunde överblickas. Utskottet vill för sin del väl icke bestrida, att vissa billighetsskäl tala för ett behjärtande av motionärens framställning men anser sig i betraktande av vad arméförvaltningen anfört i ärendet icke kunna tillstyrka, att från riksdagens sida åtgärd vidtages i överensstämmelse med motionärens yrkande.

Ej heller är utskottet berett att på grundval av enskild motion tillstyrka den av samme motionär jämväl gjorda framställningen om beredande av kallortstillägg åt här ifrågavarande befattningshavare.

Vidkommande slutligen den i motionen II: 171 gjorda framställningen om förbättrad löneställning för ekonomipersonalen vid garnisonssjukhuset i

Stockholm vill utskottet erinra därom, att motioner i samma syfte voro föremål för behandling vid föregående års riksdag men då icke föranledde någon riksdagens åtgärd. I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 182 uttalade statsutskottet, bland annat, att utskottet icke funne denna fråga vara så utredd, att utskottet för det dåvarande ansåge sig kunna taga ställning till densamma. Med avseende å den nu ånyo gjorda framställningen vill utskottet framhålla, att utskottet alltfort finner denna fråga icke tillräckligt utredd för att utskottet skulle kunna tillstyrka riksdagen att besluta om en lönereglering för ifrågavarande ekonomipersonal. Härför talar även det i statsrådsprotokollet anförda skälet, att garnisonssjukhuset i Stockholm kommer att uppgå i karolinska sjukhuset. Emellertid må å andra sidan beaktas, att den personal, varom här är fråga, i lönehänseende ligger avsevärt under jämförlig personal vid övriga statliga sjukvårdsanstalter i Stockholm. Ett dylikt förhållande synes icke skäligen böra under alltför lång tid fortfara. Det torde därför få anses riktigt, att något i denna sak åtgöres, redan innan denna sammanslagningsfråga vinner sin slutgiltiga lösning. Om utskottet, såsom ovan framhållits, alltså icke anser sig kunna tillstyrka riksdagen att nu besluta om en definitiv lönereglering för ifrågavarande personal, finner sig utskottet dock på grund av vad i ärendet förekommit kunna förutsätta, att Kungl. Maj:t av den under staten för garnisonssjukhuset i Stockholm upptagna anslagsposten för »Till chefläkarens förfogande för anställande av betjäningspersonal» såsom en provisorisk åtgärd bereder denna personal ett skäligt tillskott till lönen. På grund härav har utskottet ansett berörda anslagspost böra för budgetåret 1938/39 erhålla beteckningen förslagsvis. Någon uppräkning av avlöningsanslagets slutsumma torde dock med anledning härav icke vara behövlig.

Vidkommande departementschefens förslag om rätt till överflyttning av semestertid från ett kalenderår till början av det nästföljande för försvarsväsendets personal vid truppförband, staber och expeditioner m. m., mot vilket förslag utskottet icke haft något att erinra, torde detsamma beträffande fast anställt manskap, i den mån sådana beställningshavare komma att erhålla medgivande därtill, komma att innebära överflyttning till första kvartalet av nästpåföljande anställningsår med hänsyn nämligen till att manskap beräknar tjänstledighetsdagar eller semester per anställningsår d. v. s. för tiden från och med den 1 november ena året till och med den 31 oktober påföljande år.

Vad departementschefen i övrigt under förevarande anslag i skilda avseenden föreslagit liksom Kungl. Maj:ts förslag till beräkning av anslaget har i de delar, om vilka utskottet icke särskilt yttrat sig, icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet har ansett, att bemyndigande bör lämnas Kungl. Maj:t att, liksom för innevarande budgetår skett, i staterna vidtaga de smärre förändringar, som må visa sig erforderliga.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 171 samt med bifall till motionen I: 136, ävensom med iakt-

tagande av vad här ovan anförts godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1938 fogade förslag till stater för generalitetet, generalstabskåren, artilleristabskåren, fälttygkåren, fortifikationskåren, intendenturkåren, fältläkarkåren, fältveterinärkåren, arméstaben jämte krigsarkivet, truppslagsinspektionerna samt sjukvårds- och veterinärinspektionerna, arméfördelningsstaberna m. m., rullföringsbefälhavare med biträden, krigsskolan, krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, ridskolan, artilleriets skjutskola, arméns underofficersskola, truppförband av infanteriet, kavalleriet och artilleriet, officerare och underofficerare vid luftvärnsartilleriet, officerare och underofficerare m. fl. vid ingenjörtrupperna, ingenjörkårerna och signalregementet, officerare och underofficerare vid trängen, trängkårerna, tygdepartementets fabriker och anstalter, väg- och vattenbyggnadskårens chefsexpedition, armémuseum, garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden, arméns sjuksköterskekår samt polispersonalen i Boden och å Karlsborg, att gälla under budgetåret 1938/39, dock beträffande de å vissa stater uppförda icke-ordinarie befattningshavarna och betjäningspersonalen endast i fråga om de för dessa personalgruppers avlöning erforderliga medelsanvisningarna, samt beträffande staterna för krigsskolan och garnisonssjukhuset i Stockholm med de ändringar, utskottet ovan föreslagit,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att för tillämpningen av staterna meddela särskilda föreskrifter av i huvudsak samma innehåll, som innefattas i de särskilda bestämmelser, som genom brev den 11 juni 1937 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av lantförsvarets stater under budgetåret 1937/38,

c) godkänna de i en vid berörda statsrådsprotokoll fogad »Förteckning över vissa i stat icke uppförda arvoden m. fl. ersättningar» under rubriken »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.» upptagna arvoden, att utgå under budgetåret 1938/39,

d) medgiva, att under budgetåret 1938/39 tillfällig löneförbättring må utgå åt löjtnanter och sergeanter på aktiv stat och övergångsstat ävensom åt furirer (likställda) i överensstämmelse med för innevarande budgetår tillämpade huvudgrunder,

e) bemyndiga Kungl. Maj:t

att under budgetåret 1938/39, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, bereda avskedad beställningshavare av manskapet vid armén med en tjänstetid av minst sex år möjlighet att kvarstå viss tid över stat vid vederbörligt truppförband (kår), samt

att, utan hinder av gällande avlöningsbestämmelser, i fråga om sådan försvarsväsendet tillhörande personal, för vilken sådant kan anses erforderligt, meddela föreskrift därom, att vederbörande chef skall i de fall, då beställnings- eller befattningshavare med hänsyn till göromålens behöriga gång icke kunnat före utgången av ett kalenderår komma i åtnjutande av hela den på sagda år belöpande semestern, kunna medgiva, att de semesterdagar, som återstå, få tillgodonjutas före utgången av januari månad nästföljande kalenderår,

f) medgiva,

att vid truppförband av infanteriet, kavalleriet eller artilleriet ledigbliven lön, vilken icke enligt eljest gällande bestämmelser tages i anspråk för beredande av lön åt vid truppförbandet anställd surnumerär fänrik (underlöjtnant), må enligt vederbörande truppslagsinspektörs beprövande under budgetåret 1938/39 disponeras för beredande åt vid annat truppförband inom truppslaget anställd surnumerär fänrik (underlöjtnant) av lön enligt de grunder, som jämlikt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser om vissa lönedispositioner gälla beträffande i samma bestämmelser avsedd surnumerär fänrik (underlöjtnant), med rätt för sådan officer att därutöver åtnjuta de övriga förmåner, som tillkomma motsvarande ordinarie beställningshavare, samt

att, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, under budgetåret 1938/39 må till surnumerär fänrik (underlöjtnant) vid armén utgå särskild kontant ersättning för dag med belopp motsvarande sammanlagda värdet av värnpliktig, likaledes för dag, tillkommande förmåner av penningbidrag, portion och ersättning för begagnande av egna persedlar.

II. avslå motionerna I: 21 och II: 28.

III. avslå motionen II: 129.

IV. avslå motionen II: 134.

V. till *avlöning till personal vid stater och truppförband m. fl.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 27,500,000 kronor.

15:o) **Avlöning till personal å övergångsstat vid armén.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, sid. 62 och 63), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en sänkning med 590,000 kronor, beroende på minskad anslagsbelastning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *avlöning till personal å övergångsstat vid armén* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 1,800,000 kronor.

16:o) **Inkvarteringens ordnande i Stockholm.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16, sid. 63) och under erinran, att samma anslag anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inkvarteringens ordnande i Stockholm* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 21,450 kronor.

17:o) **Rekryteringskostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17, sid. 63—65) att till rekryteringskostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 55,000 kronor.

Medelsbehovet under förevarande anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår är uppfört med 60,000 kronor, har för nästa budgetår med hänsyn till förefintliga reservationer beräknats till 55,000 kronor.

Med förmälan att utgifterna för civilanställningskommissionerna för truppförband (formationer) utom Stockholm och den särskilda civilanställningskommissionen för truppförband i Stockholm m. fl. hittills bestritts av de olika försvarsgrenarnas anslag till extra utgifter, har departementschefen funnit lämpligast, att dessa utgifter hädanefter i stället bekostades av försvarsgrenarnas anslag till rekryteringskostnader, dit de med hänsyn till sin natur närmast vore hänförliga. För lantförsvarets del hava de årliga kostnaderna för ändamålet uppskattats till högst 6,000 kronor. Någon uppräkning på grund härav av förevarande anslag har icke ansetts behövlig.

Utskottet. Utskottet, som lämnat Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt utan erinran, hemställer,

att riksdagen må till *rekryteringskostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 55,000 kronor.

18:o) **Avskedspremier m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, sid. 65 och 66) och under erinran, att samma anslag anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *avskedspremier m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 140,000 kronor.

19:o) **Arméns reservstater.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19, sid. 66—70) att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa stater för budgetåret 1938/39 för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat i överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1938 anförts,

dels ock till arméns reservstater för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 930,000 kronor.

Uti två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *R. Lindström* och *A. Mannerskantz* (nr 160) och den andra inom andra kammaren av herr *R. Lundqvist m. fl.* (nr 255) har hemställts, att riksdagen

måtte besluta, att den före den 1 juli 1936 pensionerade f. d. reservstatspersonalen måtte i pensionshänseende tillerkännas den rättsställning, som tillkommer sagda personal enligt 1914 års senare riksdags beslut och därmed godtagna principer, samt sålunda snarast komma i åtnjutande av den pensionsreglering, som därav kan betingas eller annorledes kan befinnas skälig.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionen I: 160.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår har arméförvaltningen föreslagit, att å arméns reservstater måtte för budgetåret 1938/39 upptagas 1 generalmajors-, 3 överste-, 42 majors-, 48 kompaniofficers-, 66 underofficers-, 2 fältläkar- och 1 regementsläkarbeställningar. Då de för innevarande budgetår fastställda staterna upptaga 2 överste-, 30 majors-, 46 kompaniofficers-, 44 underofficers- och 2 fältläkarbeställningar, innebär arméförvaltningens berörda förslag alltså en utökning under budgetåret 1938/39 av arméns reservstater med 1 generalmajors-, 1 överste-, 12 majors-, 2 kompaniofficers-, 22 underofficers- och 1 regementsläkarbeställningar. Dessa nya beställningar avses att tillsättas från och med den 1 oktober 1938.

Departementschefen har i överensstämmelse härmed beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 980,000 kronor, vilket belopp med hänsyn därtill, att åtskilliga beställningar inom kompani- och underofficersgraderna torde komma att stå obesatta under en del av budgetåret på grund av brist på kompetenta sökande, ansetts kunna nedsättas till 930,000 kronor.

Departementschefen har i detta sammanhang anmält vissa framställningar rörande utsträckt tillämpning av de år 1936 genomförda nya bestämmelserna angående pension åt reservstatspersonalen. Efter att hava lämnat en redogörelse för vad i detta ärende tidigare förekommit har departementschefen framhållit, att han för egen del icke ansåge skäl föreligga till frångående av den ståndpunkt, som statsmakterna intagit till förevarande fråga vid genomförandet av 1936 års beslut och som enligt departementschefens uppfattning helt överensstämde med vedertagna principer, nämligen att den genomförda regleringen av pensionerna icke borde hava retroaktiv verkan på de befattningshavare, som redan trätt i pension. Då icke heller eljest några förhållanden kunde sägas vara för handen av beskaffenhet att giva anledning till att den ifrågavarande personalens pensioner nu skulle göras till föremål för reglering, ansåge sig departementschefen icke böra föreslå någon åtgärd i anledning av de föreliggande framställningarna.

Utskottet. Vidkommande de motionsvis gjorda yrkandena vill utskottet erinra därom, att förslag om en reglering uppåt av den före den 1 juli 1936 pensionerade reservstatspersonalens pensioner varit föremål för prövning såväl av 1937 års riksdag som också därefter av Kungl. Maj:t utan att hava föranlett någon åtgärd. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att skäl icke föreligga till frångående av den ståndpunkt, som statsmakterna intagit i före-

varande fråga vid genomförandet av 1936 års beslut om ändrade löne- och pensionsvillkor för reservstatspersonalen. Utskottet finner sålunda, att den omständigheten att pensionerna reglerats för efter den 1 juli 1936 i tjänst kvarstående reservstatspersonal icke kan utgöra tillräckligt skäl för reglering också av pensionerna för beställningshavare, som redan trätt i pension. En dylik reglering skulle också i viss mån stå i strid mot vedertagna principer i fråga om pensionsreglering. Då det i motionerna såsom ett skäl för yrkandet om förhöjda pensioner för redan pensionerad reservstatspersonal göres gällande, att ifrågavarande pensionärer skulle äga rätt till definitiv pensionsreglering, därvid pensionsbelopp skulle fastställas, som stode i viss relation till för personal på aktiv stat fastställda pensionsbelopp, vill utskottet erinra därom, att någon utfästelse icke givits av riksdagen, att reservstatspersonal skall äga erhålla enligt dylika grunder beräknade pensionsförmåner. Den omständigheten, att viss beräkningsgrund användes för pensionsbeloppens fastställande vid reservstatens inrättande år 1915, kan icke anses innebära någon utfästelse för att samma beräkningsgrund skulle tillämpas vid framtida reglering av pensionsförmånerna. Genom 1925 års riksdags beslut förbättrades reservstatspersonalens löneförmåner, så att de svarade mot då fastställda löner för personal på aktiv stat, och i förhållande till dessa löner bestämdes reservstatspersonalens pensioner med belopp, som ansågos skäliga. 1925 års pensionsreglering för reservstatspersonalen gjordes visserligen tillämplig å jämväl då redan pensionerad personal, men härför förelåg det särskilda skälet, att reservstatspersonalen med fog kunnat göra anspråk på löne- och pensionsreglering samtidigt med personal på aktiv stat men hade sådan reglering på grund av vissa förhållanden uppskjutits för reservstatspersonalen. Samma skäl föreligga icke nu. Löneförmånerna för den aktiva personalen hava alltsedan år 1925 varit och äro alltjämt i huvudsak desamma, och här ifrågavarande f. d. reservstatspersonal har åtnjutit lön, som varit avpassad i förhållande till eller lägre än nämnda löneförmåner för den aktiva personalen. Denna reservstatspersonal åtnjuter nu pensioner, som bestämts med hänsyn tagen till den för personalen år 1925 bestämda lönenivån. Den omständigheten att 1925 års pensionsreglering för reservstatspersonalen fick provisorisk karaktär kan heller icke utgöra något skäl för i motionerna föreslagen pensionsreglering, ty regleringens provisoriska karaktär var endast beroende därav, att den aktiva personalen icke erhållit någon definitiv pensionsreglering. Några skäl varför pensionerna till före den 1 juli 1936 pensionerad reservstatspersonal nu skulle bestämmas till högre belopp, än som svarar mot av dem uppburna löneförmåner, synas utskottet alltså icke förefinnas.

Utskottet finner sig i anledning härav böra avstyrka förevarande motioner.

Mot Kungl. Maj:ts förslag angående ökning under budgetåret 1938/39 av arméns reservstater med vissa beställningar har utskottet icke funnit anledning till erinran liksom ej heller mot att de nya beställningarna tillsättas från och med den 1 oktober 1938. Detta lärer emellertid icke böra utgöra hinder för Kungl. Maj:t att, därest särskilda skäl därtill föranleda, besluta om tillsättande av viss nytillkommen beställning före nämnda tidpunkt.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

I. avslå motionerna I: 160 och II: 255.

II. a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa stater för budgetåret 1938/39 för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat i överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1938 anförts;

b) till *arméns reservstater* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 930,000 kronor.

20:o) **Reservstat för furirer vid Gotlands trupper**. I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, sid. 70), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *reservstat för furirer vid Gotlands trupper* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 6,500 kronor.

21:o) **Personal i arméns reserver och personal över stat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, sid. 70—72), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 255,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *personal i arméns reserver och personal över stat* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 1,130,000 kronor.

22:o) **Rese- och traktamentspenningar. Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna. Flyttningsersättning. Resestipendier.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 22—25, sid. 72—74) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *rese- och traktamentspenningar* ett förslagsanslag av 140,000 kronor;

b) till *rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna* ett förslagsanslag av 28,000 kronor;

c) till *flyttningsersättning* ett förslagsanslag av 180,000 kronor;

d) till *resestipendier* ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

23:o) **De värnpliktigas avlöning**. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26, sid. 74—77) att till de värnpliktigas avlöning för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 3,300,000 kronor.

Uti en inom andra kammaren av herr *A. Olsson* i Stockholm *m. fl.* väckt motion (nr 94) har med avseende å lantförsvaret hemställts, att riksdagen måtte besluta, att dagavlöningen till de värnpliktiga, oavsett tjänstgöringstid, måtte höjas till 1 krona per tjänstgöringsdag samt att det i statsverkspropositionen upptagna anslaget till de värnpliktigas avlöning måtte för lantförsvaret höjas från 3,300,000 kronor till 5,970,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 3,000,000 kronor.

Enligt gällande föreskrifter utgår det värnpliktig tillkommande penningbidraget med 50 öre om dagen, dock att till värnpliktig, som uttagits för tjänstgöring under längre tid än 180 dagar, för tjänstgöringstid som överskjuter nämnda dagantal, ävensom till värnpliktig tillhörande landstormen, skall utgå ett penningbidrag av 1 krona om dagen.

Departementschefen har erinrat därom, att i § 36 mom. 1 värnpliktslagen den 30 juni 1936 föreskrives, att landstormen tillhörande vanliga värnpliktiga äro skyldiga att, på sätt Konungen närmare förordnar, före utgången av andra året efter inträdet i landstormen för sin utbildning deltaga i en landstormsövning om fem dagar. Värnpliktiga, som undergått befälsutbildning eller uttagits till tjänstgöring som underbefäl eller fackmän, äro skyldiga att på motsvarande sätt deltaga i en landstormsbefälsövning om tolv dagar. I § 56 första stycket värnpliktslagen föreskrives, att de nämnda stadgandena i § 36 mom. 1 skola lända till efterrättelse från och med den dag Konungen bestämmer. Dylikt förordnande har ännu icke meddelats.

Departementschefen har ansett, att värnpliktslagens föreskrifter om obligatoriska landstormsövningar lämpligen böra träda i tillämpning under år 1938 och att dylika övningar alltså böra äga rum första gången under hösten 1938.

Vidkommande antalet tjänstgöringsdagar för nästa budgetår har departementschefen beräknat detsamma till, i avrundat tal, 5,945,000, därav 5,340,000 dagar upptagits med ett penningbidrag av 50 öre och återstoden, 605,000 dagar, med ett penningbidrag av 1 krona, vadan alltså för penningbidrag under nästkommande budgetår beräknats ett belopp av (5,340,000 × 0.50 + 605,000 × 1.00 =) 3,275,000 kronor.

För avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter har beräknats samma belopp som för innevarande budgetår eller 35,000 kronor.

Medelsbehovet under anslaget till de värnpliktigas avlöning för budgetåret 1938/39 utgör således (3,275,000 + 35,000 =) 3,310,000 kronor, eller, i avrundat tal, 3,300,000 kronor.

Utskottet. Vidkommande det motionsvis väckta förslaget om höjning av de värnpliktigas dagavlöning finner sig utskottet — under erinran om att yrkanden i enahanda syfte avslagits av 1933, 1934 och 1937 års riksdagar — böra avstyrka den nu gjorda framställningen.

Mot departementschefens beräkning av förevarande anslag har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) avslå herr A. Olssons i Stockholm m. fl. förevarande motion II: 94, i vad den avser förevarande anslag;

b) till *de värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 3,300,000 kronor.

24:o) **Understöd åt vissa värnpliktigas familjer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, sid. 77 och 78) och under erinran, att anslaget, som för innevarande budgetår är uppfört med 90,000 kronor, upptagits med samma belopp som förutsatts i kostnadsberäkningarna för den nya härordningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *understöd åt vissa värnpliktigas familjer* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

25:o) **Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, sid. 78) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 1,000,000 kronor.

Understöd m. m.

26:o) **Studiestipendier. Understöd åt föreningar och till skrifters utgivande. Vissa arbeten å mobiliseringsverket. Konservering av vissa samlingar i krigsarkivet.** På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar (punkterna 29—32, sid. 78—80) och under erinran, att för ifrågavarande ändamål motsvarande belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *studiestipendier* ett reservationsanslag av 100 kronor;

b) till *understöd åt föreningar och till skrifters utgivande* ett reservationsanslag av 25,000 kronor;

c) till *vissa arbeten å mobiliseringsverket* ett reservationsanslag av 15,000 kronor;

d) för *konservering av vissa samlingar i krigsarkivet* ett reservationsanslag av 8,000 kronor.

27:o) **Frivilliga skytteväsendets befrämjande.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 33, sid. 80—85) att

dels till det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor,

dels ock medgiva, att av nämnda anslag må till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, under budgetåret 1938/39 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma tid kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Uti en inom andra kammaren av herr *A. Bæckström* väckt motion (nr 48) har hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om ett anslag av 400,000 kronor till befrämjande av det frivilliga skytteväsendet och besluta, att dessa medel skola avsättas till en fond för internationell välgörenhet.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt 1936 års försvarsbeslut skulle i fråga om understöd åt det frivilliga skytteväsendet anslagsbeloppet småningom höjas till vad som utgick före budgetåret 1932/33 eller 470,000 kronor.

För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 325,000 kronor.

Arméförvaltningen har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår bestämdes till 410,000 kronor. Departementschefen har emellertid icke ansett sig kunna för ändamålet tillstyrka högre belopp än 400,000 kronor, i vilken summa även borde ingå erforderligt belopp för beredande av dyrtidstillägg under budgetåret 1938/39 åt den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, enligt de grunder som för samma år kunde komma att fastställas i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Med anledning av vad 1937 års riksdag i sin skrivelse nr 4 yttrade rörande minimiåldern för att vinna inträde i skytteförening respektive att få räknas som »anslagsberättigad skytt» har departementschefen nu meddelat, att Kungl. Maj:t anmodat arméförvaltningens civila departement att, efter inhämtande av yttrande från skytteförbundens överstyrelse, inkomma med förslag i ämnet.

I avgivet yttrande har överstyrelsen framhållit, att överstyrelsen icke velat avstyrka en höjning av åldersgränsen för inträde i skytteförening från nuvarande 12 år till 14 år, men ansett sig i fråga om åldersgränsen för beräknande av statsanslag till skytteföreningarna böra avstyrka höjandet av denna åldersgräns utöver 15 år.

Arméförvaltningens civila departement har i fråga om åldern för inträde i skytteförening anslutit sig till den av överstyrelsen härutinnan uttalade meningen. Beträffande åter åldern för beräknande av statsanslag har civila departementet ifrågasatt, huruvida icke skäl kunde föreligga för att vid be-

stämmandet av de understödsbelopp, som skola utgå till de särskilda skytteföreningarna, endast sådan medlem finge såsom »anslagsberättigad skytt» tagas i beräkning, som fyllt 16 år men ej överskridit värnpliktsåldern, samt att årsunderstöd finge utgå med visst kontant belopp för varje anslagsberättigad skytt, som fyllt 16 år.

Departementschefen har för sin del funnit det icke kunna förnekas, att skäl förefunnes, som talade för en viss höjning av de åldersgränser, som i förevarande hänseende hittills tillämpats. I fråga om minimiåldern för inträde i skytteförening har departementschefen därvid anslutit sig till den mening, som uttalats av såväl skytteförbundens överstyrelse som arméförvaltningens civila departement, nämligen att densamma lämpligen kunde på så sätt höjas, att vederbörande skall vid inträde i skytteförening hava fyllt eller under inskrivningsåret fylla 14 år. Denna förändrade bestämmelse syntes departementschefen böra tillämpas från och med år 1939. Vad beträffade minimiåldern för att få räknas som »anslagsberättigad skytt» har departementschefen likaledes ansett, att en jämkning uppåt borde äga rum, vilken lämpligen borde ske på det sätt, att från och med budgetåret 1938/39 minimiåldern hos de skyttar, till vilka hänsyn skall tagas vid bestämmande av de till de särskilda skytteföreningarna utgående understödsbeloppen, höjdes från nuvarande 15 till 16 år.

I fråga om anslagsbeloppets fördelning har departementschefen erinrat därom, att 1936 års riksdag i anledning av motion beslutat, att Gotlands skytteförbund skulle i likhet med de norrländska skytteförbunden tilldelas ett extra understöd av 1,000 kronor att användas för utdelande av ammunition till skytteföreningarna. I enlighet härmed har Kungl. Maj:t för budgetåret 1936/37 förordnat om utbetalande av nämnda understöd. I sin skrivelse den 22 maj 1937 med förslag till disposition av det för budgetåret 1937/38 anvisade anslaget har skytteförbundens överstyrelse framhållit, att Gotlands skytteförbund med avseende å ogynnsamma förhållanden på intet sätt kunde jämföras med de norrländska skytteförbunden, till vilka dylika särskilda understöd brukade beviljas. Med hänsyn till vad överstyrelsen sålunda anfört, har det synts departementschefen icke vara med full rättvisa förenligt, att det ifrågavarande skytteförbundet för framtiden bibehölles i en särställning i avseende å fördelningen av tillgängliga anslagsmedel. Enligt departementschefens förslag syntes Kungl. Maj:t, därest riksdagen icke komme att hava något att däremot erinra, vid fördelningen av anslagsmedlen för nästkommande budgetår böra vara oförhindrad att å förbundet i fråga tillämpa de allmänt gällande principerna.

Utskottet.

Under erinran om innehållet i 1936 års försvarsbeslut i denna fråga finner sig utskottet böra tillstyrka, att medel anvisas för nästa budgetår för befrämjande av det frivilliga skytteväsendet. Mot det av departementschefen för ändamålet beräknade beloppet har utskottet icke funnit anledning att framställa någon invändning. Det i motionen II: 48 gjorda yrkandet finner sig utskottet icke böra tillstyrka.

Det av departementschefen framlagda förslaget rörande vissa ändringar i gällande föreskrifter om minimiåldern för att vinna inträde i skytteförening respektive att få räknas som »anslagsberättigad skytt» har utskottet lämnat utan erinran.

Då utskottet ej heller i övrigt haft något att invända mot vad Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 48,

a) till det *frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor,

b) medgiva, att av nämnda anslag må till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, under budgetåret 1938/39 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma tid kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst

Intendenturmateriel, remontering, förplägnad, undervisning, övningar m. m.

28:o) **Munderingsutrustning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34, sid. 85—90) att till munderingsutrustning för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 5,170,000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget till munderingsutrustning upptaget med ett belopp av 4,650,000 kronor, varav under anslagstiteln munderingsutrustning 4,600,000 kronor och återstoden, eller 50,000 kronor, under anslagstiteln skidmateriel.

För budgetåret 1938/39 har medelsbehovet beräknats under samma titlar. Under titeln munderingsutrustning har medelsbehovet beräknats efter samma grunder som för innevarande budgetår, d. v. s. efter en kostnad av 60 öre för man och tjänstgöringsdag. Då antalet manskapstjänstgöringsdagar för budgetåret 1938/39 uppskattats till 8,515,000, skulle medelsbehovet under denna anslagstitel uppgå till (8,515,000 × 0.60 =) 5,109,000 kronor. Under anslagstiteln skidmateriel har beräknats ett medelsbehov för nästa budgetår av 60,000 kronor, d. v. s. samma belopp som det i kostnadsberäkningarna för den nya härordningen upptagna. I enlighet härmed har medelsbehovet under munderingsanslaget för budgetåret 1938/39 beräknats till (5,109,000 + 60,000 =) 5,169,000 kronor eller, i avrundat tal, 5,170,000 kronor.

Departementschefen har i detta sammanhang till behandling upptagit frågan om tillhandahållande av dels uniformsutrustning m. m. åt personal

vid landstormen m. fl. och dels tjänstedräkt åt viss personal inom militärstabsbyggnaden.

Arméförvaltningen har föreslagit att erforderlig uniforms- och annan utrustning måtte kostnadsfritt ställas till förfogande vid den frivilliga landstormsutbildning, som anordnas jämlikt generalorder nr 1286/1934, liksom även erforderlig kokvagnsmateriel vid av inskrivningsbefälhavare anordnade kurser för landstormskvinnor. Åt landstormsofficerare borde kostnadsfritt utlånas tvenne uniformsomgångar (tillsvidare m/10), försedda med ifrågakommande gradbeteckning. Kostnaderna, som härigenom skulle uppstå, syntes ämbetsverket väl motiverade med hänsyn till de fördelar, vilka därigenom komme att beredas den för riksförsvaret betydelsefulla landstormsrörelsen.

Arméförvaltningen har vidare anfört, att chefen för arméstaben framhållit, att de särskilda tjänsteförhållanden, som råda inom militärstabsbyggnaden, nödvändiggjorde, att viss del av den civila personal, som därstädes fullgjorde tjänst såsom chaufförer, expeditionsvakter, portvakter och stabspersonal, vore försedd med tjänstedräkt. Arméförvaltningen har ansett sig böra biträda denna uppfattning. Då det för statsverket måste bliva mest fördelaktigt att vid behov tillhandahålla omförmälda tjänstedräkt in natura, har arméförvaltningen ansett sig böra under anslagsäskandena till munderingsutrustning anmäla ifrågavarande förhållande. Verkställd utredning har givit vid handen, att härmed förenade årliga utgifter komme att för munderingsanslaget innebära en relativt mycket obetydlig belastning.

Departementschefen har tillstyrkt dessa förslag.

Vad departementschefen under förevarande punkt föreslagit har utskottet ansett sig böra tillstyrka. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *munderingsutrustning* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 5,170,000 kronor.

29:o) **Kasern- och förplägnadsutredning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35, sid. 90 och 91) att till kasern- och förplägnadsutredning för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 934,000 kronor.

För budgetåret 1938/39 har medelsbehovet beräknats enligt samma grunder som under innevarande budgetår. Den föreslagna höjningen av anslaget är beroende på ökning av antalet manskapstjänstgöringsdagar och hästunderhållsdagar.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *kasern- och förplägnadsutredning* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

30:o) **Remontering.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36), sid. 91 och 92) att till remontering för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 550,000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget till remontering upptaget med 513,000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts brev den 11 juni 1937 skola nämnda anslagsbelopp jämte under anslaget beräknade inkomster å 42,000 kronor, tillhopa 555,000 kronor, disponeras på följande sätt:

Inköp av 431 ridhästar à 1,100 kronor,	kronor 474,100: —	
» » 16 draghästar à 700 kronor,	» 11,200: —	kronor 485,300: —
Övriga kostnader		» 69,700: —
		Summa kronor 555,000: —

För nästkommande budgetår har beräknats skola inköpas samma antal remonter och draghästar som under innevarande budgetår, men medelinköpsprisen hava uppskattats till 1,200 kronor för remont och 900 kronor för draghäst. I anledning härav skulle kostnaderna för inköp av rid- och draghästar beräknas till (431 × 1,200 + 16 × 900 =) 531,600 kronor.

Beträffande de för övriga kostnader under förevarande anslag erforderliga medlen hava dessa i enlighet med arméförvaltningens förslag beräknats sålunda:

Transport-, rese- och diverse kostnader	kronor 49,170: —	
Omkostnader vid depåerna	» 7,500: —	
Å depå störtade remonter (10 st. à 1,200 + 10 × 110)	» 13,100: —	kronor 69,770: —

Utskottet. Sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda uppgå till (531,600 + 69,770 =) 601,370 kronor. Härifrån böra emellertid dragas inkomster å anslaget för ersättning för utrangerade stamhästar, av arméförvaltningen beräknade till 40,000 kronor. Anslagsbehovet för remontering för nästkommande budgetår skulle sålunda uppgå till (601,370 — 40,000 =) 561,370 kronor, vilket belopp emellertid ansetts kunna avjämnas nedåt till 550,000 kronor.

De till grund för Kungl. Maj:ts förevarande anslagsäskande liggande beräkningarna hava ej föranlett någon erinran från utskottets sida.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *remontering* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 550,000 kronor.

31:o) **Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 37, sid. 92—95), att till mathållning för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 8,850,000 kronor.

Förslagsanslaget till mathållning har i riksstaten för budgetåret 1937/38 upptagits med 7,600,000 kronor. Medelsbehovet under anslaget har därvid beräknats på grundval av en portionskostnad av 91 öre för man och tjänstgöringsdag, varvid 82 öre beräknats motsvara kostnaden för proviant å förläggningsorten (normalportionspriset) samt återstoden, 9 öre, övriga kostnader för arméns mathållning med undantag av kostnaderna för kvinnlig köks- och servispersonal. Portionspriset är beräknat under förutsättning, att vid mathållningen smör skall komma till användning i stället för margarin. Den härav föranledda merkostnaden har uppskattats till 7 öre för portion.

Till de nu nämnda kostnaderna komma utgifterna för den kvinnliga köks- och servispersonalen. Av dessa redovisas de, som belöpa sig på husmödrar och biträdande husmödrar, från och med budgetåret 1936/37 under avlöningsanslaget, under det att för köks- och servisbiträden under förevarande anslag är upptagen en särskild anslagspost av 563,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under mathållningsanslaget för nästkommande budgetår har departementschefen föreslagit, att med hänsyn tlll de stegrade livsmedelspriserna normalportionspriset icke borde beräknas lägre än det nuvarande för hela armén gällande medeltalet, eller 78 öre. Då departementschefen ansett, att jämväl för nästa budgetår smör bör komma till användning vid arméns matinrättningar i stället för margarin, skulle härtill komma kostnaden för smör, som höjts till 7.7 öre per portion. Det sammanlagda beloppet skulle alltså bliva (78 + 7.7 =) 85.7 öre.

»Övriga mathållningskostnader» hava — sedan från desamma dragits avlöningskostnaderna för den kvinnliga köks- och servispersonalen — jämväl med hänsyn till de stegrade livsmedelspriserna beräknats till 11 öre per man och dag. Då emellertid kostnaderna för de till köks- och servisbiträdena utgående fria naturaportionerna, vilka för närvarande bestridas av medel, som beräknats för »övriga kostnader», ansetts för nästa budgetår böra upptagas som en särskild anslagspost, vilken beräknats till 205,000 kronor, har en sänkning av det för »övriga kostnader» upptagna beloppet, 11 öre, vidtagits med 2.5 öre till 8.5 öre.

I enlighet härmed har medelsbehovet under anslaget, om man bortser från kostnaderna för den kvinnliga köks- och servispersonalen, beräknats på grundval av ett dagskostnadsbelopp av (85.7 + 8.5 =) 94.2 öre.

Anslagsposten för kontanta avlöningsförmåner, arbetskläder och sjukvård åt sistnämnda personal, vilken post för innevarande budgetår upptagits med 563,000 kronor, har av departementschefen ansetts böra höjas med 72,000 kronor och således beräknats till (563,000 + 72,000 =) 635,000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för den kvinnliga köks- och servispersonalen hava

sålunda för nästkommande budgetår beräknats till (635,000 + 205,000 =) 840,000 kronor.

Det antal tjänstgöringsdagar för fast anställt manskap och värnpliktiga, som bör läggas till grund för anslagsberäkningen, har beräknats till 8,515,000.

Medelsbehovet för arméns mathållning för nästkommande budgetår skulle alltså utgöra (8,515,000 × 0.942 + 840,000 =) 8,861,130 kronor eller, i avrundat tal, 8,850,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till *mathållning* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 8,850,000 kronor.

32:o) **Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38, sid. 95—97) att till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 3,350,000 kronor.

Förestående anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 3,080,000 kronor. Den för nästkommande budgetår föreslagna höjningen av anslaget är föranledd av inträffad prisstegring å stenkol, koks och ved.

Departementschefen har i detta sammanhang till behandling upptagit en av arméförvaltningen gjord framställning angående modernisering av arméns kemiska tvättinrättning i Stockholm och tillstyrkt åtgärder härutinnan. De härför beräknade kostnaderna — omkring 75,000 kronor — skulle bestridas av anslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, vilket dock av denna anledning icke ansetts behöva uppräknas.

Utskottet. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 3,350,000 kronor.

33:o) **Skrivmaterialier och expenser.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, sid. 97 och 98), vilket innebär en ökning av det för innevarande budgetår anvisade beloppet med 45,000 kronor, varav 30,000 kronor hänför sig till inträffad prisstegring å flertalet materialier och 15,000 kronor avses för inköp av en transportabel tryckpress för arméstabens räkning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *skrivmaterialier och expenser* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 645,000 kronor.

34:o) **Tryckningskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, sid. 98), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 20,000 kronor, som ansetts erforderlig med hänsyn till såväl den tidigare som också den för nästkommande budgetår beräknade belastningen å anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *tryckningskostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

35:o) **Furagering.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, sid. 99 och 100), som innebär en höjning av det för innevarande budgetår anvisade anslaget med 240,000 kronor, beroende huvudsakligen på den inträffade prisförhöjningen å fodervaror, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *furagering* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 2,800,000 kronor.

36:o) **Veterinärvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, sid. 100), som innebär en på grund av ökat antal hästunderhållsdagar erforderlig höjning med 2,000 kronor av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *veterinärvård* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 108,000 kronor.

37:o) **Frivilliga djursjukvården i krig.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 43, sid. 100 och 101) att för befrämjande av frivilliga djursjukvården i krig för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 6,500 kronor.

I sin skrivelse den 10 september 1937 angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1938/39 har arméförvaltningen hemställt, att framställning måtte göras till riksdagen om anvisande för nämnda budgetår av ett reservationsanslag å 8,500 kronor, vilket belopp såsom understöd skulle tilldelas föreningen svenska röda stjärnan, vilken förening alltsedan budgetåret 1935/36 tilldelats understöd för sin verksamhet från lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Med hänsyn till föreningen svenska röda stjärnans gagneliga verksamhet har det synts departementschefen, att föreningen även i fortsättningen vore förtjänt av understöd från statens sida. Liksom tidigare skett med det till frivilliga sjukvårdsväsendet i krig utgående statsbidraget borde jämväl understödet till den frivilliga djursjukvården i krig nu upptagas såsom ett särskilt anslag å riksstaten. Departementschefen har emellertid icke ansett sig böra ifrågasätta någon ökning av det för ifrågavarande ändamål för närvarande utgående understödsbeloppet utan föreslagit, att anslagsbeloppet för nästkommande budgetår begränsas till 6,500 kronor.

Utskottet. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må för befrämjande av *frivilliga djursjukvården i krig* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 6,500 kronor.

38:o) **Undervisningsmateriel, undervisningsverk och utbildningskurser.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 44, sid. 101—104) att till undervisningsmateriel, undervisningsverk och utbildningskurser för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,060,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 1,040,000 kronor. I statsverkspropositionen till 1937 års riksdag beräknades medelsbehovet till 1,074,000 kronor, men med hänsyn till förefintliga reservationer ansågs medelsanvisningen kunna begränsas till 1,040,000 kronor.

Medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1938/39 har av Kungl. Maj:t beräknats på följande sätt:

Titel I.	Undervisningsmateriel	kronor	75,000: —
Titel II.	De fasta undervisningsverken m. m.	»	555,000: —
Titel III.	Särskilda skolor och utbildningskurser samt oförutsedda behov	»	475,000: —
		Summa kronor	1,105,000: —

Med hänsyn till å anslaget förefintliga reservationer har emellertid medelsanvisningen i riksstaten för nästkommande budgetår ansetts kunna begränsas till 1,060,000 kronor.

Utskottet. De till grund för Kungl. Maj:ts förevarande anslagsäskanden liggande beräkningarna hava ej föranlett någon erinran från utskottets sida.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *undervisningsmateriel, undervisningsverk och utbildningskurser* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,060,000 kronor.

39:o) **Truppförbandens övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 45, sid. 104—111) att till truppförbandens övningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 2,200,000 kronor.

Anslaget till truppförbandens övningar är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 1,960,000 kronor enligt följande beräkning:

Titel	I.	Hästlega	kronor	262,500: —
»	II.	Befälsövningar	»	130,000: —
»	III.	Vinterövningar	»	250,000: —
»	IV.	Truppförbandens övriga övningar	»	874,000: —
»	V.	Vissa frivilliga övningar	»	108,000: —
»	VI.	Luftförsvarsövningar	»	36,000: —
»	VII.	Driv- och smörjmedel	»	300,000: —
			Summa kronor	1,960,500: —

eller, i avrundat tal, 1,960,000 kronor.

För nästkommande budgetår har departementschefen beräknat medelsbehovet å anslaget under samma titlar som under innevarande budgetår.

Under anslagstiteln hästlega har ett ökat belopp ansetts erforderligt på grund av höjt medelinköpspris för ackordshästar, medan samma belopp som för det nu löpande budgetåret upptagits under anslagstitlarna befälsövningar och vinterövningar, d. v. s. 130,000 kronor och 250,000 kronor.

Under titeln truppförbandens övriga övningar har upptagits ett belopp av 925,000 kronor, d. v. s. ett med 51,000 kronor höjt belopp. Ökningen har föranletts dels av att samtliga truppslags kostnader för inlejning av motorfordon beräknas skola hädanefter bestridas av övningsanslaget och dels av ökade transportkostnader enligt den nya militärtaxan.

Med hänsyn till ökad omfattning av den frivilliga landstormsbefälsutbildningen och till önskvärdheten att på ett tillfredsställande sätt kunna tillgodose behovet av understöd av frivilliga luftvärnsorganisationer har under anslagstiteln vissa frivilliga övningar beräknats ett med 72,000 kronor till 180,000 kronor förhöjt belopp.

För luftförsvarsövningar beräknas för budgetåret 1938/39 ett belopp av 40,000 kronor eller samma belopp, som för ändamålet avsetts i kostnadsberäkningarna för den nya härordningen.

På grund av ökningen av arméns bilpark och motsedd prisstegring å driv- och smörjmedel har under anslagstiteln driv- och smörjmedel beräknats ett från 300,000 kronor under innevarande budgetår till 375,000 kronor för nästkommande budgetår förhöjt belopp.

Departementschefen har beräknat medelsbehovet till truppförbandens övningar på följande sätt:

Titel	I.	Hästlega	kronor	300,000: —
»	II.	Befälsövningar	»	130,000: —
»	III.	Vinterövningar	»	250,000: —
»	IV.	Truppförbandens övriga övningar	»	925,000: —
»	V.	Vissa frivilliga övningar	»	180,000: —
»	VI.	Luftförsvarsövningar	»	40,000: —
»	VII.	Driv- och smörjmedel	»	375,000: —
			Summa kronor	2,200,000: —

Utskottet. Utskottet, som icke haft något att erinra mot den av departementschefen verkställda beräkningen av förevarande anslag eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, får hemställa,

att riksdagen må till *truppförbandens övningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 2,200,000 kronor.

40:o) **Fält- och fälttjänstövningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, sid. 111 och 112) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *fält- och fälttjänstövningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

41:o) **Arméns hundväsende.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 47, sid. 112) att till arméns hundväsende för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 9,000 kronor.

Utskottet. Enligt vad utskottet under hand inhämtat, har det för ändamålet i försvarsbeslutet beräknade anslaget, 9,000 kronor, visat sig vara alltför knappt med hänsyn till, bland annat, den hundskatt, som måste erläggas till respektive kommuner. Emellertid torde Kungl. Maj:t icke sakna medel att anvisa erforderligt fyllnadsbelopp, därest så skulle visa sig vara oundgängligen behövligt. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *arméns hundväsende* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 9,000 kronor.

42:o) **Arméns brevduveväsende.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, sid. 112) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *arméns brevduveväsende* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

Sjukvård m. m.

43:o) **Sjukvård.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49, sid. 112—115) att till sjukvård för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 560,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 485,000 kronor.

För nästkommande budgetår har anslaget föreslagits höjt med 75,000 kronor med hänsyn till, bland annat, ökat antal tjänstgöringsdagar och inträffad prisstegring å sjukvårdsförnödenheter.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *sjukvård* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 560,000 kronor.

44:o) **Arméns bakteriologiska laboratorium. Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 50 och 51, sid. 115 och 116) och under erinran, att samma belopp upptagits för innevarande budgetår till här ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa
a) till *arméns bakteriologiska laboratorium* ett förslagsanslag av 2,000 kronor;
b) till befrämjande av det *frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

Tygmateriel.

45:o) **Vapen och ammunition m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52, sid. 116 och 117), vilket i förhållande till vad som enligt 1936 års försvarsbeslut beräknats för här ifrågavarande ändamål innebär en av inträffade prisstegringar föranledd höjning av anslaget med 150,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *vapen och ammunition m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 5,250,000 kronor.

46:o) **Anskaffning och underhåll av motorfordon.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 53, sid. 117) att till anskaffning och underhåll av motorfordon för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 760,000 kronor.

Förestående anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 700,000 kronor.

Arméförvaltningen har i skrivelse den 10 september 1937 framhållit, att anslaget för budgetåret 1938/39 borde höjas med såväl 60,000 kronor på grund av stegring i prisnivån som 93,000 kronor, motsvarande anskaffningskostnader för motorfordon, som kasserats eller bort kasseras före den 1 juli 1937 men på grund av bristande medelstillgång under tidigare år hittills ej kunnat ersättas.

Departementschefen har så tillvida ansett sig böra biträda ämbetsverkets framställning, att han tillstyrkt att för ändamålet för budgetåret 1938/39 upptages ett belopp av 760,000 kronor.

Utskottet. Mot departementschefens beräkning av förevarande anslag har utskottet icke funnit anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *anskaffning och underhåll av motorfordon* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 760,000 kronor.

47:o) **Anskaffning och underhåll av ingenjörmateriel m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54, sid. 117 och 118), som i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 50,000 kronor, förorsakad av inträffad prisstegring å råvaror och halvfabrikat, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *anskaffning och underhåll av ingenjörmateriel m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 750,000 kronor.

Materielanskaffning sammanhängande med 1936 års arméorganisation.

48:o) **Viss materielanskaffning (anslag nr 1).** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande detta anslag (punkt 55, sid. 118—120) ävensom herr *F. Domös m. fl.* och herr *G. Bagges m. fl.* likalydande motioner I: 135 och II: 251, i vad dessa motioner avse förevarande anslag, avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

49:o) **Viss materielanskaffning (anslag nr 2).** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande detta anslag (punkt 56, sid. 120 och 121) ävensom herr *F. Domös m. fl.* och herr *G. Bagges m. fl.* likalydande motioner I: 135 och II: 251, i vad dessa motioner avse förevarande anslag, avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

Byggnader m. m.

50:o) **Byggnader, övningsfält och skjutbanor.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 57, sid. 121—125) att för byggnader, övningsfält och skjut-

banor för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,300,000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget upptaget med 2,800,000 kronor.

Vad angår medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1938/39 har departementschefen erinrat därom, att detsamma i 1936 års försvarsbeslut för nämnda budgetår beräknades till 2,800,000 kronor, och ansett, att detta belopp borde läggas till grund för beräkningen av medelsbehovet. Med hänsyn till den inträdda stegringen av materialpriser m. m. har departementschefen emellertid funnit sig böra föreslå, att nämnda belopp undergår viss höjning, vilken ansetts skäligen kunna bestämmas till 500,000 kronor, motsvarande inemot 18 procent.

Mot departementschefens beräkning av förevarande anslag har utskottet icke funnit anledning till erinran. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *byggnader, övningsfält och skjutbanor* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,300,000 kronor.

51:o) **Ny mässbyggnad vid Norrbottens regemente.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58, sid. 125—128) att till ny mässbyggnad vid Norrbottens regemente för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 augusti 1937 har *riksdagens militieombudsman* gjort framställning angående uppförande av ny mässbyggnad för manskapet under framhållande av, bland annat, att den nuvarande marketenteribyggnaden vid regementet sedan länge hade befunnit sig såväl ut- som invändigt i ett mycket bristfälligt skick, och att lokalerna vore alldeles otillräckliga med hänsyn till den stora manskapsstyrkan vid regementet. För avhjälpandet av de många olägenheter, som vore förenade med det nuvarande marketenteriet, syntes den enda rationella lösningen vara att vid regementet uppföra en helt ny mässbyggnad för manskapet. Ledigblivna lokaler i den gamla marketenteribyggnaden syntes kunna användas för lektions- och föreläsningsändamål eller för fyllandet av annat förefintligt lokalbehov vid regementet.

Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse, som den 14 september 1937 efter inhämtande av yttrande från chefen för övre Norrlands trupper avgivit utlåtande i ärendet, har funnit fördelaktigast, att nuvarande lokaler för underofficersmäss övertoges av övriga mässar samt att nybyggnad verkställdes för underofficersmäss. Detta arbete jämte erforderliga omändrings- och reparationsarbeten hade av styrelsen beräknats draga en kostnad av 100,000

kronor, under det att riksdagens militieombudsmans förslag komme att betinga avsevärt högre kostnader.

Arméförvaltningen har i enlighet med fortifikationsstyrelsens förslag hemställt, att ett belopp av 100,000 kronor måtte beräknas för ifrågavarande ändamål.

Departementschefen har för egen del framhållit, att ett genomförande av arméförvaltningens förslag icke syntes komma att medföra en tillfredsställande lösning av manskapets mässlokalfråga, i det att marketenterilokalerna även efter en utvidgning med det utrymme i mässbyggnaden, som nu disponerades som underofficersmäss, komme att särskilt för det meniga manskapets vidkommande alltjämt vara otillräckliga och även i övrigt mindre lämpliga. För erhållande av en fullt lämplig marketenterilokal för manskapet syntes det bliva nödvändigt att antingen, på sätt militieombudsmannen föreslagit, uppföra en helt ny byggnad för manskapsmäss eller ock genom tillbyggnad utvidga den nuvarande manskapsmässen. Kostnaderna för dessa olika alternativ hade av arméförvaltningens fortifikationsstyrelse preliminärt beräknats till 182,000 kronor respektive 145,000 kronor, i vilka belopp jämväl inginge medel för erforderliga ombyggnader i den nuvarande mässbyggnaden. För egen del hölle departementschefen snarast före, att förstnämnda alternativ skulle vara det på längre sikt mest praktiska och ändamålsenliga. Det syntes emellertid böra få ankomma på Kungl. Maj:t att efter erforderlig ytterligare utredning i ärendet fatta ståndpunkt till frågan om vilket av dessa alternativ som borde väljas. Medelsanvisningen för ändamålet syntes i varje fall kunna uppdelas på två budgetår, varvid för nästkommande budgetår borde anvisas ett belopp av 100,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som tagit del av den i ärendet förebragta utredningen, har liksom departementschefen funnit övervägande skäl tala för uppförandet av en helt ny byggnad för manskapsmäss. Emellertid torde det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att efter erforderlig ytterligare utredning i ärendet fatta ståndpunkt till den föreliggande frågan. Mot den begärda medelsanvisningen har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *ny mässbyggnad vid Norrbottens regemente* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

52:o) **Nybyggnad m. m. vid militärsjukhuset i Eksjö.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 59, sid. 128—131) att till nybyggnad m. m. vid militärsjukhuset i Eksjö för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 55,000 kronor.

Militärsjukhuset i Eksjö, å vilket sjukhus enligt ett mellan staten och Jönköpings läns landsting träffat avtal i mån av utrymme beredes vård jäm-

väl åt civila patienter, har ansetts vara i behov av tillbyggnad och upprustning. Landstinget har iklätt sig betalningsansvar för hälften av kostnaderna härför, vilka beräknats till 220,000 kronor, varav 196,100 kronor för nybygget jämte inventarier, 15,000 kronor för upprustning av det nuvarande sjukhuset samt 8,900 kronor för oförutsedda utgifter m. m. Kronans kostnader skulle alltså uppgå till 110,000 kronor, och av detta belopp har hälften eller 55,000 kronor ansetts böra anvisas för budgetåret 1938/39, under det att med anvisningen av den återstående delen ansetts kunna anstå till ett kommande budgetår.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må till *nybyggnad m. m. vid militärsjukhuset i Eksjö* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 55,000 kronor.

53:o) **Tjänstebostäder vid ridskolan.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, sid. 131—134) hemställer utskottet,

att riksdagen må till anordnande av *tjänstebostäder vid ridskolan* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett reservationsanslag av 33,000 kronor.

54:o) **Uppvärmningsanläggningar vid Skaraborgs och Norrbottens regementen.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 61, sid. 134—136) att för uppvärmningsanläggningar vid Skaraborgs och Norrbottens regementen för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

De nuvarande uppvärmningsanordningarna vid Skaraborgs och Norrbottens regementen hava befunnits vara av så underhaltig beskaffenhet, att en omläggning av desamma ansetts synnerligen påkallad. Departementschefen har därför ansett sig böra tillstyrka ett av arméförvaltningen framlagt förslag om utbytande snarast möjligt av dessa anläggningar mot tidsenligare och ur ekonomisk synpunkt mera lämpliga uppvärmningsanordningar. Kostnaderna hava beräknats till 210,000 kronor för Skaraborgs regemente och 285,000 kronor för Norrbottens regemente eller tillhopa till 495,000 kronor, varav 250,000 kronor ansetts böra anvisas för budgetåret 1938/39, under det att med anvisningen av den återstående delen ansetts kunna anstå till ett kommande budgetår.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer, *Utskottet.*

att riksdagen må för *uppvärmningsanläggningar vid Skaraborgs och Norrbottens regementen* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

55:o) **Utvidgning av Bodens skjutfält.** På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (punkt 62, sid. 136 och 137) och under erinran om 1937 års riksdags beslut om successiv utvidgning av Bodens skjutfält, hemställer utskottet,

att riksdagen må för *utvidgning av Bodens skjutfält* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

56:o) **Utvidgning av Rinkaby skjutfält.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 63, sid. 137—142) att dels för utvidgning av Rinkaby skjutfält för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor, dels ock medgiva, att ett område om cirka en hektar av Horna kronopark må på av domänstyrelsen föreslaget villkor överflyttas från domänverkets till lantförsvarets förvaltning för att tilläggas förenämnda skjutfält.

Departementschefen har anmält, att det av verkställd utredning synts framgå, att det nuvarande skjutfältsområdet vid Rinkaby icke längre vore tillräckligt för sitt ändamål. Den kraftiga utveckling, som artillerivapnet under de senare åren undergått, hade medfört behov icke blott av längre skottvidder utan även av betydligt ökat utrymme i sidled å artilleriets skjutfält för att övningar i skarpskjutning skulle kunna bedrivas på ett fullt tillfredsställande sätt. Med hänsyn härtill syntes en utvidgning av skjutfältet vid Rinkaby ofrånkomlig. Även ur ekonomisk synpunkt syntes det vara mindre lämpligt att längre uppskjuta denna förr eller senare nödvändiga skjutfältsutvidgning, då såsom av utredningen framginge risk förelåge för att vissa av de för utvidgningen erforderliga områdena inom en snar framtid komme att bebyggas, vilket i sin tur skulle komma att medföra krav på väsentligt ökade inlösningskostnader.

På grund härav har departementschefen ansett sig böra tillstyrka, att åtgärder nu vidtagas för utvidgning av skjutfältet vid Rinkaby. Utvidgningen borde tillsvidare inskränka sig till att avse det område, som å en i ärendet åberopad karta betecknats med I, beläget söder om det nuvarande skjutfältsområdet och i areal omfattande cirka 83 hektar, däri inbegripet ett område om cirka 1 hektar tillhörande Horna kronopark. Kostnaderna för förvärv av det föreslagna området — utom andelen av Horna kronopark — hade beräknats till 80,000 kronor, däri inbegripet erforderliga utgifter för avstyckning m. m. Ehuru departementschefen för egen del ansåge, att ett belopp av 80,000 kronor vore i högsta laget för de markområden, varom här vore fråga, syntes dock, framhåller departementschefen, med hänsyn till den å fastighetsmarknaden inträdda prisstegringen försiktigheten bjuda att icke för ändamålet beräkna lägre anslagsbelopp än arméförvaltningen föreslagit.

Beträffande den del av Horna kronopark, som inginge i det för skjutfältsutvidgningen avsedda området, borde densamma, framhåller departementschefen vidare, överflyttas från domänverkets till lantförsvarets förvaltning, varemot domänstyrelsen förklarat sig icke hava något att erinra, under villkor

att den skog å området, som måste utsynas, komme att disponeras för domänfondens räkning.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt, hemställer, *Utskottet.*

att riksdagen må

a) för *utvidgning av Rinkaby skjutfält* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor,

b) medgiva, att ett område om cirka en hektar av Horna kronopark må på av domänstyrelsen föreslaget villkor överflyttas från domänverkets till lantförsvarets förvaltning för att tilläggas förenämnda skjutfält.

57:o) **Ackumulatorbatterier för Bodens fästning.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, sid. 142) hemställer utskottet,

att riksdagen må till anskaffande av *ackumulatorbatterier för Bodens fästning* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

58:o) **Motion om anslag för bidrag till byggande av en sim- och idrottshall i Boden.** Uti en inom andra kammaren av herr *O. W. Lövgren m. fl.* väckt motion (nr 133) har hemställts, att riksdagen måtte besluta anvisa 350,000 kronor för byggande av en sim- och idrottshall i Boden.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Ehuru enligt utskottets mening det ur såväl militär som allmänidrottslig synpunkt vore av betydelse att äga tillgång till en modern badinrättning i Boden, anser utskottet dock det i motionen framförda förslaget vara en fråga av beskaffenhet att lämpligen böra i första hand prövas av Kungl. Maj:t. Utskottet finner sig således icke böra tillstyrka riksdagen att anvisa medel för ändamålet. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att motionen II: 133 icke må av riksdagen bifallas.

Diverse.

59:o) **Ersättning för rustning och rotering.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65, sid. 142) och under erinran, att anslaget i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 160,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *ersättning för rustning och rotering* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 140,000 kronor.

60:o) **Extra utgifter.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, sid. 143), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 50,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *extra utgifter* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

61:o) **Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, sid. 143), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade anslaget innebär en minskning med 20,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 225,000 kronor.

62:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag för täckande av kostnader för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret (punkt 68, sid. 144) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härmed

anmäles.

E. SJÖFÖRSVARET.

Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

63:o) **Avlöning till personal vid marinförvaltningen.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 69, sid. 145—147) att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39;

dels ock till avlöning till personal vid marinförvaltningen för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 295,400 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 299,600 kronor.

Departementschefens förslag innebär, förutom minskning med 6,390 kronor av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, att å staten beräknas medel för anställande av ytterligare en expeditionsvakt i lönegraden Eo. 5.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till civila tjänstemän å ordinarie stat, avlönade jämlikt civila avlöningsreglementet, *förslagsvis*		kronor 160,600: —
2. Avlöning till civil tjänsteman, avlönad enligt officersavlöningsreglementet, *förslagsvis*		» 9,800: —
3. Avlöning till civil tjänsteman å övergångsstat, *förslagsvis*		» 7,500: —
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		» 39,250: —
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m. ...	kr. 57,100: —	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	» 6,900: —	» 64,000: —
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		» 14,250: —
Summa förslagsanslag		kronor 295,400:—;

b) till *avlöning till personal vid marinförvaltningen* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 295,400 kronor.

64:o) **Avlöning till personal vid kårer och stater m. fl.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 70, sid. 147—175) att

dels godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1938 fogade förslag till stater för chefen för marinen och vid marinstaben anställd personal, flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår m. fl., kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl., mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, marinens ecklesiastikstat och marinens poliskår, vid marinens sjukhus i Karlskrona anställd personal, sjörullföringsbefälhavare med biträden, sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan, marinens underofficersskolor m. m. samt skeppsgosseskolan, att gälla under budgetåret 1938/39,

dels godkänna de i en vid berörda statsrådsprotokoll fogad »Förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.» i kolumnen »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, sjöförsvaret m. fl.» upptagna arvoden,

dels medgiva, att under budgetåret 1938/39 må, i överensstämmelse med för innevarande budgetår tillämpade huvudgrunder, till vissa löjtnanter samt underofficerare av 2:a och 3:e graden på aktiv stat och övergångsstat utgå tillfällig löneförbättring,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1938/39, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, bereda möjlighet ej mindre för beställningshavare av manskapet vid marinen med en tjänstetid av minst sex år att efter anställningstidens utgång kvarstå viss tid över stat

vid vederbörlig kår (truppförband) än även för flaggkorpral i flottans reserv med enahanda tjänstetid i stambeställning att omedelbart efter fullgjord tjänstgöring i reserven av tolv månader i följd komma i åtnjutande av motsvarande förmån,

dels medgiva, att, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, under budgetåret 1938/39 må till surnumerär fänrik (underlöjtnant) vid marinen utgå särskild kontant ersättning för dag med belopp, motsvarande sammanlagda värdet av värnpliktig, likaledes för dag, tillkommande förmåner av penningbidrag, portion och ersättning för begagnande av egna persedlar,

dels ock till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 11,850,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 11,700,000 kronor.

I fråga om *staten för chefen för marinen och vid marinstaben anställd personal* har föreslagits uppförande av ett arvode å 1,800 kronor till juridiskt biträde vid marinstaben.

Under *staten för flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår m. fl.* har departementschefen till behandling upptagit frågan om sättet för bemanningen av de statliga isbrytarfartygen. Departementschefen har därvid erinrat om, att besättningen å statsisbrytarna — Atle och Ymer — till en del utgöres av personal, som under kommendering till tjänstgöring å desamma kvarstår i sina befattningar å flottans personalstater, men i övrigt utgöres av för helt år eller kortare tid särskilt anställd personal.

Frågan om bemanningen av isbrytarfartygen har varit föremål för behandling vid 1936 års riksdag, som bland annat uttalade, att Kungl. Maj:t syntes böra ägna detta spörsmål uppmärksamhet och för riksdagen framlägga det förslag i ärendet, vartill en undersökning kunde föranleda. Departementschefen har meddelat, att Kungl. Maj:t med anledning härav tillkallat särskilda sakkunniga, vilka i ämnet inkommit med förslag, för vilket departementschefen närmare redogjort.

För egen del har departementschefen anslutit sig till de sakkunnigas förslag att bemanningen av statens isbrytarfartyg för framtiden överfördes till att helt och hållet bliva en flottan åvilande uppgift. Förutsättningen härför vore emellertid, att flottan bereddes en viss mot de utökade kraven på personal för isbrytartjänst från flottan svarande kompensation i form av utökning av personalstaterna. För beräkningen av storleken av den härför erforderliga statökningen har departementschefen funnit sig kunna i stort sett ansluta sig till den av de sakkunniga angivna principen, att flottan borde kunna åläggas att svara för bemanningen av bägge isbrytarfartygen, därest personalstaterna utökades med den personal, som åtginge för att fylla Ymers besättning. Härtill skulle dock läggas en för Atle för helt år avsedd flaggunderofficer, vilken för närvarande ägde helårsanställning å nämnda fartyg.

Med inräknande av sistnämnda för Atles skötsel erforderliga flaggunderofficersbeställning skulle flottans personalstater för ifrågavarande ändamål utökas med 1 kapten, 1 löjtnant, 3 flaggunderofficerare, 8 underofficerare av 2:a graden, 3 flaggkorpraler, 10 korpraler och 13 meniga. Avlöningskostnaderna för den föreslagna ökningen av flottans stater skulle uppgå till 85,344 kronor. Utöver denna statutökning har föreslagits, att för isbrytarnas bemanning skulle inkallas dels en kapten eller löjtnant i flottans reserv under helt år, dels ock en löjtnant i flottans reserv under 6 månader. Kostnaderna härför hava beräknats till cirka 8,400 kronor.

Samtliga kostnader för isbrytarverksamheten, alltså även personalkostnaderna — med undantag dock av kostnaderna för de värnpliktigas avlöning, vilka kostnader fortfarande borde uppföras å vederbörligt anslag under fjärde huvudtiteln — skulle enligt förslaget belasta anslag under tionde huvudtiteln. Departementschefen har till följd därav räknat med en minskning av slutsumman å förevarande stat med 82,200 kronor.

Då under nästa budgetår endast en årskurs skeppsgossar kommer att återstå, medför detta en minskning av anslagsbehovet under nu ifrågavarande stat med 11,065 kronor.

Vidkommande *staten för kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl.* har departementschefen med hänsyn till levnadskostnaderna å Fårösund funnit en reglering påkallad av den därstädes placerade personalens avlöningsförmåner. Vid kostnadsberäkningen för nämnda personal har departementschefen utgått från ändrad dyrortsplacering av Fårösund och därvid räknat med D-ort.

I fråga om *staten för mariningenjörkåren, marinindenturkåren, marinläkarkåren, marinens ecklesiastikstat och marinens poliskår* har departementschefen med förmälan, att några marinunderingenjörer icke komme att finnas förrän tidigast budgetåret 1940/41 och några mariningenjörer av 2:a graden i reserven (stipendiater) icke förrän budgetåret 1941/42, med ändring av 1936 års försvarsbeslut, i stället å staten uppfört 3 extra mariningenjörer och 3 mariningenjörsstipendiater.

Med hänsyn till att mariningenjörkåren befunnits alltför knappt tillmätt, har det synts departementschefen nödvändigt, att, för hållande av flottans dyrbara materiel i bästa möjliga skick, en utökning av kåren, utöver vad enligt 1936 års försvarsbeslut härutinnan bestämts, kommer till stånd. I sådant syfte har departementschefen föreslagit uppförande å staten av ytterligare 1 mariningenjör av 1:a graden, 2:a löneklassen, 1 specialingenjör av 2:a graden och 1 mariningenjörsstipendiat. Detta skulle medföra en merkostnad av 18,594 kronor.

Departementschefen har vidare förordat, att den viktiga och ansvarsfulla befattningen såsom marinöverdirektörsassistent, för vilken till följd av försvarsbeslutet måst avses en marindirektör av 2:a graden, besättes med en marindirektör av 1:a graden. Departementschefen har fördenskull föreslagit utbyte av en befattning såsom marindirektör av 2:a graden mot en dylik befattning av 1:a graden, medförande ett ökat anslagsbehov av 876 kronor.

Vidkommande marinläkarkåren har i enlighet med försvarsbeslutet å staten uppförts ytterligare en marinläkarbeställning.

Vad härefter beträffar *staten för vid marinens sjukhus i Karlskrona anställd personal* har departementschefen föreslagit uppförande av medel å staten för avlönande av ytterligare fem sjuksköterskebiträden och två köksbiträden, vilkas anställande föranletts av mellan marinförvaltningen, å ena sidan, och försvarsverkens civila personals förbund, å andra sidan, slutet kollektivavtal.

Staten för skeppsgosseskolan har ansetts kunna minskas med tillhopa 7,690 kronor, med hänsyn i huvudsak till att undervisningen vid skolan under nästa budgetår kommer att omfatta allenast en årskurs.

Under anslagsrubriken *Avlöning till icke-ordinarie personal vid vissa expeditioner* har föreslagits anställande av två kontorsbiträden i lönegraden Eo. 4, avsedda för kårexpeditionen vid Gotlands kustartillerikår och för kommendantstaben i Älvsborgs fästning.

Från och med nästa budgetår hava under den förändrade anslagsrubriken *Viss kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal* beräknats medel för avlöning åt husmödrar och biträdande husmödrar vid marinens matinrättningar, vilka befattningshavare hittills avlönats från förplägnadsanslaget.

I övrigt hava under de olika staterna föreslagits smärre ändringar och vissa av praktiska skäl betingade överflyttningar av medel från eller till andra anslag eller anslagsposter.

Departementschefen har därjämte framlagt förslag dels om beredande av tillfällig löneförbättring åt vissa militära beställningshavare, dels ock om beredande av vissa förmåner åt surnumerära officerare, allt i överensstämmelse med för innevarande budgetår gällande grunder.

I likhet med vad under lantförsvarets avlöningsanslag anförts, har departementschefen föreslagit, att jämväl vid marinen beställningshavare av manskapet med en tjänstetid av minst sex år efter anställningstidens utgång böra kunna beredas möjlighet att kvarstå viss tid över stat vid vederbörlig kår (truppförband). Med hänsyn till att enligt gällande bestämmelser korpral vid flottan, som fyller vissa kvalifikationer, efter tilländalupen anställningstid kan beviljas inträde i flottans reserv i samband med utnämning till flaggkorpral i reserven, därvid han har att omedelbart fullgöra tjänstgöring under tolv månader i en följd, har departementschefen funnit sig böra — i anslutning till av de marina myndigheterna gjorda framställningar och för att icke rekryteringen av flaggkorpraler i reserven skall försvåras — föreslå, att möjlighet till motsvarande förmån skall kunna tillkomma även nu nämnd flaggkorpral i reserven efter fullgörandet av den nämnda tjänstgöringen i en följd. Avlöningsförmånerna böra därvid naturligen anknytas till vederbörandes förmåner vid avgången från aktiv stat.

I enlighet med vad ovan anförts har departementschefen låtit uppgöra en beräkning av utgifterna under anslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. för budgetåret 1938/39. Denna beräkning slutar å en anslagssumma av 11,850,000 kronor.

Det av departementschefen i fråga om sättet för bemanningen av de statliga isbrytarfartygen framlagda förslaget, som står i huvudsaklig överensstämmelse med den uppfattning i detta ärende, åt vilken särskilda utskottet vid 1936 års riksdag gav uttryck, anser sig utskottet böra tillstyrka. Sålunda har utskottet intet att erinra däremot, att bemanningen av isbrytarfartygen i fråga för framtiden helt sker genom flottans försorg. Den föreslagna anordningen förutsätter emellertid, såsom departementschefen framhållit, att åt flottan beredes en viss mot de större kraven på personal för isbrytartjänst svarande kompensation i form av utökning av personalstaterna. Den av departementschefen med anledning härav föreslagna statökningen har utskottet funnit sig böra tillstyrka. *Utskottet.*

Mot den under förevarande punkt framlagda anslagsberäkningen i övrigt och de av departementschefen i samband därmed avgivna förslagen har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet, som i övrigt hänvisar till vad som under motsvarande anslag för lantförsvaret, bland annat rörande rätt för Kungl. Maj:t att om så skulle erfordras vidtaga smärre jämkningar i staterna, blivit anfört, hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1938 fogade förslag till stater för chefen för marinen och vid marinstaben anställd personal, flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår m. fl., kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl., mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, marinens ecklesiastikstat och marinens poliskår, vid marinens sjukhus i Karlskrona anställd personal, sjörullföringsbefälhavare med biträden, sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan, marinens underofficersskolor m. m. samt skeppsgosseskolan, att gälla under budgetåret 1938/39,

b) godkänna de i en vid berörda statsrådsprotokoll fogad »Förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.» i kolumnen »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, sjöförsvaret m. fl.» upptagna arvoden,

c) medgiva, att under budgetåret 1938/39 må, i överensstämmelse med för innevarande budgetår tillämpade huvudgrunder, till vissa löjtnanter samt underofficerare av 2:a och 3:e graden på aktiv stat och övergångsstat utgå tillfällig löneförbättring,

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1938/39, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, bereda möjlighet ej mindre för beställningshavare av manskapet vid marinen med en tjänstetid av minst sex år att efter anställningstidens utgång kvarstå viss tid över stat vid vederbörlig kår

(truppförband) än även för flaggkorpral i flottans reserv med enahanda tjänstetid i stambeställning att omedelbart efter fullgjord tjänstgöring i reserven av tolv månader i följd komma i åtnjutande av motsvarande förmån,

e) medgiva, att, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, under budgetåret 1938/39 må till surnumerär fänrik (underlöjtnant) vid marinen utgå särskild kontant ersättning för dag med belopp, motsvarande sammanlagda värdet av värnpliktig, likaledes för dag, tillkommande förmåner av penningbidrag, portion och ersättning för begagnande av egna persedlar,

f) till *avlöning till personal vid kårer och stater m. fl.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 11,850,000 kronor.

65:o) **Avlöning till personal å övergångsstat vid marinen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71, sid. 176), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 15,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *avlöning till personal å övergångsstat vid marinen* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 1,150,000 kronor.

66:o) **Rekryteringskostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 72, sid. 176 och 177) att till rekryteringskostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 121,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 120,000 kronor.

För nästa budgetår har anslaget ansetts böra uppföras med 121,000 kronor, varav beräknats för flottan 99,000 kronor eller samma belopp, som för motsvarande ändamål upptagits i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen, samt för kustartilleriet 22,000 kronor.

I likhet med vad som ifrågasatts under lantförsvarets motsvarande anslag har föreslagits, att sjöförsvarets del av kostnaderna för de lokala civilanställningskommissionernas verksamhet skulle belasta nu ifrågavarande anslag. Det härigenom ökade medelsbehovet, beräknat till 6,000 kronor, har dock icke ansetts böra medföra höjning av anslaget.

Utskottet. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till *rekryteringskostnader* för budgetåret året 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 121,000 kronor.

67:o) **Marinens reservstat.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 73, sid. 177 och 178) att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa stat för budgetåret 1938/39 för marinens reservstat,

dels ock till bestridande av kostnaderna för marinens reservstat för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

Uti de förutberörda båda likalydande motionerna, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *R. Lindström* och *A. Mannerskantz* (nr 160) och den andra inom andra kammaren av herr *R. Lundqvist m. fl.* (nr 255) har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att den före den 1 juli 1936 pensionerade f. d. reservstatspersonalen måtte i pensionshänseende tillerkännas den rättsställning, som tillkommer sagda personal enligt 1914 års senare riksdags beslut och därmed godtagna principer, samt sålunda snarast komma i åtnjutande av den pensionsreglering, som därav kan betingas eller annorledes kan befinnas skälig.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionen I: 160.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 70,000 kronor, varav 56,358 kronor avsetts till löner åt vederbörande personal.

Departementschefen har beträffande detta anslag icke föreslagit annan ändring än att, då en å gällande stat upptagen kommendörkapten av 2:a graden numera avgått från innehavande beställning, beställningen bör avföras från staten, till följd varav det till löner för å staten upptagna beställningshavare avsedda beloppet bör minskas till 51,600 kronor.

Vidkommande det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet hänvisa till vad utskottet i denna fråga anfört under punkt 19:o). *Utskottet.*

Då Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt icke föranlett någon erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa stat för budgetåret 1938/39 för marinens reservstat,

b) till bestridande av kostnaderna för *marinens reservstat* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

68:o) **Marinens reservpersonal.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 74, sid. 178) att till marinens reservpersonal för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 265,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 238,000 kronor.

För nästa budgetår har med hänsyn därtill, att under budgetåret 1936/37 utgifterna å anslaget överstego 262,000 kronor, föreslagits en höjning av detsamma till 265,000 kronor, varav 232,800 kronor beräknats falla å flottan och 32,200 kronor å kustartilleriet.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *marinens reservpersonal* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 265,000 kronor.

69:o) **Rese- och traktamentspenningar. Flyttningsersättning. Resestipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 75—77, sid. 178 och 179), vilka i förhållande till de till ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisade anslagen innebära beträffande det nedan under a) upptagna anslaget en med hänsyn till kustartilleriets utökade organisation föranledd höjning med 2,000 kronor och i övrigt oförändrade anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *rese- och traktamentspenningar* ett förslagsanslag av 72,000 kronor;

b) till *flyttningsersättning* ett förslagsanslag av 55,000 kronor;

c) till *resestipendier* ett reservationsanslag av 14,000 kronor.

De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

70:o) **De värnpliktigas avlöning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 78, sid. 179 och 180) att till de värnpliktigas avlöning för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 497,000 kronor.

Uti förutberörda av herr *A. Olsson* i Stockholm *m. fl.* inom andra kammaren väckta motion (nr 94) har med avseende å sjöförsvaret hemställts, att riksdagen måtte besluta, att dagavlöningen till de värnpliktiga, oavsett tjänstgöringstid, måtte höjas till 1 krona per tjänstgöringsdag samt att det i statsverkspropositionen upptagna anslaget till de värnpliktigas avlöning måtte för marinen höjas från 497,000 kronor till 884,910 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 467,000 kronor.

Departementschefen har för budgetåret 1938/39 beräknat antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga m. fl. vid marinen till 883,724. Därav hava 775,820 dagar upptagits med ett penningbidrag av 50 öre och 107,904 dagar med ett penningbidrag av 1 krona, vadan alltså för penningbidrag under nästkommande budgetår bör beräknas ett belopp av (775,820 × 0.50 + 107,904 × 1.00 =) 495,814 kronor.

För beredande av avlöningstillägg till dels reservkadetter vid kustartilleriet, beräknat till sammanlagt 1,300 kronor, dels ock reservintendentskadetter, beräknat till sammanlagt 200 kronor, hava därjämte under anslaget beräknats tillhopa 1,500 kronor.

Anslagsbehovet skulle alltså uppgå till (495,814 + 1,500 =) 497,314 kronor eller, i avrundat tal, 497,000 kronor.

Vidkommande det motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet under hänvisning till vad som anförts under lantförsvarets motsvarande anslag avstyrka detta förslag. *Utskottet.*

Mot den av departementschefen verkställda beräkningen av sjöförsvarets värnpliktsanslag har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) avslå herr A. Olssons i Stockholm m. fl. förevarande motion II: 94, i vad den avser förevarande anslag;

b) till *de värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 497,000 kronor.

71:o) **Understöd åt vissa värnpliktigas familjer. Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 79 och 80, sid. 180) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *understöd åt vissa värnpliktigas familjer* ett förslagsanslag av 15,000 kronor;

b) till *inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m.* ett förslagsanslag av 148,000 kronor.

Undervisning, understöd, expenser m. m.

72:o) **Undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 81, sid. 181), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till ökat antal kadetter föranledd höjning av anslaget med 5,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

73:o) **Studiestipendier.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, sid. 181 och 182), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till å anslaget förefintlig behållning föranledd sänkning med 6,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *studiestipendier* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,000 kronor.

74:o) **Understöd åt föreningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83, sid. 183) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *understöd åt föreningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

75:o) **Skrivmaterialier och expenser m. m. Tryckningskostnader. Biblioteksverksamhet för underofficerare och manskap vid marinen.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 84—86, sid. 183—185), vilka i förhållande till de för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisade anslagen innebära beträffande det nedan först upptagna anslaget en med hänsyn bland annat till den inträffade prisstegringen föranledd höjning med 2,000 kronor och beträffande det sist upptagna anslaget en höjning med 200 kronor, beroende på planenlig utökning av kustartilleriet, samt beträffande tryckningskostnadsanslaget oförändrat belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *skrivmaterialier och expenser m. m.* ett reservationsanslag av 368,700 kronor;

b) till *tryckningskostnader* ett förslagsanslag av 40,000 kronor;

c) till *biblioteksverksamhet för underofficerare och manskap vid marinen* ett reservationsanslag av 6,200 kronor.

Förplägnad, beklädnad m. m.

76:o) **Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 87, sid. 185—187) att till mathållning för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 2,890,000 kronor.

Förslagsanslaget till förplägnad, som anslaget för närvarande benämnes, är för innevarande budgetår uppfört med 2,852,000 kronor.

För att i fråga om detta anslag åstadkomma likformighet i förhållande till motsvarande anslag vid övriga båda försvarsgrenar har departementschefen föreslagit, att anslaget benämnes »Mathållning». Vidare har föreslagits, att medel för avlöning åt husmödrar och biträdande husmödrar vid marinens matinrättningar från och med nästkommande budgetår skola överflyttas från detta anslag till avlöningsanslaget. Vidare hava kostnaderna för övrig kvinnlig köks- och servispersonal, d. v. s. köks- och servisbiträden, ansetts böra upptagas såsom en särskild utgiftspost under mathållningsanslaget, vilken uppskattats till 181,000 kronor.

Departementschefen har räknat med, att jämväl under nästa budgetår smör skall komma till användning i stället för margarin vid försvarsväsendets matinrättningar.

Med hänsyn till att kostnaderna för den kvinnliga köks- och servispersonalen ansetts böra uppföras å särskild anslagspost, har landportionspriset föreslagits sänkt från 1 krona 7 öre till 95.5 öre. Sjöportionspriset har däremot upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår, eller 1 krona 46 öre.

Med utgångspunkt från 1,459,900 tjänstgöringsdagar i land och 900,000 tjänstgöringsdagar ombord har departementschefen beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1938/39 till (0.955 × 1,459,900 + 1.46 × 900,000 =) 2,708,204 kronor, ökat med det i den särskilda anslagsposten till kostnader för kvinnlig köks- och servispersonal beräknade beloppet, 181,000 kronor.

Medelsbehovet i sin helhet skulle alltså uppgå till (2,708,204 + 181,000 =) 2,889,204 kronor eller, i avrundat tal, 2,890,000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av mathållningsanslaget liksom ej heller mot vad departementschefen i samband därmed föreslagit, hemställer, *Utskottet.*

att riksdagen må till *mathållning* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 2,890,000 kronor.

77:o) **Beklädnad.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 88, sid. 187) att till beklädnad för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,298,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 1,285,700 kronor.

Även för nästkommande budgetår har anslagsbehovet ansetts böra beräknas efter 55 öre för man och tjänstgöringsdag, vilken beräkningsgrund jämväl tillämpats i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen. Då antalet tjänstgöringsdagar, som bör komma i betraktande vid anslagets beräknande, uppskattats till 2,359,900, skulle alltså medelsbehovet för detta budgetår uppgå till (0.55 × 2,359,900 =) 1,297,945 kronor eller, i avrundat tal, 1,298,000 kronor.

Mot departementschefens beräkning av förevarande anslag har utskottet icke funnit anledning till erinran. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *beklädnad* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,298,000 kronor.

78:o) **Kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 89, sid. 187 och 188) att till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 170,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 167,000 kronor.

Jämväl för nästa budgetår har räknats med en dagskostnad av 12 öre. Med utgångspunkt från 1,459,900 tjänstgöringsdagar i land, ökat med 66,000 dagar, motsvarande det för sjöreservens personal beräknade antalet tjänstgöringsdagar, har erhållits ett belopp av (0.12 × [1,459,900 + 66,000] =) 183,108

kronor, vilket å ena sidan bör reduceras med 20,000 kronor, motsvarande den kostnadsminskning, vilken beräknats uppstå till följd av att personal, som åtnjuter hyresbidrag eller inkvarteringsersättning, själv ombesörjer sin inkvartering och förplägnad, men å andra sidan bör ökas med ett belopp av 7,000 kronor, avsett för anskaffande av musikinstrument för flottan och kustartilleriet. Det belopp, som härigenom uppstår, (183,108 — 20,000 + 7,000 =) 170,108 kronor eller, i avrundat tal, 170,000 kronor, utgör anslagsbehovet för nästkommande budgetår.

Utskottet. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av förevarande anslag, får hemställa,

att riksdagen må till *kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 170,000 kronor.

79:o) **Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 90, sid. 188 och 189) att till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 925,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 814,000 kronor.

Departementschefen, som ansett rådande prisläge å bränslemarknaden nödvändiggöra ett högre anslag för nästa budgetår än det belopp av 850,000 kronor, som beräknats enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut, har föreslagit, att anslaget uppföres med 925,000 kronor.

Med framhållande av att chefens för Karlskrona örlogsvarv tjänstebostad vore avsevärt större än den tjänstebostad, som eljest skulle tillkomma honom i egenskap av kommendör i lönegraden O. 7, har departementschefen funnit sig böra föreslå, att en del av uppvärmningskostnaderna för varvschefsbostället i Karlskrona bestrides av statsverket. Därest riksdagen icke hade något att däremot erinra, syntes departementschefen ett belopp av 600 kronor om året böra för ifrågavarande ändamål utgå av bränsleanslaget.

Utskottet. Utskottet tillstyrker, att ett belopp av 600 kronor om året får utgå av förevarande anslag såsom bidrag till uppvärmning av varvschefsbostället i Karlskrona. Anmärkning härom torde böra intagas jämväl under avlöningsanslaget. Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke föranlett någon erinran från utskottets sida, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 925,000 kronor.

80:o) **Kaserninventarier för Gotlands kustartillerikår m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 91, sid. 189 och 190) och under erinran, att i

kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen medel icke upptagits till anskaffande av kaserninventarier för Gotlands fasta kustartilleriförsvar och Gotlands kustartillerikår, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *kaserninventarier för Gotlands kustartillerikår m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Övningar.

81:o) **Flottans krigsberedskap och övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 92, sid. 190 och 191) att till flottans krigsberedskap och övningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 4,950,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 4,440,000 kronor eller samma belopp, vartill anslagsbehovet uppskattats i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen.

Med hänsyn till inträffade prisstegringar å vissa för flottan nödvändiga artiklar och arbeten har departementschefen funnit ofrånkomligt, att, därest flottans övningar skola kunna äga rum i den utsträckning, som förutsatts vid anslagets beräknande i samband med 1936 års försvarsbeslut, anslaget höjes för nästa budgetår. Departementschefen har funnit medelsanvisningen böra bestämmas till 4,950,000 kronor.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka den begärda anslagshöjningen, får hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må till *flottans krigsberedskap och övningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 4,950,000 kronor.

82:o) **Kustartilleriets krigsberedskap och övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 93, sid. 191 och 192) att till kustartilleriets krigsberedskap och övningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 590,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 525,000 kronor.

Med hänsyn till inträffade prisstegringar å vissa för kustartilleriets krigsberedskap och övningar nödvändiga förbrukningsartiklar har departementschefen ansett sig böra föreslå, att till det anslagsbelopp å 550,000 kronor, som enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut beräknats för nästa budgetår, läggas ytterligare 40,000 kronor och att alltså under anslaget för budgetåret 1938/39 beräknas ett belopp av 590,000 kronor.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka den begärda anslagshöjningen, får hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må till *kustartilleriets krigsberedskap och övningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 590,000 kronor.

83:o) **Krigsövningar vid kustfästningarna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 94, sid. 192) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *krigsövningar vid kustfästningarna* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

Sjukvård.

84:o) **Sjukvård.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95, sid. 192 och 193), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär dels en höjning med 1,000 kronor, beroende på ökat antal tjänstgöringsdagar, dels ock en höjning med 6,000 kronor, beroende på av riksdagen beslutad ökning av kustartilleriets personalbestånd, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *sjukvård* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 207,000 kronor.

Flytande materiel och byggnader.

85:o) **Underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 96, sid. 193—195) att till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 6,600,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår upptaget med 5,823,000 kronor eller det belopp, 5,800,000 kronor, vartill medelsbehovet under förevarande anslag uppskattats i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen, ökat med ett belopp om 23,000 kronor, som beräknades inflyta i hyresbidrag för tjänstebostäder å Nya Varvet i Göteborg.

Departementschefen, som med hänsyn till inträffade prisstegringar funnit en höjning av förevarande anslag utöver det enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut beräknade beloppet vara ofrånkomlig, har ansett sig böra för nästa budgetår föreslå en medelsanvisning av 6,600,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka den begärda anslagsökningen, får hemställa,

att riksdagen må till *underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 6,600,000 kronor.

86:o) **Flottans ersättningsbyggnad.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 97, sid. 195—199) att till flottans ersättningsbyggnad för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 7,600,000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 7,600,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1938/39 har marinförvaltningen föreslagit, att för nämnda budgetår skulle i enlighet med särskilda utskottets beräkningar anvisas ett belopp av 7,600,000 kronor till fortsatt byggande av två undervattensbåtar och två jagare, till vilkas påbörjande 1936 års riksdag anvisat medel, samt fortsatt modernisering av de tre pansarskeppen av Sverige-typ. I sammanhang därmed har marinförvaltningen framhållit, att den allmänna prisstegringen givetvis komme att inverka fördyrande å dessa arbeten. För modernisering av pansarskeppen borde på grund härav redan för budgetåret 1938/39 beviljas ett tilläggsanslag av 300,000 kronor. I anslutning härtill hemställde marinförvaltningen, att ett belopp av 7,900,000 kronor måtte äskas för nu ifrågavarande ersättningsbyggnad.

I likhet med marinförvaltningen har departementschefen ansett sig böra föreslå, att för nästkommande budgetår anvisas det i försvarsbeslutet angivna anslagsbeloppet för flottans ersättningsbyggnad eller 7,600,000 kronor, avsett för fortsatt byggande av ovan nämnda två undervattensbåtar och två jagare samt för fortsatt modernisering av pansarskeppen av Sverige-typ. Den av marinförvaltningen väckta frågan om tilläggsanslag å 300,000 kronor för moderniseringen av pansarskeppen har departementschefen behandlat i samband med frågan om tilläggsstat för innevarande budgetår.

Med erinran att innevarande års riksdag till flottans ersättningsbyggnad å tilläggsstat för budgetåret 1937/38 anvisat ett anslag av 360,000 kronor, får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må till *flottans ersättningsbyggnad* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 7,600,000 kronor.

87:o) **Motioner om anslag för förberedande konstruktionsarbeten till nya fartygstyper.** I de förutberörda båda likalydande motionerna, väckta, den ena inom första kammaren av herr *F. Domö m. fl.* (nr 135) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Bagge m. fl.* (nr 251) har hemställts, bland annat, att riksdagen måtte för budgetåret 1938/39 anvisa under fjärde huvudtiteln ett belopp av förslagsvis 100,000 kronor till Kungl. Maj:ts förfogande för förberedande konstruktionsarbeten till nya fartygstyper.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionen I: 135.

Av Kungl. Maj:t har någon medelsanvisning för nu ifrågavarande ändamål icke begärts. Vid sådant förhållande har utskottet icke ansett sig böra tillstyrka motionärernas förslag. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må avslå motionerna I: 135 och II: 251 i de delar, varom här är fråga.

88:o) **Befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 98, sid. 199 och 200) att till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 335,000 kronor.

Med hänsyn till inträffade prisstegringar å byggnadsvaror samt höjning av arbetslöner har departementschefen ansett anslaget för nästkommande budgetår böra, utöver det i försvarsbeslutet för sagda budgetår beräknade beloppet eller 350,000 kronor, höjas med 50,000 kronor och således bestämmas till 400,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka den begärda anslagsökningen, hemställer,

att riksdagen må till *befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

89:o) **Kustartilleriets materiel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 99, sid. 200 och 201) att till kustartilleriets materiel m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 625,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 600,000 kronor.

Med hänsyn till inträffade prisstegringar å vederbörlig materiel samt höjda arbetslöner har departementschefen ansett anslaget för nästa budgetår böra, utöver det i försvarsbeslutet för sagda budgetår beräknade beloppet eller 600,000 kronor, höjas med 25,000 kronor och således bestämmas till 625,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka den begärda anslagsökningen, hemställer,

att riksdagen må till *kustartilleriets materiel m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 625,000 kronor.

90:o) **Anskaffning, underhåll och drift av sjöförsvarets motorfordon.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 100, sid. 201 och 202), vilket innebär anvisande av samma belopp, som för ändamålet beräknades i försvarsbeslutet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *anskaffning, underhåll och drift av sjöförsvarets motorfordon* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 47,000 kronor.

91:o) **Ersättningsbyggnad av kustartilleriets båtmateriel.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101, sid. 202—205) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må för *ersättningsbyggnad av kustartilleriets båtmateriel* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 135,000 kronor.

92:o) **Modernisering av artillerimaterielen å pansarskeppet Oscar II.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102, sid. 205) hemställer utskottet,

att riksdagen må för *modernisering av artillerimaterielen å pansarskeppet Oscar II* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 85,000 kronor.

93:o) **Vissa anläggningar vid flottans skifferoljeverk å Kinnekulle.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 103, sid. 205 och 206) att för vissa anläggningar vid flottans skifferoljeverk å Kinnekulle för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

Marinförvaltningen har hemställt om anvisande av medel till vissa nyanläggningar vid skifferoljeverket å Kinnekulle, nämligen dels uppförande av ett ugnsblock, dels ock anläggning för tillvaratagande av vid destillation av skiffer utvunnen gas, och därvid framhållit, att genom desamma skulle vinnas — förutom ökad praktisk erfarenhet i fråga om framställningen inom landet av produkter, som kunde utvinnas av vid skifferns destillation uppkommen gas — att inom landet framställda såväl tunga som lätta oljor skulle kunna tillföras flottans förråd, vilket vore av betydelse särskilt i tider med stigande oljepriser. Marinförvaltningen äskade därför medel till ifrågavarande nyanläggningar, vilka beräknades draga en kostnad av 120,000 kronor för ugnsblocket och 60,000 kronor för gasanläggningen eller tillhopa 180,000 kronor. Marinförvaltningens förevarande förslag har av departementschefen tillstyrkts.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må för *vissa anläggningar vid flottans skifferoljeverk å Kinnekulle* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

94:o) **Förlängning av dockan nr 2 i Karlskrona.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 104, sid. 207) och under erinran, att anslag för ifrågavarande ändamål icke tidigare anvisats, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förlängning av dockan nr 2 i Karlskrona* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

95:o) **Utflyttning av vissa batterier i Göteborgs skärgård.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 105, sid. 207 och 208) att för utflyttning av vissa batterier i Göteborgs skärgård för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 140,000 kronor.

I sin skrivelse den 6 september 1937 rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästkommande år har marinförvaltningen hemställt om äskande av 280,000 kronor för utflyttning av vissa batterier i Göteborgs skärgård.

Departementschefen har ansett den begärda medelsanvisningen böra fördelas med lika belopp för de närmaste två budgetåren.

Utskottet. Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må för *utflyttning av vissa batterier i Göteborgs skärgård* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 140,000 kronor.

Artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel m. m.

96:o) **Motioner om anslag till teknisk materiel till örlogsfartygen och hjälpfartygen.** I de förutberörda båda likalydande motionerna, väckta, den ena inom första kammaren av herr *F. Domö m. fl.* (nr 135) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Bagge m. fl.* (nr 251) har hemställts, bland annat, att riksdagen måtte för budgetåret 1938/39 anvisa ett belopp av 1,548,400 kronor för anskaffning av teknisk materiel till örlogsfartygen och hjälpfartygen.

Av motionerna framgår, att marinförvaltningen i sina anslagsäskanden för nästa budgetår beräknat en årskvot för täckning av behovet av artilleriammunition till 420,000 kronor, motmedel mot undervattensbåtar till 131,000 kronor, bottenhydrofoner till 165,000 kronor, radiomateriel till 223,300 kronor och optisk signalmateriel m. m. till 26,000 kronor eller i allt 965,300 kronor till örlogsfartygen. För komplettering av de förråd av olika slag, som krävas för utrustning av de för krigsbruk avsedda hjälpfartygen, har marinförvaltningen beräknat 583,100 kronor. Totalsumman skulle alltså bliva 1,548,400 kronor.

Utskottet. Utskottet har ansett sig icke böra för här ifrågavarande ändamål förorda större medelsanvisning å riksstaten för nästa budgetår än vad som av Kungl. Maj:t äskats, varför utskottet avstyrker de motionsvis gjorda yrkandena. Utskottet hemställer,

att riksdagen må avslå motionerna I: 135 och II: 251, i de delar varom här är fråga.

97:o) **Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 106, sid. 208 och 209) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

98:o) **Luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg. Minmateriel för marinen.** På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar (punkterna 107 och 108, sid. 209 och 210) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till anskaffning av *luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg* ett reservationsanslag av 108,000 kronor;

b) till anskaffande av *minmateriel för marinen* ett reservationsanslag av 730,000 kronor.

99:o) **Prövning och undersökning av brisanta sprängämnen m. m. Motmedel mot undervattensbåtar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 109 och 110, sid. 210) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *prövning och undersökning av brisanta sprängämnen m. m.* ett reservationsanslag av 25,000 kronor;

b) till anskaffning av *motmedel mot undervattensbåtar* ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

100:o) **Försök med teknisk materiel. Modernisering av flottans artilleriammunition. Nya kärnrör m. m. i marinens artilleripjäser. Radiomateriel för marinen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 111—114, sid. 211 och 212) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *försök med teknisk materiel* ett reservationsanslag av 65,000 kronor;

b) till *modernisering av flottans artilleriammunition* ett reservationsanslag av 60,000 kronor;

c) till insättande av *nya kärnrör m. m. i marinens artilleripjäser* ett reservationsanslag av 34,800 kronor;

d) till *radiomateriel för marinen* ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

101:o) **Minsvepningsmateriel. Militärfyrlampor m. m. Torpedcentralsikten m. m. å jagare.** På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar (punkterna 115—117, sid. 213 och 214) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till anskaffande av *minsvepningsmateriel* ett reservationsanslag av 30,000 kronor;

b) till anskaffande av *militärfyrlampor m. m.* ett reservationsanslag av 15,000 kronor;

c) till anordnande av *torpedcentralsikten m. m. å jagare* ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

102:o) **Åtgärder för industriens krigsorganisation och marinförvaltningens krigsförberedelser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, sid. 214) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *åtgärder för industriens krigsorganisation och marinförvaltningens krigsförberedelser* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

103:o) **Marinens andel av försöks- och driftkostnader för försvarsväsendets kemiska anstalt.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 119, sid. 214 och 215) att till marinens andel av försöks- och driftkostnader för försvarsväsendets kemiska anstalt för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 12,000 kronor.

Enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut förutsättes, att försöks- och driftkostnaderna för försvarsväsendets kemiska anstalt skola bestridas från de olika försvarsgrenarnas materielanslag enligt fördelning, som det torde ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma. Några särskilda medel hava sålunda icke beräknats för ifrågavarande ändamål.

För budgetåret 1938/39 hava enligt inom arméförvaltningen utförda beräkningar försöks- och driftkostnaderna uppskattats till 55,000 kronor, av vilka kostnader omkring 12,000 kronor skulle komma på marinens anpart.

Departementschefen har ansett sistnämnda belopp böra anvisas under ifrågavarande anslag.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till *marinens andel av försöks- och driftkostnader för försvarsväsendets kemiska anstalt* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 12,000 kronor.

Kustartillerimateriel.

104:o) **Viss materiel för kustartilleriet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 120, sid. 216 och 217) att till viss materiel för kustartilleriet för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,566,900 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1,422,000 kronor.

Enligt 1936 års försvarsbeslut har för kustartilleriets materielkostnader för budgetåret 1938/39 räknats med en årskvot av 1,605,000 kronor.

Under följande punkt har departementschefen för nästkommande budgetår begärt ett anslag å 159,600 kronor till luftvärnsmateriel för kustfästningarna. I enlighet med förenämnda årskvot har under nu ifrågavarande anslag beräknats ett belopp av (1,605,000 — 159,600 =) 1,445,400 kronor. Härtill har emellertid lagts ett sammanlagt belopp av 121,500 kronor för beklädnad, sängservis och utspisningseffekter för Gotlands kustartillerikår samt för materiel för sjukhuset vid Gotlands fasta kustartilleriförsvar och Gotlands kustartillerikår. Medelsanvisningen under anslaget skulle alltså uppgå till 1,566,900 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må till *viss materiel för kustartilleriet* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett reservationsanslag av 1,566,900 kronor.

105:o) **Luftvärnsmateriel för kustfästningarna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121, sid. 217 och 218), som står i överensstämmelse med 1936 års försvarsbeslut, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *luftvärnsmateriel för kustfästningarna* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 159,600 kronor.

106:o) **Särskild materielanskaffning för kustartilleriet.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 122, sid. 218), som står i överensstämmelse med 1936 års försvarsbeslut, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *särskild materielanskaffning för kustartilleriet* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 710,000 kronor.

Sjökarteverket.

107:o) **Avlöning till personal vid sjökarteverket.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 123, sid. 218—233) att

dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för den civila personalen vid sjökarteverket;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39;

dels ock till avlöning till personal vid sjökarteverket för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *R. Lindström* (nr 27) och den andra inom andra kammaren av *C. Lindberg* i Stockholm (nr 35), vari yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att redaktörsbefattningen vid tidskriften »Underrättelser för sjöfarande» uppföres å ordinarie stat från och med budgetåret 1939/40 och med placering i lönegrad B. 24 avlöningsreglementet för civilstaten, samt att såsom kompetensvillkor för anställningen måtte föreskrivas, förutom språkkunskaper och nautisk utbildning, god erfarenhet i handelssjöfart;

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *R. Lindström* (nr 91) och den andra inom andra kammaren av herr *C. Lindberg* i Stockholm (nr 93), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att antalet ordinarie gravörbefattningar vid sjökarteverket må ökas från nu-

varande fem till sex, samt att anslaget till avlöningar vid verket må ökas med 6,000 kronor utöver det belopp som av Kungl. Maj:t föreslagits;

dels ock en inom andra kammaren av herr *C. Lindberg* i Stockholm väckt motion (nr 249), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta på sjökarteverkets stat upptaga tre ordinarie kontrollstationsföreståndare vid kontrollstationerna i Stockholm, Malmö och Göteborg samt att dessa föreståndare i lönehänseende placeras i lönegrad B. 23.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna I: 27, II: 93 och II: 249.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 248,900 kronor.

Med erinran att å gällande stat medel funnes beräknade för avlönande av en extra ordinarie befattningshavare (assistent) vid jordmagnetiska undersökningsväsendet i 21:a lönegraden, har departementschefen, då det numera finge anses till fullo ådagalagt, att den ifrågavarande assistentbefattningen — oberoende av till vilken statsinstitution det jordmagnetiska undersökningsväsendet kunde komma att definitivt förläggas — vore för verksamhetens bedrivande erforderlig, ansett sig böra tillstyrka en av styrelsen för sjökarteverket gjord framställning om befattningens uppförande å ordinarie stat med placering i lönegraden B. 21.

För den numera obligatoriska kontrollen av fartygslanternor och fartygskompasser finnas under sjökarteverket lydande s. k. kontrollstationer i Stockholm, Göteborg, Malmö, Kalmar och Sundsvall. Vid stationerna äro anställda särskilda kontrollstationsföreståndare, tillika ombud vid sjökarteverkets agenturer i nämnda städer. De antagas av chefen för sjökarteverket efter ansökan medelst förordnande tillsvidare på viss tid, högst fem år. I avlöningshänseende åtnjuta kontrollstationsföreståndarna dels arvoden, som på förslag av chefen för sjökarteverket årligen fastställas av Kungl. Maj:t, dels ock en fjärdedel av de avgifter, som vid den agentur, vederbörande förestår, inflyta för verkställda undersökningar av nautiska instrument och sjölanternor samt för utfärdade certifikat.

Departementschefen har framhållit, att kontrollstationsföreståndarnas avlöningsförmåner bestämts vid en tidpunkt, då kontrollverksamheten vore att betrakta såsom en bisyssla. Under det att detta allt fortfarande enligt departementschefens mening måste anses vara förhållandet i fråga om kontrollstationerna i Kalmar och Sundsvall, hade arbetet vid kontrollstationerna i Stockholm, Göteborg och Malmö med åren blivit alltmera omfattande. Särskilt genom de år 1936 utfärdade bestämmelserna om lanterncertifikatens giltighetstid komme arbetet vid de tre sistnämnda stationerna att få en sådan omfattning, att en förbättring av vederbörande kontrollstationsföreståndares löneställning finge anses ofrånkomlig. Härvid har departementschefen ansett sig i anslutning till ett av allmänna civilförvaltningens lönenämnd avgivet förslag, att kontrollstationsföreståndarna i Stockholm och Göteborg med hänsyn till omfånget av deras arbetsuppgifter borde erhålla en fastare anställning vid sjökarteverket än för närvarande. I avvaktan

på vinnandet av större erfarenhet i fråga om det ökade arbetets omfattning och varaktighet syntes befattningarna emellertid — såsom också av lönenämnden föreslagits—tills vidare böra uppföras allenast å extra stat, varvid desamma borde hänföras till lönegraden B. 21. Vad därefter beträffade kontrollstationsföreståndaren i Malmö syntes denne åtminstone tills vidare böra bibehållas såsom anställninghavare med arvode, vilket emellertid på grund av det ökade arbetet borde höjas till ett av lönenämnden föreslaget belopp eller 5,000 kronor för år jämte nyreglerat dyrtidstillägg. Därest förevarande förslag vunne statsmakternas bifall, förutsatte departementschefen att den nuvarande rätten till andel i inflytande undersökningsavgifter upphörde i vad avsåge sistnämnda tre kontrollstationsföreståndare. Vad slutligen beträffade kontrollstationsföreståndarna i Kalmar och Sundsvall har departementschefen utgått ifrån, att de skulle bibehållas vid den avlöning de för närvarande åtnjöte.

Departementschefen har meddelat, att styrelsen för sjökarteverket gjort framställning om redaktörens för tidskriften »Underrättelser för sjöfarande» uppförande på ordinarie stat i lönegraden B. 24, men hade styrelsen dock ansett detta icke böra utesluta möjligheten att i stället tillsätta befattningen med en pensionerad sjöofficer mot åtnjutande av ett årligt arvode av 3,600 kronor. Efter att hava erinrat därom, att 1937 års riksdag avslagit ett motionsvis gjort yrkande i enahanda syfte, har departementschefen ansett sig icke — då riksdagen så nyligen fattat ståndpunkt i förevarande spörsmål och några på frågans lösande i annan riktning inverkande omständigheter därefter icke kunde anses hava inträffat — böra ifrågasätta någon förändring av redaktörens för »Underrättelser för sjöfarande» anställnings- och avlöningsförhållanden.

Departementschefen har vidare framhållit, att vid sjökarteverkets tryckeri och galvanoplastiska laboratorium anställd personal anhållit, att densamma med hänsyn till sitt krävande arbete, som fordrade mångårig lärotid och stor erfarenhet samt stundom vore av konfidentiell eller hemlig art, måtte beredas fastare anställning vid sjökarteverket än vad nu vore fallet.

Departementschefen har intet haft att erinra mot ett av styrelsen för sjökarteverket härutinnan framlagt förslag, att följande personal, som för närvarande innehade anställning vid sjökarteverket med avlöning, som bestämdes av chefen för sjökarteverket och utginge från anslaget till omkostnader för sjökarteverket, bereddes anställning såsom extra ordinarie befattningshavare vid sjökarteverket, nämligen en gravör, en tryckeriförman och en galvanisör (laborant) i 15:e lönegraden, en uppbördsmaskinist och en radiotelegrafist i 12:e lönegraden samt två koppartryckare och ett galvanisörbiträde (laboratoriebiträde) i 10:e lönegraden. Vidare syntes departementschefen i enlighet med styrelsens förslag ett tryckeribiträde, som för närvarande åtnjöte avlöning enligt enahanda grunder som förenämnda personal, böra beredas anställning såsom icke-ordinarie befattningshavare vid sjökarteverket i lönegraden E. 7. Mot att uppbördsmaskinisten och radiotelegrafisten under tjänstgöring ombord komme i åtnjutande av sjötillägg i likhet med motsvarande militär personal syntes departementschefen intet vara att erinra.

Med förmälan att ett belopp av 300 kronor hittills utgått av till sjökarteverkets förfogande stående medel såsom ersättning för bestridande av förekommande sekreteraregöromål har departementschefen nu föreslagit, att sagda medel i stället böra beräknas under förevarande anslag.

Utskottet. Vidkommande det i motionerna I: 27 och II: 35 gjorda yrkandet om ändrad löneställning för redaktören för tidskriften »Underrättelser för sjöfarande» vill utskottet erinra därom, att i motioner vid 1935 års riksdag hemställdes, att den civila personalen vid »Underrättelser för sjöfarande» sattes, redaktören på ordinarie och övrig personal på extra ordinarie stat. I över motionerna avgivet utlåtande framhöll statsutskottet, att utskottet, som i stort sett vore ense med motionärerna därutinnan, att den dåvarande anställningsformen för tidskriftens redaktionspersonal knappast kunde vara fullt tillfredsställande, ansåge sig, under hänvisning till att sjökarteverkets omorganisation stode på dagordningen, icke böra föreslå, att beslut i den motionsvis framförda frågan för det dåvarande fattades av riksdagen. Emellertid ville utskottet uttala sin bestämda förväntan, att spörsmålet om den lämpligaste anordningen beträffande nämnda personals tjänsteställning bleve av vederbörande myndigheter underkastat saklig prövning och slutligt löst i samband med det vilande omorganisationsförslaget. Utskottets utlåtande blev av riksdagen godkänt.

På sätt framgår av statsrådsprotokollet till fjärde huvudtiteln (1936 års riksdag) uttalade departementschefen i fråga om den för redaktören avsedda befattningen, att densamma — med hänsyn till att ett uppförande av befattningen å ordinarie stat kunde innebära ett föregripande av sjökarteverkets framtida organisation samt med beaktande tillika av att sjökarteverkschefen icke ansett skäl föreligga till förändring av redaktörens anställningsform — alltjämt borde bibehållas såsom arvodesbefattning. Beträffande den övriga personalen syntes departementschefen densamma böra beredas anställning såsom extra ordinarie befattningshavare, varvid assistenten placerades i 21:a lönegraden. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Såsom av årets statsverksproposition framgår har departementschefen meddelat, att styrelsen för sjökarteverket i samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1938/39 anfört, att styrelsen efter en inom densamma verkställd utredning angående personalen vid omförmälda redaktion kommit till den uppfattningen, att redaktörsbefattningen borde uppföras å ordinarie stat och hänföras till lönegraden B. 24.

Departementschefen har emellertid icke ansett sig böra ifrågasätta någon förändring i redaktörens anställnings- och avlöningsförhållanden.

Då innehavaren av nämnda redaktörsbefattning kan beräknas komma att lämna befattningen i fråga om ett eller annat år och spörsmålet om redaktörens anställningsförhållanden torde komma att i samband med redaktörsombytet tagas till omprövning, anser utskottet ej påkallat, att den i motionerna berörda frågan om redaktörsbefattningens uppförande på ordinarie stat nu avgöres.

Emellertid må uppmärksammas, att assistenten vid tidskriften innehar anställning såsom extra ordinarie tjänsteman samt att han vid förfall för redaktören har att fullgöra dennes tjänst. Då redaktörsbefattningen är en arvodesbefattning och assistentbefattningen, såsom nyss nämnts, en extra ordinarie befattning följer härav, att assistenten vid förordnande icke äger att komma i åtnjutande av vikariatsersättning. Enligt utskottets mening synes ett dylikt förhållande icke vara tillfredsställande. Utskottet anser billighetsskäl tala för att vikariatsersättning bör utan hinder härav tillkomma assistenten. Utskottet finner sig fördenskull böra i anledning av motionerna föreslå, att assistenten vid förordnande såsom redaktör beredes vikariatsersättning med belopp, som skulle tillkomma honom, därest han uppehölle befattning i lönegraden B. 24. Då kostnaderna för ifrågavarande vikariatsersättning lämpligen torde böra bestridas av den under avlöningsstaten för sjökarteverket uppförda anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, vilken är förslagsvis beräknad, torde någon höjning av anslaget icke vara erforderlig.

I motionerna I: 91 och II: 93 har hemställts, att antalet gravörer å ordinarie stat måtte ökas från nuvarande fem till sex. Såsom i motionerna framhållits har sjökarteverket i sina anslagsäskanden för nästa budgetår gjort enahanda framställning, men har densamma av departementschefen icke upptagits i statsverkspropositionen. Såsom skäl för denna framställning har chefen för sjökarteverket uttalat, att vid verket funnes ett permament övermått av gravyrarbete, som icke kunde avverkas av förefintlig arbetskraft. Sålunda framhölls, att en avsevärd del av samtliga kartplåtar vore omoderna och att en tvingande nödvändighet förelåg, att desamma snarast ersattes genom nyritning och ny gravyr. Vidare hade antalet rättelser i kartplåtarna stigit i sådan grad, att enbart verkställandet av 1936 års rättelser sysselsatte fem gravörer under hela året. Då en ytterligare rationalisering av arbetsmetoderna icke läte sig göra, ansåg kartverkschefen det oundgängligen erforderligt, att omedelbara åtgärder vidtoges för att förstärka gravyrpersonalen.

På grund av vad i detta ärende förekommit har utskottet kommit till den uppfattningen, att det nuvarande antalet gravörer icke är tillräckligt för att kunna fullgöra förekommande gravyrarbete. På grund härav och då det måste anses vara en angelägenhet av vikt att icke en ytterligare stegrad balans uppstår, medförande alltjämt ökad ålder av graverade sjökortsplåtar, finner utskottet bärande skäl tala för att en förstärkning sker av den med gravyrarbete sysselsatta personalen.

Motionärerna hava ansett den ifrågasatta befattningen böra uppföras på ordinarie stat. Ehuru utskottet finner förslaget härom beaktansvärt ej minst med hänsyn till de nuvarande ogynnsamma befordringsförhållandena för de icke-ordinarie gravörerna, anser sig utskottet, då införandet av en dylik anställningsform förutsätter en grundligare omprövning än vad i förevarande fall skett, dock icke nu böra tillstyrka nämnda förslag. Utskottet vill i stället förorda, att den åsyftade personalförstärkningen tills vidare tillgodoses på det sättet, att åt verket beredes möjlighet att anställa ytterligare en extra ordinarie gravör. Detta medför, vad avlöningsstaten beträffar, att delposten

till grundavlöningar m. m. måste höjas från 77,500 kronor med 3,700 kronor till 81,200 kronor och delposten till avlöningsförhöjningar m. m. från 10,000 kronor med 500 kronor till 10,500 kronor. Vidare bör anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän höjas från 18,320 kronor med, i avrundat tal, 400 kronor till 18,720 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag skulle alltså komma att ökas med sammanlagt 4,600 kronor.

Vad slutligen beträffar det i motionen II: 249 gjorda yrkandet, att kontrollstationsföreståndarna i Stockholm, Göteborg och Malmö borde uppföras på ordinarie stat och placeras i lönegraden B. 23, vill utskottet framhålla, att, såsom av statsverkspropositionen under nu förevarande punkt framgår, dessa föreståndare hittills avlönats med arvoden. Med hänsyn till omfånget av de arbetsuppgifter, som numera åligga kontrollstationsföreståndarna i Stockholm och Göteborg, har departementschefen funnit dessa befattningshavare böra erhålla en fastare anställning. Innan emellertid större erfarenhet vunnits i fråga om det ökade arbetets omfattning och varaktighet har departementschefen i likhet med allmänna civilförvaltningens lönenämnd ansett dessa befattningar tillsvidare böra uppföras allenast å extra stat och därvid hänföras till lönegraden B. 21. Vidkommande kontrollstationsföreståndaren i Malmö syntes departementschefen denne åtminstone tills vidare böra bibehållas såsom befattningshavare med arvode.

Då, såsom av det ovan anförda framgår, departementschefens förslag icke innebär ett slutgiltigt fastställande av nämnda kontrollstationsföreståndares löneställning utan snarare är att betrakta såsom ett provisorium i avvaktan på närmare erfarenhet rörande omfattningen av de arbetsuppgifter, som komma att åligga dem, finner utskottet icke skäl föreligga att tillstyrka förevarande motion.

Mot den av Kungl. Maj:t framlagda anslagsberäkningen i övrigt och de av departementschefen i samband därmed avgivna förslagen har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Under åberopande av det anförda får utskottet alltså hemställa,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 91 och II: 93 samt med avslag å motionen II: 249,

a) fastställa följande personalförteckning för den civila personalen vid sjökarteverket:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 chef, arvode enligt 5 § avlöningsreglementet för den civila statsförvaltningen	—
3 förste aktuarier	B. 26
1 aktuarie	B. 22
1 kartograf	B. 22
1 föreståndare för militärdetaljen (militärkartograf)	B. 21

Befattning	Lönegrad
1 assistent å jordmagnetiska avdelningen	B. 21
1 redogörare	B. 18
9 ritare	B. 15
5 gravörer	B. 15
2 ritbiträden	B. 7
1 kanslibiträde	B. 7
1 expeditionsvakt	B. 5

Tjänstemän å extra stat.

2 kontrollstationsföreståndare (i Stockholm och Göteborg) ..... B. 21;

b) godkänna följande avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*		kronor 164,500: —
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, *förslagsvis*		» 14,500: —
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		» 15,180: —
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 81,200: —	
b. Avlöningsförhöjningar m. m. *förslagsvis*	» 10,500: —	» 91,700: —
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		» 18,720: —
Summa förslagsanslag		kronor 304,600: —;

c) till *avlöning till personal vid sjökarteverket* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 304,600 kronor.

II. att motionerna I: 27 och II: 35 må anses besvarade med vad utskottet ovan anfört.

108:o) **Omkostnader för sjömätningsväsendet**. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 124, sid. 234), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 97,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *omkostnader för sjömätningsväsendet* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 230,000 kronor.

109:o) **Omkostnader för kontroll- och undersökningsväsendet.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 125, sid. 235—237), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en ökning med 5,600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *omkostnader för kontroll- och undersökningsväsendet* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 15,600 kronor.

110:o) **Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande». Bidrag till internationella hydrografiska byrån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 126 och 127, sid. 237), vilka i förhållande till de för ifrågavarande båda ändamål för innevarande budgetår anvisade anslagen innebära beträffande förstnämnda anslag en minskning med 8,000 kronor och beträffande sistnämnda anslag ingen ändring i fråga om beloppet, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till redigering och utgivning av *tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»* ett reservationsanslag av 14,000 kronor;

b) till beredande av *bidrag till internationella hydrografiska byrån* ett förslagsanslag av 12,000 kronor.

Diverse.

111:o) **Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m. Extra utgifter.** På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar (punkterna 128 och 129, sid. 238) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m.* ett reservationsanslag av 12,000 kronor;

b) till *extra utgifter* ett reservationsanslag av 95,000 kronor.

112:o) **Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare. Revidering av vissa sjökort.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 130 och 131, sid. 239 och 240), vilka i förhållande till de för ifrågavarande båda ändamål för innevarande budgetår anvisade anslagen innebära beträffande det förstnämnda anslaget en med hänsyn till ingånget kollektivavtal föranledd ökning med 23,000 kronor och beträffande sistnämnda anslag ingen ändring i fråga om beloppet, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare* ett förslagsanslag av 215,000 kronor;

b) till *revidering av vissa sjökort* ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

113:o) **Tillfälligt lönetillägg till marinens arbetare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 132, sid. 240) hemställer utskottet,

att riksdagen må för *tillfälligt lönetillägg till marinens arbetare* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 275,000 kronor.

114:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om anslag för ifrågavarande ändamål (punkt 133, sid. 240) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

F. FLYGVAPNET.

Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

115:o) **Avlöning till personal vid flygförvaltningen.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 134, sid. 241—244) att

dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för den civila personalen vid flygförvaltningen;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39;

dels ock till avlöning till personal vid flygförvaltningen för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 142,000 kronor.

Till avlönande av personal vid flygförvaltningen har för innevarande budgetår under flygvapnets anslag till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. beräknats ett belopp av 128,972 kronor.

Departementschefen har ansett sig böra föreslå, att från och med nästa budgetår i riksstaten uppföres ett särskilt avlöningsanslag för flygförvaltningen, vilket i analogi med motsvarande anslag vid lant- och sjöförsvaren borde benämnas »Avlöning till personal vid flygförvaltningen».

På därom av flygförvaltningen gjord framställning har departementschefen, som funnit en utökning av personalbeståndet å civilbyrån ofrånkomlig, föreslagit, att för nästa budgetår under anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal medel beräknas för ytterligare en extra ordinarie tjänsteman (amanuens) i 16:e lönegraden samt ett extra ordinarie kanslibiträde i 7:e lönegraden.

För tillgodoseende av behov av ytterligare vaktmästarpersonal har departementschefen funnit medel böra beräknas under ifrågavarande anslagspost till avlönande av en extra ordinarie expeditionsvakt i 5:e lönegraden.

Slutligen har ett belopp av cirka 600 kronor ansetts böra beräknas för anställande av vikarier under semester, oförutsedda utgifter och renskrivning m. m.

I övrigt hava inga andra ändringar ifrågasatts, än att i likhet med vad fallet är beträffande övriga s. k. nyreglerade verk dels en särskild personalförteckning för flygförvaltningen bör fastställas och dels en avlöningsstat upprättas att från och med nästkommande budgetår tills vidare tillämpas.

Utskottet. Beträffande flygvapnet hava riksdagens år 1937 församlade revisorer i sin berättelse gjort vissa uttalanden, vilka äga samband med frågan om användningen av till flygvapnets förfogande ställda medel och grunderna för huru de särskilda anslagen framdeles böra disponeras. Sålunda hava under §§ 11—15 i berättelsen av revisorerna berörts vissa speciella frågor inom flygvapnet, medan under § 16 av berättelsen behandlats allmänna iakttagelser rörande förvaltningen av vissa till flygvapnet anvisade medel.

Ehuru utskottet ännu icke till behandling förehaft revisorernas berättelse, har utskottet likväl ansett sig kunna nu hemställa om anvisande av även sådana anslag, vilka beröras av de utav revisorerna gjorda erinringarna, men avser utskottet vid behandlingen av nämnda berättelse att till prövning upptaga frågan, huruvida och i vad mån kompletterande föreskrifter i avseende å användningen av vissa anslag kunna anses erforderliga.

Beträffande anslaget till avlöning till personal vid flygförvaltningen, varom under denna punkt närmast är fråga, vill utskottet därjämte uttala, att utskottet framdeles i samband med behandlingen av revisorernas uttalanden närmare vill angiva sin ståndpunkt till, bland annat, revisionens ställning inom flygvapnet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och under hänvisning till vad utskottet ovan anfört må

a) fastställa följande personalförteckning för den civila personalen vid flygförvaltningen:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 byråchef	B. 30
1 sekreterare och ombudsman	B. 26
1 revisionskommissarie	B. 26
1 kassör och bokhållare	B. 21
2 revisorer	B. 21
2 kanslibiträden	B. 7
1 expeditionsvakt	B. 5
3 kontorsbiträden	B. 4;

b) godkänna följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till tjänstemän å ordinarie stat,
förslagsvis ..... kronor 68,900: —

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		kronor	37,530: —
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m. ...	kr. 24,500: —		
b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	» 2,500: —	»	27,000: —
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		»	8,570: —
Summa förslagsanslag		kronor	142,000: —;

c) till *avlöning till personal vid flygförvaltningen* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 142,000 kronor.

116:o) **Avlöning till personal vid flygstab, flygflottiljer m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 135, sid. 245—256) att

dels godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1938 fogade förslag till stater för officerare, underofficerare och civilmilitär personal vid flygvapnet, flygstaben, flygflottiljerna och flygkrigsskolan, att gälla för budgetåret 1938/39,

dels medgiva, att i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser surnumerär fänrik må komma i åtnjutande av särskild kontant ersättning för dag med belopp, motsvarande sammanlagda värdet av värnpliktig, likaledes för dag, tillkommande förmåner av penningbidrag, portion och ersättning för begagnande av egna persedlar,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1938/39, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, bereda avskedade beställningshavare av manskapet vid flygvapnet med en tjänstetid av minst sex år möjlighet att kvarstå viss tid över stat vid vederbörligt truppförband,

dels ock till avlöning till personal vid flygstab, flygflottiljer m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 2,800,000 kronor.

Förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m., som motsvarande anslag för närvarande benämnes, är för innevarande budgetår uppfört med 2,856,000 kronor.

Departementschefen har till en början föreslagit, att anslaget i stället benämnes »Avlöning till personal vid flygstab, flygflottiljer m. m.». Vidare har föreslagits, att de under anslagsrubriken »A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater», uppförda avlöningskostnaderna för flygförvaltningen, såsom fallet är beträffande de centrala förvaltningsorganen vid de två andra försvarsgrenarna, upptagas under ett särskilt avlöningsanslag och sålunda utbrytas ur berörda anslagspost.

Vidare hava de nu å avlöningsanslaget under rubrikerna »J. Rekryteringskostnader», »K. Flygvapnets reservpersonal», »M. Rese- och traktamentspenningar», »N. Flyttningsersättning» samt »O. Semester åt vid flygvapnet

anställda arbetare» uppförda anslagsposterna likaledes ansetts böra upptagas såsom särskilda förslagsanslag.

I fråga om *staten för officerare, underofficerare och civilmilitär personal vid flygvapnet* har föreslagits, att för nästa budgetår endast en av de båda överstebefattningar, som enligt den av 1936 års försvarsutskotts utlåtande nr 1 införda planen över utökningen av flygvapnets personal under övergångsperioden skulle tillkomma, upptages i staten, nämligen en i lönegraden O. 7. Vidare har föreslagits, att den ytterligare överstebeställning, som enligt planen skulle tillkomma för nästa budgetår, utbytes mot en överstelöjtnantsbeställning, att antalet majorsbeställningar ökas med en utöver det enligt planen avsedda antalet, men antalet kaptensbeställningar i stället minskas med en, samt att den för officer i intendenturbefattning avsedda majorsbeställningen utbytes mot en överstelöjtnants- eller majorsbeställning, vilket enligt grunderna för nämnda plan jämväl förutsatts. Slutligen har ifrågasatts, att antalet löjtnantsbeställningar ökas till 72 samt att fänriksbeställningarnas antal minskas till 18.

Beträffande den civilmilitära personalen har departementschefen föreslagit vissa jämkningar i den planenliga utökningen av denna personal, innebärande minskning med två förrådsförvaltarbeställningar och en flygläkarbeställning av 1:a graden.

Vidare har föreslagits, att surnumerära fänrikar vid flygvapnet böra — i likhet med motsvarande personal vid armén och marinen — komma i åtnjutande av särskild kontant ersättning för dag med belopp, motsvarande sammanlagda värdet av värnpliktig, likaledes för dag, tillkommande förmåner av penningbidrag, portion och ersättning för begagnande av egna persedlar.

Beträffande *staten för flygstaben* har en ökning av skrivpersonalen inom flygstaben ansetts påkallad och har fördenskull föreslagits, att medel beräknas för avlönande av ett ordinarie kontorsbiträde i lönegraden B. 4.

Under *staterna för flygflottiljerna och flygkrigsskolan* har framhållits, att enligt 1936 års försvarsbeslut skall från och med budgetåret 1938/39 uppsättas en ny flygflottilj, Svea flygflottilj, med förläggning till Barkarby.

I fråga om manskapsstaterna har ingen annan ändring i 1936 års försvarsplan ifrågasatts, än att det i planen upptagna antalet vicekorpraler ansetts böra utökas med 90.

Departementschefen har i enlighet med försvarsväsendets lönenämnds yttrande föreslagit, att de å staterna för nuvarande flygflottiljer under »Betjäningspersonal» upptagna eldarbefattningarna utbytas mot extra ordinarie befattningar såsom eldare av 2:a klassen i 5:e lönegraden av den i kungörelsen nr 215/1928 intagna löneplanen för extra ordinarie personal. Även för Svea flygflottilj har räknats med en dylik befattning.

Enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut skall å varje flygförbands stat finnas uppförd en sjuksköterskebefattning. För närvarande är emellertid dylik befattning upptagen allenast å den för flygkrigsskolan gällande staten. Denna befattning är hänförd till 7:e lönegraden av den i 7 § kungörelsen den

15 juni 1935 (nr 397) intagna löneplanen för extra ordinarie befattningshavare. I enlighet med flygförvaltningens förslag har departementschefen förordat, att för nästkommande budgetår jämväl vid var och en av flygflottiljerna bör upptagas en sjuksköterskebefattning med samma lönegradsplacering som den vid flygkrigsskolan nu uppförda.

Slutligen har å staten för flygkrigsskolan i enlighet med grunderna för försvarsbeslutet upptagits ett belopp av 7,500 kronor för avlöning till manlig betjäningspersonal (uppassare) vid de till flygkrigsskolan förlagda kadett- och aspirantskolorna.

Under anslagsrubriken *arvoden till lärare vid vissa av flygvapnets skolor* har departementschefen erinrat om, att för närvarande bestridas från denna anslagspost vissa arvoden till lärare vid de till flygkrigsskolan förlagda kadettskolan och aspirantskolan (tidigare flygskolan) samt den till Västmanlands flygflottilj förlagda underofficersskolan utom i vad avsåge flyglärare, vilkas arvoden utginge från anslaget till flygvapnets övningar.

Flygförvaltningen har nu föreslagit en viss jämkning av de hittillsvarande lärararvodenas antal och storlek, på sätt närmare framgår av en i propositionen intagen tablå. Framhållas må emellertid, att arvodena i fråga beträffande 1:e och 2:e flyglärare beräknats enligt i Kungl. Maj:ts brev den 23 december 1926 angivna grunder till 60 respektive 45 kronor för månad samt beträffande civila lärare vid kadett- och aspirantskolorna efter 10 kronor och vid underofficersskolan efter 8 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet.

Då kadett-, aspirant- och underofficersskolorna numera erhållit en fast organisation, har departementschefen ansett lämpligt att dels underställa riksdagens prövning grunderna för arvodesbeloppen dels ock sammanföra samtliga lärararvoden under en och samma anslagspost under avlöningsanslaget. Härvid komme motsvarande minskning att ske i fråga om anslagsbelastningen å övningsanslaget. Beträffande arvodenas storlek har departementschefen funnit sig kunna lämna förslaget sin anslutning.

Under anslagsrubriken *arvoden för upprätthållande av läkarvården under semester m. m.* har med hänsyn till tillkomsten av en beställning såsom flygläkare av 1:a graden upptagits ytterligare ett belopp av 540 kronor.

Vidkommande frågan rörande beredande av möjlighet för avskedat manskap att kvarstå viss tid över stat har departementschefen åberopat vad han härutinnan anfört under lantförsvarets avlöningsanslag.

I enlighet med vad ovan anförts har departementschefen låtit uppgöra en beräkning av utgifterna under anslaget till avlöning till personal vid flygstab, flygflottiljer m. m. för budgetåret 1938/39. Denna beräkning slutar å 2,800,000 kronor.

Utskottet.

Mot den under förevarande punkt framlagda anslagsberäkningen och de av departementschefen i samband därmed avgivna förslagen har utskottet icke funnit anledning till annat uttalande än att utskottet icke vill motsätta sig förslaget om ökning av den för skrivgöromål vid flygstaben avsedda per-

sonal utöver vad försvarsbeslutet innefattat. Utskottet har därvid förutsatt, att den för flygstaben beräknade civila personalen härigenom skall bliva tillräcklig och att disponerande av dylik personal från flygförvaltningen icke vidare skall förekomma. Utskottet vill i detta avseende hänvisa till riksräkenskapsverkets yttrande den 1 november 1937 (statsverksprop. sid 242 och 243) i avseende å flygvapnets revision.

Utskottet, som i övrigt får erinra om vad som under motsvarande anslag för lantförsvaret blivit anfört, hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1938 fogade förslag till stater för officerare, underofficerare och civilmilitär personal vid flygvapnet, flygstaben, flygflottiljerna och flygkrigsskolan, att gälla för budgetåret 1938/39,

b) medgiva, att i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser surnumerär fänrik må komma i åtnjutande av särskild kontant ersättning för dag med belopp, motsvarande sammanlagda värdet av värnpliktig, likaledes för dag, tillkommande förmåner av penningbidrag, portion och ersättning för begagnande av egna persedlar,

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1938/39, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, bereda avskedade beställningshavare av manskapet vid flygvapnet med en tjänstetid av minst sex år möjlighet att kvarstå viss tid över stat vid vederbörligt truppförband,

d) till *avlöning till personal vid flygstab, flygflottiljer m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 2,800,000 kronor.

117:o) **Rekryteringskostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 136, sid. 256 och 257) att till rekryteringskostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 12,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår under anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. beräknats en anslagspost av 12,000 kronor.

För nästa budgetår har för ändamålet ansetts böra uppföras ett särskilt förslagsanslag med benämningen »Rekryteringskostnader», och har därvid räknats med enahanda belopp.

I likhet med vad som ifrågasatts under lantförsvarets och sjöförsvarets motsvarande anslag har föreslagits, att flygvapnets del av kostnaderna för de lokala civilanställningskommissionernas verksamhet skulle belasta nu ifrågavarande anslag. Det härigenom ökade medelsbehovet, beräknat till 750 kronor, har dock icke ansetts böra medföra höjning av anslaget.

Utskottet, som tillstyrker, att ett särskilt förslagsanslag för ifrågavarande ändamål uppföres i riksstaten, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må till *rekryteringskostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 12,000 kronor.

118:o) **Flygvapnets reservpersonal.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 137, sid. 257) att till flygvapnets reservpersonal för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 33,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår under anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. beräknats en anslagspost av 113,000 kronor.

För nästa budgetår har för ändamålet ansetts böra uppföras ett särskilt förslagsanslag med benämningen »Flygvapnets reservpersonal» och har därvid räknats med ett belopp av 33,000 kronor.

Utskottet, som tillstyrker, att ett särskilt förslagsanslag för ifrågavarande ändamål uppföres i riksstaten, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må till *flygvapnets reservpersonal* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 33,000 kronor.

119:o) **Rese- och traktamentspenningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 138, sid. 257 och 258) att till rese- och traktamentspenningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 45,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår under anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. beräknats en anslagspost av 41,000 kronor.

För nästa budgetår har för ändamålet ansetts böra uppföras ett särskilt förslagsanslag med benämningen »Rese- och traktamentspenningar» och har därvid räknats med ett belopp av 45,000 kronor.

Utskottet, som tillstyrker, att ett särskilt förslagsanslag för ifrågavarande ändamål uppföres i riksstaten för användning enligt samma grunder, som tillämpas för motsvarande anslag vid övriga försvarsgrenar, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må till *rese- och traktamentspenningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 45,000 kronor.

120:o) **Flyttningsersättning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 139, sid. 258) att till flyttningsersättning för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 35,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår under anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. beräknats en anslagspost av 30,000 kronor.

För nästa budgetår har för ändamålet ansetts böra uppföras ett särskilt förslagsanslag med benämningen »Flyttningsersättning» och har därvid räknats med ett belopp av 35,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker, att ett särskilt förslagsanslag för ifrågavarande ändamål uppföres i riksstaten, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till *flyttningsersättning* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 35,000 kronor.

121:o) **Resestipendier.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 140, sid. 258) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *resestipendier* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 12,000 kronor.

De värnpliktigas avlöning m. m.

122:o) **De värnpliktigas avlöning och färder m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 141, sid. 258 och 259) att till de värnpliktigas avlöning och färder m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 290,000 kronor.

Här må erinras om att uti förutberörda av herr *A. Olsson* i Stockholm *m. fl.* inom andra kammaren väckta motion (nr 94) hemställts, att riksdagen måtte besluta, att dagavlöningen till de värnpliktiga, oavsett tjänstgöringstid, måtte höjas till 1 krona per tjänstgöringsdag.

Förevarande anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 241,000 kronor, har i enlighet med grunderna för 1936 års försvarsbeslut för budgetåret 1938/39 beräknats sålunda:

Titel I.	De värnpliktigas avlöning	kronor	220,000: —
Titel II.	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	»	5,000: —
Titel III.	Färdkostnader	»	65,000: —
		Summa kronor	290,000: —

Utskottet. Vidkommande det motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet erinra om vad som anförts under lantförsvarets motsvarande anslag. Någon medelsanvisning för flygvapnets del har icke i motionen begärts.

Departementschefens beräkning av flygvapnets anslag till de värnpliktigas avlöning och färder m. m. har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) avslå herr A. Olssons i Stockholm m. fl. förevarande motion II: 94;

b) till *de värnpliktigas avlöning och färder m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 290,000 kronor.

Expenser m. m.

123:o) **Skrivmaterialier och expenser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, sid. 259 och 260), som står i överensstämmelse med 1936 års försvarsbeslut, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *skrivmaterialier och expenser m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 72,000 kronor.

124:o) **Tryckningskostnader.** På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (punkt 143, sid. 260) och under erinran, att anslaget enligt 1936 års försvarsbeslut beräknats till 18,000 kronor, men ansetts för nästa budgetår kunna på grund av förefintlig reservation begränsas till 8,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *tryckningskostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 8,000 kronor.

Förplägnad, intendenturmateriel och övningar.

125:o) **Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 144, sid. 260—262) att till mathållning för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 690,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 545,000 kronor.

Vidkommande beräkningen av medelsbehovet under anslaget har, såsom under arméns motsvarande anslag framhållits, även under nästkommande budgetår smör ansetts böra komma till användning i stället för margarin vid försvarsväsendets matinrättningar.

Normalportionspriset har för nästa budgetår uppskattats till 86 öre mot 85 öre för innevarande budgetår.

Utgiftsposten för kvinnliga köks- och servisbiträden har för nästa budgetår beräknats till 58,170 kronor, vari inräknats ett belopp av 20,000 kronor, motsvarande kostnaden för naturaportion till ifrågavarande personal. Med hänsyn härtill har det i dagportionspriset ingående beloppet till övriga kostnader för nästa budgetår uppskattats till 15.5 öre mot 17 öre för innevarande budgetår.

Dagportionskostnaden i land skulle alltså utgöra 1 krona 1.5 öre mot 1 krona 2 öre för budgetåret 1937/38.

Med utgångspunkt från ett antal av, i avrundat tal, 623,000 tjänstgörings-

dagar skulle för nästa budgetår medelsbehovet — frånräknat kostnaderna för de kvinnliga köks- och servisbiträdena — utgöra (623,000 × 1.015 =) 632,345 kronor.

Härtill har emellertid lagts ett belopp av 2,000 kronor för ökade portionskostnader under sjökommendering.

Sammanlagda medelsbehovet under nästkommande budgetår skulle alltså uppgå till (58,170 + 632,345 + 2,000 =) 692,515 kronor eller, i avrundat tal, 690,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av mathållningsanslaget, får hemställa,

att riksdagen må till *mathållning* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 690,000 kronor.

126:o) **Intendenturmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 145, sid. 262 och 263) att till intendenturmateriel för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 496,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 406,000 kronor.

Anslagstiteln beklädnads- och munderingsutrustning har jämväl för nästa budgetår beräknats efter 55 öre för man och tjänstgöringsdag. Med utgångspunkt från 623,000 tjänstgöringsdagar har titeln beräknats till 342,650 kronor.

I fråga om anslagstiteln speciell flygarbeklädnad har densamma, som efter genomförd flygorganisation uppskattats till 100,000 kronor, ansetts böra ökas med 10,000 kronor till 60,000 kronor.

Vidkommande anslagstitlarna kasernutredning och förplägnadsutredning hava de jämväl för nästa budgetår ansetts böra beräknas efter ett belopp av 9 respektive 6 öre per man och tjänstgöringsdag. I enlighet härmed har förstnämnda titel uppskattats till 56,070 kronor och sistnämnda till 37,380 kronor.

Medelsanvisningen under anslaget skulle alltså för nästa budgetår bliva, i avrundat tal, 496,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den verkställda beräkningen av här ifrågavarande anslag, får hemställa,

att riksdagen må till *intendenturmateriel* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 496,000 kronor.

127:o) **Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 146, sid. 263), vilket innebär anvisande av samma belopp, vartill försvarskommissionen i sina kostnadsberäkningar för nästa budgetår uppskattat anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 272,000 kronor.

128:o) **Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 147, sid. 264) att till engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 448,000 kronor.

Av den sammanställning, som finnes införd i 1936 års riksdags särskilda utskotts utlåtande, sid. 167, inhämtas, att till engångskostnader för viss intendentur-, flyg- och vapenmateriel för budgetåret 1938/39 beräknats tillhopa 3,400,000 kronor.

Departementschefen har ansett sistnämnda belopp böra för budgetåret 1938/39 fördelas med 448,000 kronor till engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel, med 1,000,000 kronor till engångskostnader för anskaffning av vapenmateriel och med 1,952,000 kronor till engångskostnader för anskaffning av flygmateriel.

I förevarande sammanhang hava medel äskats för anskaffning av intendenturmateriel.

Kungl. Maj:ts förslag har icke föranlett någon erinran från utskottets sida. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 448,000 kronor.

129:o) **Flygvapnets övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 148, sid. 265 och 266) att till flygvapnets övningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,150,000 kronor.

Uti de förutberörda båda likalydande motionerna, väckta, den ena inom första kammaren av herr *F. Domö m. fl.* (nr 135) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Bagge m. fl.* (nr 251) har hemställts, bland annat, att riksdagen måtte — med höjande med 100,000 kronor av det i statsverkspropositionen upptagna anslaget — för budgetåret 1938/39 anvisa ett belopp av 3,250,000 kronor till flygvapnets övningar.

Vidare har uti en inom andra kammaren av herr *B. Holmgren* väckt motion (nr 168) hemställts, att riksdagen måtte till Kungl. Maj:ts nu föreliggande proposition göra det tillägget, att å anslaget till flygvapnets övningar må avlönas tre skrivbiträden, därav ett avsett för Västmanlands flygflottilj och två avsedda för flygkrigsskolan.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna I: 135 och II: 168.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2,500,000 kronor. Härtill komma emellertid dels ett belopp av omkring 200,000 kronor, som väntas inflyta genom författningsenlig restitution av erlagda tull- och

skattemedel för bensin, dels ock besparingar från närmast föregående budgetår å 326,172 kronor 28 öre. Tillgångarna under anslaget för innevarande budgetår uppgå sålunda till (2,500,000 + 200,000 + 326,172: 28 =) 3,026,172: 28 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya flygorganisationen har medelsbehovet under anslaget efter genomförd organisation beräknats till 5,225,000 kronor.

Flygförvaltningen har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under anslaget till 3,300,000 kronor, därvid avdrag gjorts med 300,000 kronor, vilket belopp beräknats inflyta genom restitution å erlagda tull- och skattemedel för bensin.

Departementschefen har icke ansett sig kunna tillstyrka ett så avsevärt avsteg från kostnadsberäkningarna för den nya flygorganisationen, som det av flygförvaltningen föreslagna medelsbeloppet innebär. Med hänsyn härtill och då till flyglärare utgående arvoden, vilka för närvarande bestridas av medel under förevarande anslag och beräknats uppgå till omkring 14,000 kronor, av departementschefen i det föregående föreslagits skola från och med nästkommande budgetår gäldas av medel under flygvapnets avlöningsanslag, har departementschefen funnit sig icke böra föreslå ett högre anslagsbelopp än 3,150,000 kronor. I likhet med med vad nu är förhållandet syntes departementschefen i enlighet med bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, ifrån förevarande anslag bestridas kostnader till arvoden åt civila lärare vid flygvapnets manskapsskolor ävensom till lärare vid skolor och kurser av tillfällig natur.

Utskottet. Utskottet har ansett sig böra tillstyrka den av Kungl. Maj:t äskade medelsanvisningen och får följaktligen avstyrka de motionsvis gjorda framställningarna om beviljande av högre anslag.

Vidkommande härefter det i motionen II: 168 gjorda yrkandet vill utskottet till en början framhålla, att det ur budgetära synpunkter icke är tillfredsställande att, på sätt motionären yrkat, belasta ett övningsanslag med, såsom här är fråga, direkta avlöningskostnader, utan böra desamma lämpligen bestridas av vederbörligt avlöningsanslag. Enär de arbetsuppgifter, som i motionen åsyftas och för vilkas utförande behov av extra skrivhjälp ansetts föreligga, icke synas vara av stadigvarande natur, utan det här närmast torde gälla tillgodoseendet av ett tillfälligt och tidigare icke förutsett personalbehov, förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t efter framställning av vederbörande myndigheter kommer att — då behov av skrivhjälp, såvitt av motionen framgår, synes föreligga — ställa erforderliga medel till förfogande från något till Kungl. Maj:ts disposition stående anslag, för den händelse icke behovet kan tillgodoses genom värnpliktig personal. Därest det framdeles skulle visa sig, att stadigvarande behov av fast anställda arbetskrafter föreligger, synes man kunna utgå från att vederbörande förvaltningsmyndigheter hos Kungl. Maj:t göra framställning om fortsatt anställande av den

behövliga personalen. Motionen synes med hänsyn till det anförda icke böra föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 135 och II: 251, i de delar varom här är fråga, till *flygvapnets övningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,150,000 kronor,

b) att motionen II: 168 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

130:o) **Motorfordon och motorbåtar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 149, sid. 266 och 267) och under erinran, att samma belopp upptagits i kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *motorfordon och motorbåtar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 374,000 kronor.

Sjukvård.

131:o) **Sjukvård.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 150, sid. 267 och 268) att till sjukvård för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 47,000 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen har medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknats till 47,000 kronor, vilket belopp av Kungl. Maj:t äskats.

Departementschefen har föreslagit, att i likhet med vad fallet är med sjukvårdsanslagen för lantförsvaret och sjöförsvaret jämväl för flygvapnets del anslaget till sjukvård från och med nästkommande budgetår uppföres som reservationsanslag.

Utskottet tillstyrker, att sjukvårdsanslaget från och med nästa budgetår uppföres såsom reservationsanslag. Då utskottet ej heller i övrigt haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *sjukvård* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 47,000 kronor.

Vapen och ammunition.

132:o) **Vapen och ammunition.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 151, sid. 268 och 269) att till vapen och ammunition för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 480,000 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen har medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1938/39 uppskattats till 450,000 kronor.

Då efter blixtnedslag sommaren 1936 en förrådsbyggnad å Malmen nedbrunnit till grunden med påföljd att därstädes förvarad vapenmateriel till ett värde av, i runt tal, 29,000 kronor gått förlorad, har departementschefen ansett sig böra under anslaget beräkna medel till ersättande av ifrågavarande materiel.

Slutligen har ett belopp av 800 kronor ansetts böra beräknas under anslaget för beredande, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, av belöningar för i tävlingsfällning av bomber och tävlingsskjutning ådagalagd skicklighet.

Det sammanlagda anslagsbehovet för nästkommande budgetår skulle sålunda uppgå till (450,000 + 29,000 + 800 =) 479,800 kronor eller, i runt tal, 480,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker den begärda anslagsökningen, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till *vapen och ammunition* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 480,000 kronor.

133:o) **Engångskostnader för anskaffning av vapenmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 152, sid. 269 och 270) att till engångskostnader för anskaffning av vapenmateriel för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Departementschefen har inledningsvis erinrat därom, att för försök med fällningsanordningar m. m. för torpedflygplan samt för anskaffning av flygplantorpeder m. m. hava såsom reservationsanslag anvisats, för budgetåret 1933/34 till försök med fällningsanordningar m. m. för torpedflygplan 22,500 kronor, för budgetåret 1934/35 till flygplantorpeder m. m. 89,000 kronor samt för budgetåret 1935/36 till flygplantorpeder 42,000 kronor.

Flygförvaltningen har i skrivelse den 26 februari 1937 meddelat, att kvarstående medel å ovannämnda två äldre anslag enligt samråd under hand med riksräkenskapsverket numera överförts till det för budgetåret 1935/36 anvisade anslaget.

I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för nästkommande budgetår har nu flygförvaltningen — under erinran om att något särskilt anslag för anskaffning av torpedmateriel för flygvapnet numera icke förefunnes samt att utgifterna härför bestredes av anslag för vapenmateriel — hemställt om utverkande av riksdagens medgivande, att den behållning, som vid utgången av budgetåret 1937/38 kunde komma att kvarstå å det å riksstaten för budgetåret 1935/36 upptagna reservationsanslaget till flygplantorpeder, måtte överföras till nu förevarande anslag för budgetåret 1938/39.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter har departementschefen ansett sig böra tillstyrka, att en sammanslagning av de ifrågavarande anslagen åvägabringades. Därest riksdagen icke hade något att däremot erinra, syntes departementschefen denna åtgärd få vidtagas redan under innevarande budgetår.

Vad därefter beträffar medelsbehovet under anslaget för nästkommande budgetår har under hänvisning till vad ovan anförts under punkt 128:o) för här ifrågavarande ändamål äskats ett belopp av 1,000,000 kronor.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka, att den behållning, som vid utgången av budgetåret 1937/38 kan komma att kvarstå å det å riksstaten för budgetåret 1935/36 upptagna reservationsanslaget till flygplantorpeder, får överföras till nu förevarande anslag för budgetåret 1938/39, ävensom att denna åtgärd får vidtagas redan under innevarande budgetår. *Utskottet.*

Då utskottet jämväl i övrigt tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *engångskostnader för anskaffning av vapenmateriel* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

134:o) **Motioner om anslag för anskaffning av viss mobiliseringsutrustning åt flygvapnet.** I de förutberörda båda likalydande motionerna, väckta, den ena inom första kammaren av herr *F. Domö m. fl.* (nr 135) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Bagge m. fl.* (nr 251) har hemställts, bland annat, att riksdagen måtte för budgetåret 1938/39 anvisa ett belopp av 1,200,000 kronor för anskaffning av viss mobiliseringsutrustning för höjande av flygvapnets krigsberedskap.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionen I: 135.

Utskottet har i denna fråga ansett sig böra intaga samma ställning som departementschefen och avstyrker alltså de i motionerna gjorda framställningarna. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må avslå motionerna I: 135 och II: 251, i de delar varom här är fråga.

Flygmateriel.

135:o) **Anskaffning och förnyelse av flygmateriel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 153, sid. 272) och under erinran, att samma anslagsbelopp upptagits i kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *anskaffning och förnyelse av flygmateriel* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 9,800,000 kronor.

136:o) **Förstärkning av anslaget till anskaffning och förnyelse av flygmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 154, sid. 272 och 273) att till förstärkning av anslaget till anskaffning och förnyelse av flygmateriel för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 784,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1937 har flygförvaltningen anmält, att planerad anskaffning icke kunde hållas inom av försvarskommissionen och särskilda utskottet vid 1936 års riksdag beräknad kostnadsram och att en bidragande omständighet därtill vore, att de av försvarskommissionen utförda grundläggande beräkningarna icke upptagit tullavgifter för inköpt materiel. Kostnadsberäkningarna förrycktes även av den inträdda prisstegringen jämte senare tiders hastiga utveckling i flygtekniskt hänseende.

Sedermera har flygförvaltningen med särskild skrivelse den 16 november 1937 inkommit med utredning i ärendet och därvid angivit behovet av förstärkning av anslaget till anskaffning och förnyelse av flygmateriel till sammanlagt 2,984,000 kronor. Av berörda belopp belöpte sig ett belopp av 184,000 kronor å beräknad fördyring å vissa närmare angivna materielkostnader att likvideras under budgetåret 1938/39, under det att återstoden eller 2,800,000 kronor hänförde sig till vissa angivna ändamål, som på grund av de ökade kostnaderna för anskaffning av flygplan måste eftersättas, därest icke särskilda medel utöver det normala anslaget härför ställdes till förfogande.

Departementschefen har framhållit, att cirka två tredjedelar av berörda summa om 2,800,000 kronor eller cirka 1,800,000 kronor kunde beräknas belöpa å inträffad fördyring av flygplaninköp för budgetåren 1936/37 och 1937/38. Frågan om anvisande av detta belopp har behandlats i samband med anvisande av medel å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Återstoden av nämnda summa eller 1,000,000 kronor skulle sålunda avses belöpa å budgetåret 1938/39. Departementschefen har emellertid icke funnit det vara oundgängligen nödvändigt, att hela detta belopp anvisades som förstärkning av nästa års flygmaterielanslag utan föreslagit, att den del av den ifrågavarande summan, som borde tillgodoses genom tilläggsanslag under budgetåret 1938/39, begränsades till 600,000 kronor.

Förutom sistberörda belopp syntes departementschefen också det förenämnda beloppet om 184,000 kronor såsom helt åbelöpande budgetåret 1938/39 böra anvisas under förevarande förstärkningsanslag, vadan hela anslagsbehovet för nästkommande budgetår skulle uppgå till (600,000 + 184,000 =) 784,000 kronor.

Utskottet. Med erinran att innevarande års riksdag för här ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för budgetåret 1937/38 anvisat ett belopp av 1,800,000 kronor, får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt, hemställa,

> att riksdagen må till *förstärkning av anslaget till anskaffning och förnyelse av flygmateriel* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 784,000 kronor.

137:o) **Underhåll av flygmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 155, sid. 273 och 274) att till underhåll av flygmateriel för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 2,600,000 kronor.

Uti de två förutberörda likalydande motionerna, väckta, den ena inom första kammaren av herr *F. Domö m. fl.* (nr 135) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Bagge m. fl.* (nr 251) har hemställts, bland annat, att riksdagen måtte — med höjande med 250,000 kronor av det i statsverkspropositionen upptagna anslaget (2,600,000 kronor) — för nästa budgetår anvisa ett belopp av 2,850,000 kronor till flygmaterielens underhåll.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionen I: 135.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1,900,000 kronor.

Enligt försvarsbeslutet har årskvoten för flygmaterielanslagen för budgetåret 1938/39 beräknats till sammanlagt 12,160,000 kronor. Då av detta belopp 9,800,000 kronor avsetts för anskaffning och förnyelse av flygmateriel och 35,000 kronor för flygindustriens krigsorganisation, skulle sålunda för nu förevarande anslag återstå allenast [12,160,000 — (9,800,000 + 35,000) =] 2,325,000 kronor.

Flygförvaltningen har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med 2,977,000 kronor.

Departementschefen, som ansett sig endast med tvekan böra ifrågasätta ett frångående av de genom 1936 års försvarsbeslut fastställda beräkningsgrunderna för flygmaterielanslagen, har dock funnit ofrånkomligt att åtminstone i någon mån söka tillgodose det ökade anslagsbehov, som en oförutsedd ökning av antalet flygtimmar samt inträffad stegring av arbetslöner och materialpriser komma att medföra. Emellertid har departementschefen ansett sig icke kunna tillstyrka en större medelsanvisning än 2,600,000 kronor, vilket likväl innebure utökning av vederbörlig årskvot med 275,000 kronor.

I detta anslagsbelopp har departementschefen emellertid inrymt dels flygvapnets till 12,000 kronor för år beräknade andel i kostnaderna för försvarsväsendets kemiska anstalt, vilka kostnader skola bestridas från vederbörliga vapengrenars materielanslag, dels ock kostnaderna för belöningar i tävlingssignalering enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Utskottet har icke ansett sig böra ifrågasätta någon ökning i det av departementschefen beräknade medelsbehovet för flygmaterielens underhåll. Härav följer, att utskottet avstyrker de motionsvis gjorda yrkandena. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

> att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 135 och II: 251, i de delar varom här är fråga, till *underhåll av flygmateriel* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 2,600,000 kronor.

138:o) **Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel**. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 156, sid. 274) får utskottet under hänvisning till vad ovan anförts under punkt 128:o) hemställa,

att riksdagen må till *engångskostnader för anskaffning av flygmateriel* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,952,000 kronor.

139:o) **Flygindustriens krigsorganisation.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 157, sid. 274) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *flygindustriens krigsorganisation* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 35,000 kronor.

Byggnader, flygfält m. m.

140:o) **Byggnader, flygfält m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 158, sid. 275) att till byggnader, flygfält m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 345,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 260,000 kronor.

Flygförvaltningen har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under anslaget till 393,600 kronor.

Departementschefen har ansett sig icke kunna tillstyrka högre medelsanvisning för nästa budgetår än 345,000 kronor, vilket motsvarar det belopp, 290,000 kronor, vartill medelsbehovet under anslaget för samma budgetår uppskattats enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut, utökat på grund av beräknade prisförhöjningar med 55,000 kronor eller inemot 19 procent å förenämnda grundbelopp.

Utskottet. Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till *byggnader, flygfält m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 345,000 kronor.

141:o) **Förrådsbyggnad å Malmen m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 159, sid. 275 och 276), vilket avser vidtagande av anordningar för förvaring av vapenmateriel vid Östgöta flygflottilj å Malmen, hemställer utskottet,

att riksdagen må för återuppförande av *förrådsbyggnad å Malmen m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 23,000 kronor.

142:o) **Motioner om anslag till anordnande av ett flygfält å Roma kungsgård m. m.** Uti två liklydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *A. Mannerskantz m. fl.* (nr 137) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Svedman m. fl.* (nr 247) har hemställts, att riksdagen måtte dels för anordnande av flygfält å Roma kungsgård för budgetåret 1938/39 anvisa ett an-

slag av 37,500 kronor, dels ock medgiva, att Roma kungsgård med vissa undantag överföres till flygvapnets förvaltning.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionen I: 137.

Utskottet vill visserligen icke bestrida, att det ur försvarssynpunkt och även med hänsyn till det civila flygväsendet vore av betydelse att å Gotland äga tillgång till ett flygfält. Emellertid inverka ett flertal olika faktorer på bedömandet av denna fråga, och, enligt vad utskottet under hand inhämtat, torde spörsmålet för närvarande heller icke befinnas vara i det läge, att det nu medgiver ett definitivt ståndpunkttagande. Vidare tillkommer, att Kungl. Maj:t för innevarande års riksdag icke ansett sig böra framlägga förslag i det i motionerna angivna syftet. Utskottet finner sig ej heller på grundval av framställningar från enskilda motionärer böra tillstyrka riksdagen att anvisa medel för det begärda ändamålet. *Utskottet.*

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 137 och II: 247 icke må av riksdagen bifallas.

Diverse.

143:o) **Extra utgifter.** Utskottet, som ansett, att jämnande av huvudtitelns slutsumma bör ske med anlitande av flygvapnets anslag till extra utgifter, får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 160, sid. 277), vilket innebär anvisande av samma belopp, vartill anslagsbehovet för tredje övergångsåret uppskattats i de grundläggande kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen, hemställa,

att riksdagen må till *extra utgifter* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor; dock att i anslaget må göras den jämkning, som kan erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

144:o) **Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 161, sid. 277) att till semester åt vid flygvapnet anställda arbetare för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 40,000 kronor.

Under anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. finnes för innevarande budgetår upptagen en anslagspost till semester åt vid flygvapnet anställda arbetare å 32,000 kronor.

Departementschefen, som ansett, att för ifrågavarande ändamål bör för nästa budgetår uppföras ett särskilt anslag, har beräknat medelsbehovet under detsamma till 40,000 kronor, innebärande en ökning med 8,000 kronor beroende på av gällande kollektivavtal föranledda merkostnader.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker, att för ifrågavarande ändamål anvisas ett särskilt anslag, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till *semester åt vid flygvapnet anställda arbetare* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 40,000 kronor.

145:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet (punkt 162, sid. 277) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

G. GEMENSAMMA ANSLAG.

Försvarsväsendets kemiska anstalt.

146:o) **Försvarsväsendets kemiska anstalt: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 163, sid. 278—281) att

dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för försvarsväsendets kemiska anstalt,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarsväsendets kemiska anstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39,

dels ock till Försvarsväsendets kemiska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 64,700 kronor.

För innevarande budgetår har för försvarsväsendets kemiska anstalt upptagits allenast den personal, som handhade förberedandet av anstaltens fullständiga organisation.

Med förmälan, att anstaltens nybyggnad beräknades bliva färdigställd under budgetåret 1938/39, har departementschefen föreslagit, att hela den enligt försvarsbeslutet för anstalten beräknade personalen från och med nästa budgetår upptages å anstaltens personalförteckning. Departementschefen har därvid anslutit sig till ett av arméförvaltningen framlagt förslag om att den i staten för anstalten enligt försvarsbeslutet upptagna befattningen såsom ingenjör, för vilken beräknats arvode enligt lönegraden B. 27, måtte uppföras såsom ordinarie befattning i lönegraden B. 27. Beträffande den i försvarsbeslutet upptagna befattningen som kemisk assistent, vilken avsetts skola åtnjuta arvode i lönegraden B. 22, har departementschefen funnit sig böra föreslå, att jämväl ifrågavarande befattning i personalförteckningen upptages som ordinarie men med anmärkning, att densamma icke må utan Kungl. Maj:ts tillstånd tillsättas annat än på förordnande.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har för nästa budgetår beräknats till 64,700 kronor mot 25,000 kronor för innevarande budgetår.

Utskottet finner sig böra tillstyrka, att hela den enligt försvarsbeslutet för försvarsväsendets kemiska anstalt beräknade personalen från och med nästkommande budgetår upptages å anstaltens personalförteckning. Utskottet, som uppmärksammat, att befattningarna såsom ingenjör och kemisk assistent vid anstalten, för vilka i försvarsbeslutet beräknats arvoden, i stället upptagits såsom ordinarie befattningar, vill icke motsätta sig förslaget härom. *Utskottet.*

Mot den verkställda beräkningen av förevarande anslag har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande personalförteckning för försvarsväsendets kemiska anstalt:

Personalförteckning.

Beställning (befattning).	Lönegrad.
Tjänstemän å ordinarie stat.	
Militär personal.	
1 överstelöjtnant eller major, styresman, arvode	O. 5 eller O. 4
1 kapten, arbetsofficer, arvode	O. 3
Civil personal.	
1 professor	B. 30
1 ingenjör	B. 27
1 kemisk assistent	B. 22
1 verkmästare	B. 14
1 kanslibiträde	B. 7
1 expeditionsvakt	B. 5;

Anm. Befattningen som kemisk assistent må icke utan Kungl. Maj:ts medgivande tillsättas annat än på förordnande.

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarsväsendets kemiska anstalt, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*	kronor	56,400: —
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	5,730: —
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*	»	2,570: —
Summa förslagsanslag	kronor	64,700: —;

c) till *Försvarsväsendets kemiska anstalt: Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 64,700 kronor.

147:o) **Försvarsväsendets kemiska anstalt: Dyrtidstillägg.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om anslag för ifrågavarande ändamål (punkt 164, sid. 281) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

148:o) **Försvarsväsendets kemiska anstalt: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 165, sid. 281 och 282), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp, som för här ifrågavarande ändamål i försvarsbeslutet beräknades för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsväsendets kemiska anstalt: Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Militärmeteorologisk informationstjänst.

149:o) **Militärmeteorologisk informationstjänst: Avlöningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 166, sid. 282) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Militärmeteorologisk informationstjänst: Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 42,400 kronor.

150:o) **Militärmeteorologisk informationstjänst: Dyrtidstillägg.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om anslag för ifrågavarande ändamål (punkt 167, sid. 282) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

151:o) **Militärmeteorologisk informationstjänst: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 168, sid. 282 och 283) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Militärmeteorologisk informationstjänst: Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 16,000 kronor.

Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå.

152:o) **Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 169, sid. 283—286) att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39,

dels ock till Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 17,400 kronor.

I skrivelse den 25 oktober 1937 har byråns styrelse anmält, att för nästa budgetår erfordrades anslag med samma belopp som för innevarande budgetår. Enligt styrelsens mening borde samtliga kostnader för byrån bestridas av till byråns förfogande ställda medel, i samband varmed kostnaderna för byrån syntes böra uppdelas på ett avlönings-, ett dyrtidstilläggs- och ett omkostnadsanslag. Ifrågavarande förslag har av departementschefen tillstyrkts.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka förslaget om att samtliga kostnader för den centrala civilanställningsbyrån upptagas å särskilda för byrån anvisade anslag, nämligen ett för avlöningar, ett för dyrtidstillägg och ett för omkostnader. *Utskottet.*

Mot den verkställda beräkningen av medelsbehovet under avlöningsanslaget har utskottet intet haft att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		kronor	500: —
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 12,800: —		
b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	» 1,100: —	»	13,900: —
3. Sammanträdesarvoden à 20 kronor per dag till styrelsens ledamöter och suppleanter, *förslagsvis*		»	1,700: —
4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		»	1,300: —
Summa förslagsanslag		kronor	17,400: —;

b) till *Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 17,400 kronor.

153:o) **Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Dyrtidstillägg.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om anslag för ifrågavarande ändamål (punkt 170,

sid. 286 och 287) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

154:o) **Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 171, sid. 287) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,400 kronor.

Diverse.

155:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om anslag för ifrågavarande ändamål (punkt 172, sid. 287) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

156:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Försvarsväsendets lönenämnd. Befrämjande av den andliga vården vid försvarsväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 173—175, sid. 287 och 288) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats för här ifrågavarande ändamål samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *kommittéer och utredningar genom sakkunniga* ett reservationsanslag av 90,000 kronor,

b) till *försvarsväsendets lönenämnd* ett anslag av 11,000 kronor,

c) till *befrämjande av den andliga vården vid försvarsväsendet* ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

157:o) **Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om anslag för ifrågavarande ändamål (punkt 176, sid. 288 och 289) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

158:o) **Provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. m.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag i förenämnda frågor (punkt 177, sid. 289 och 290) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

159:o) **Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om anslag för ifrågavarande ändamål (punkt 178, sid. 290) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

160:o) **Kommunalutskylder för försvarsväsendets till tjänstebostäder upplåtna fastigheter. Reglering av vissa kursförluster.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 179 och 180, sid. 290 och 291) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) till *kommunalutskylder för försvarsväsendets till tjänstebostäder upplåtna fastigheter* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 83,000 kronor;

b) till *reglering av vissa kursförluster* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 75,000 kronor.

161:o) **Underhållskostnader för vissa samvetsömma värnpliktiga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 181, sid. 291), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 45,000 kronor, beroende på minskat antal tjänstgöringsdagar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *underhållskostnader för vissa samvetsömma värnpliktiga* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

162:o) **Civilanställnings befrämjande.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 182, sid. 292) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *civilanställnings befrämjande* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Stockholm den 8 mars 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Olof Olsson, Nilsson* i Malmö, *Hansén, Borell, Nilsson* i Landeryd, *Andrén, Lindström, Larsson* i Varberg, *Nisser, von Heland* och *Englund;* samt

från andra kammaren: herrar *Råstock, Magnusson* i Skövde, *Törnkvist, Strindlund, Eriksson* i Stockholm, *Persson* i Falla, *Andersson* i Höör, *Jonsson* i Eskilstuna, *Ward, Isacsson, Andersson* i Södergård och *Åqvist,*

dock att vid behandlingen av punkterna 50:o)—162:o) i stället för herr Olof Olsson deltagit herr *Ström* i Lidköping samt i stället för herr Nisser herr *Domö.*

Reservationer:

Vid *punkt 14:o)* (avlöning till personal vid staber och truppförbund m. fl.)

1) av herrar *Olof Olsson, Nilsson* i Malmö, *Lindström, Englund, Törnkvist, Andersson* i Höör och *Ward,* vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Vidkommande till en början de i motionerna I: 21 och II: 28 gjorda yrkandena om sådan utökning av musikkårerna vid Livregementet till häst, Göta artilleriregemente och Karlsborgs luftvärnsregemente, att dessa kårer bliva organiserade såsom musikkårer av typ II, vill utskottet erinra därom, att motioner i samma syfte voro föremål för prövning vid 1937 års riksdag. I sitt utlåtande nr 4 vid nämnda riksdag framhöll statsutskottet, att frågan om armémusiken var föremål för prövning vid 1936 års riksdag i samband med försvarsväsendets ordnande. Därvid beslöts, att musikkårer av s. k. typ III, skulle vid den nya försvarsordningens genomförande erhålla en ökning i det dittillsvarande antalet beställningshavare med en sergeant och en vicekorpral. Då denna statökning ännu ej genomförts och erfarenhet således saknades rörande den förbättring av organisationen, som därav skulle följa, avstyrkte utskottet de då föreliggande motionerna. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Motionärerna hava nu framhållit, att den av statsutskottet åsyftade omorganisationen numera genomförts och att erfarenheten bestyrkt, att de ifrågavarande musikkårerna alltjämt äro för fåtaliga för att kunna motsvara de fordringar, som ställas på dem. Även om enligt utskottets mening vissa skäl tala till förmån för motionärernas framställning, anser sig utskottet dock icke böra på grundval av de väckta motionerna tillstyrka riksdagen att beträffande ifrågavarande musikkårer vidtaga ändring i den fastställda musikkårsorganisationen. En sådan ändring synes utskottet därjämte icke lämpligen böra ske, utan att hänsyn jämväl tages till de övriga tre musikkårer av typ III, som enligt försvarsbeslutet skola finnas. Då emellertid viss tvekan synes råda rörande ett fortsatt bibehållande av musikkårer av typ III:s storleksordning, har utskottet ansett önskvärt, att utredning verkställes i syfte att undersöka, huruvida icke ifrågavarande kategori musikkårer lämpligen bör i stället ersättas med musikkårer av typ II. Utskottet finner sig därför i anledning av de väckta motionerna böra tillstyrka riksdagen att hos Kungl. Maj:t göra framställning, att en utredning i sådant avseende kommer till stånd.

I motionen I: 136 — — — = utskottet — — — icke vara behövlig.

I fråga om det i motionen II: 129 — — — = utskottet — — — böra avstyrka den föreliggande motionen.

Vad härefter beträffar — — — = utskottet — — — här ifrågavarande befattningshavare.

Vidkommande slutligen den i motionen II: 171 — — — — = utskottet — — — som må visa sig erforderliga.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

I = utskottet.

II i anledning av motionerna I: 21 och II: 28 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning av frågan om förändring av musikkårer av typ III till sådana av typ II.

III = utskottet

IV = utskottet

V = utskottet.»

2) av herr *Magnusson* i Skövde, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Vidkommande till en början — — — = den under 1) antecknade reservationen — — — kommer till stånd.

I motionen I: 136 — — — = utskottet — — — icke vara behövlig.

I fråga om det i motionen II: 129 gjorda yrkandet vill utskottet erinra därom, att enligt den nya härordningen samtliga musikdirektörer vid armén med undantag av musikdirektören vid Svea livgarde, vilken åtnjuter avlöning enligt lönegraden O. 3, skola vara placerade i lönegraden O. 2. Emellertid skulle Kungl. Maj:t äga att till lönegraden O. 3 uppflytta högst fyra i lönegraden O. 2 placerade musikdirektörer, vilka erhållit kaptens tjänsteställning. På grund härav har Kungl. Maj:t medgivit, att de fyra äldsta musikdirektörerna vid armén finge från och med den 1 juli 1937 erhålla lön enligt den högre lönegraden. I enlighet härmed åtnjuta för närvarande fem av arméns musikdirektörer avlöning i lönegraden O. 3. I den föreliggande motionen har nu hemställts, att till lönegraden O. 3 måtte uppflyttas ytterligare fyra musikdirektörer.

I denna fråga torde böra beaktas, att ovannämnda fyra musikdirektörer icke blevo befordrade till högre beställning, utan att Kungl. Maj:t valde den utvägen att förklara dem berättigade att uppbära lön enligt lönegraden O. 3. Detta innebar, att ifrågavarande musikdirektörer ägde att enligt gällande övergångsbestämmelser kvarstå i tjänst utöver den i det militära tjänstepensionsreglementet fastställda pensionsåldern. Såsom av motionen framgår, hade vissa av dem anmält, att de voro villiga att emottaga befordran till beställning såsom musikdirektör i lönegraden O. 3 allenast under förutsättning, att de utan hinder av dylik befordran medgåves kvarstå i tjänst under två år efter uppnåendet av den för musikdirektörer fastställda pensionsåldern. Därest Kungl. Maj:t funne, att dylikt medgivande icke kunde lämnas, föreslog t. f. chefen för armén, att befordran i stället borde ske av närmast efter dessa i tur varande musikdirektörer, vilka äro desamma som de i motionen angivna. Framhållas må, att dessa senare musikdirektörer anmält sig villiga att mottaga befordran utan villkor att få kvarstå i tjänst utöver pensionsåldern.

Den av Kungl. Maj:t valda formen för befordran av de fyra äldsta musikdirektörerna kommer emellertid, med avseende å efter dessa stående musikdirektörer och i första hand de i motionen omförmälda, vidare att medföra, att möjligheterna avsevärt minskas för dem att få uppbära lön i lönegraden O. 3 under så lång tid, att de bliva berättigade erhålla hela den mot lönegraden O. 3 svarande högre tjänstepensionen.

Då det av Kungl. Maj:t tillämpade förfaringssättet vid uppflyttningen i högre lönegrad av det i 1936 års försvarsbeslut medgivna antalet musikdirektörer föranlett konsekvenser, vilka icke förutsetts och i viss mån ändra innebörden av försvarsbeslutet i denna del, finner utskottet rättvist och billigt, att gottgörelse beredes de musikdirektörer, som på nu angivet sätt fått sina befordrings- och pensionsförhållanden försämrade. Detta synes utskottet, på sätt motionärerna föreslagit, lämpligen böra ske i den formen, att personliga beställningar i lönegraden O. 3 tillerkännas nu åsyftade i motionen närmare angivna musikdirektörer. Härav föranledes, att den under avlöningsanslaget upptagna anslagsposten till lönefyllnad åt musikdirektörer bör ökas från av Kungl. Maj:t beräknade 9,252 kronor till 19,452 kronor. Någon uppräkning av avlöningsanslagets slutsumma torde dock på grund härav icke vara behövlig.

Vad härefter beträffar — — — = utskottet — — — här ifrågavarande befattningshavare.

Vidkommande slutligen den i motionen II: 171 — — — = utskottet — — — som må visa sig erforderliga.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. = utskottet.

II. i anledning av motionerna I: 21 och II: 28 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning av frågan om förändring av musikårer av typ III till sådana av typ II.

III. med bifall till motionen II: 129 tillerkänna musikdirektörerna C. S. Ekström vid Upplands regemente, K. H. Nordström vid Livregementet till häst, K. F. Teike vid Karlsborgs luftvärnsregemente och J. E. Isakson vid Värmlands regemente från och med den 1 juli 1938 personlig lönefyllnad till lönegraden O. 3, ävensom bemyndiga Kungl. Maj:t att med anledning härav vidtaga ovan angiven ändring i anslagsposten till lönefyllnad åt musikdirektörer.

IV. = utskottet.

V. = utskottet.»

3) av herr *Strindlund,* som ansett, att utskottet bort med avstyrkande av motionen II: 171 tillstyrka vad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om staten för garnisonssjukhuset i Stockholm.

Vid *punkt 19:o)* (arméns reservstater) av herrar *Hansén, Borell, Nilsson* i Landeryd, *Andrén, Lindström, Nisser, von Heland, Englund, Magnusson* i Skövde, *Persson* i Falla och *Åqvist,* vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Vidkommande de motionsvis gjorda yrkandena vill utskottet framhålla, att vid reservstatens inrättande år 1915 bestämdes viss relation mellan reservstatspersonalens å ena och den aktiva personalens å andra sidan pensionsförmåner, vilken relation för reservstatspersonalens del blivit försämrad mellan åren 1915 och 1925. Reservstatspensionärerna anse, att sistnämnda år fattade beslut ej fullt återställt denna relation, och finna sig därför hava anledning göra gällande, att de kommit i åtnjutande av sämre pensionsvillkor, än som ställts i utsikt vid den tidpunkt, då de från aktiv stat övergingo till reservstat. Medan lönerna vid 1925 års löne- och pensionsreglering för reservstatspersonalen höjdes så mycket, att de kommo att stå i samma relation till den aktiva personalens då och alltjämt utgående löner som de vid reservstatens inrättande år 1915 bestämda lönerna hade i förhållande till den dåvarande lönenivån för den aktiva personalen, blevo, anse reservstatspersonalen och motionärerna, pensionsbeloppen för reservstatspensionärerna genom 1925 års beslut icke i erforderlig grad uppräknade för att därvid mellan reservstatspensionärerna och den aktiva statens pensionärer samma relation som den ursprungligen bestämda kan anses hava blivit återställd. Med hänsyn till löne- och pensionsregleringens provisoriska karaktär syntes den vid 1925 års riksdag beslutade pensionsregleringen för reservstatspersonalen hava varit i stort sett tillfredsställande, men av upprepade framställningar från personalen framgår, att denna förväntat, att ytterligare pensionsförbättring skulle tillkomma densamma, då definitiv pensionsreglering komme att genomföras.

Då det, såsom av motionerna framgår, från vissa myndigheters och även från försvarskommissionens sida gjorts gällande, att redan pensionerad reservstatspersonal borde erhålla definitiv pensionsreglering medan det av andra myndigheter framhållits, att den år 1925 beslutade pensionsregleringen för reservstatspersonalen i fråga om pensionsbeloppen kan anses innebära en definitiv reglering, finner utskottet för vinnande av erforderlig klarhet härutinnan anledning föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning, huruvida och i vad mån före den 1 juli 1936 pensionerad reservstatspersonal bör beredas någon förbättring i de genom 1925 års riksdags beslut för dem fastställda provisoriska pensionsvillkoren, vilka för deras del alltjämt äro gällande.

Mot Kungl. Maj:ts — — — = utskottet — — — tidpunkt.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

I. med anledning av motionerna I: 160 och II: 255 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning i av utskottet ovan angivet syfte samt för riksdagen

framlägga det förslag, vartill denna utredning må kunna föranleda.

II. a) och b) = utskottet.»

Vid *punkt 46:o)* (anskaffning och underhåll av motorfodon) av herr *Strindlund.*

Vid *punkt 87:o)* (motioner om anslag för förberedande konstruktionsarbeten till nya fartygstyper) av herrar *Borell, Nilsson* i Landeryd, *Andrén, Domö, Magnusson* i Skövde och *Persson* i Falla, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet vill erinra därom, att enligt 1936 års försvarsbeslut byggandet av ytterligare två undervattensbåtar skall påbörjas under budgetåret 1940/41. Då det med hänsyn såväl till dessa fartyg som till andra eventuellt inom närmaste tiden beslutade nykonstruktioner av fartyg är en angelägenhet av vikt, att detaljritningar uppgöras och förberedande konstruktionsarbeten vidtagas, så att icke i onödan fartygsbyggena försenas, har utskottet ansett erforderligt, att redan för nästkommande budgetår medel för dylikt ändamål ställas till Kungl. Maj:ts förfogande. I fråga om medelsanvisningens storlek tillstyrker utskottet i enlighet med motionärernas yrkanden ett belopp av 100,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 135 och II: 251, i de delar varom här är fråga, för *förberedande konstruktionsarbeten till nya fartygstyper* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.»

Vid *punkt 96:o)* (motioner om anslag till teknisk materiel till örlogsfartygen och hjälpfartygen)

1) av *samma reservanter* som de vid punkt 87:o) antecknade, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet vill erinra därom, att 1936 års riksdag icke — i motsats till vad som skedde beträffande armén, kustartilleriet och flygvapnet — beviljade något engångsanslag för materielanskaffning åt flottan. De betänkliga brister, som råda i fråga om flottans materiel och utrustning av olika slag, hava i årets statsverksproposition av departementschefen endast delvis beaktats. Då det för sjöförsvarets krigsberedskap är av största betydelse, att dessa brister i möjligaste mån varda avhjälpta, har utskottet ansett sig böra i enlighet med de i motionerna gjorda yrkandena och marinförvaltningens framställning i ämnet tillstyrka riksdagen att utöver vad i statsverkspropositionen för nu ifrågavarande ändamål begärts anvisa ett belopp av 1,548,400 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 135 och II: 251, i de delar varom här är fråga, för *anskaffning av teknisk materiel till örlogsfartygen och hjälpfartygen* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,548,400 kronor.»

2) av herr *Törnkvist.*

Vid *punkt 107:o)* (avlöning till personal vid sjökarteverket) av herr *Strindlund.*

Vid *punkt 129:o)* (flygvapnets övningar) av *samma reservanter* som de vid punkt 87:o) antecknade, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med hänsyn till angelägenheten av att flygövningarna bedrivas i sådan omfattning, att flygvapnets krigsberedskap i möjligaste mån vidmakthålles och risken för ökat antal flygolyckor minskas, anser utskottet det av Kungl. Maj:t äskade beloppet icke vara för ändamålet tillräckligt. Vid övervägande av frågan om anslagsbehovet har utskottet ansett sig böra i enlighet med yrkandena i motionerna I: 135 och II: 251 tillstyrka, att medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår bestämmes till 3,250,000 kronor, vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsökning med 100,000 kronor.

Vidkommande härefter det — — — = utskottet — — — riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 135 och II: 251, i de delar varom här är fråga, till *flygvapnets övningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,250,000 kronor,

b) att motionen II: 168 — — — = utskottet — — — åtgärd föranleda.»

Vid *punkt 134:o)* (motioner om anslag för anskaffning av viss mobiliseringsutrustning åt flygvapnet) av *samma reservanter* som de vid punkt 87:o) antecknade, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har flygförvaltningen hemställt om anvisande av 3,102,000 kronor för vidtagande av åtgärder för höjande av flygvapnets krigsberedskap. Härutinnan synas förutom anslag för ökade övningskostnader medel för anskaffning av viss mobiliseringsutrustning vara oundgängligen erforderliga. För att i sistnämnda avseende trygga det mest trängande krigsberedskapsbehovet har utskottet ansett sig böra tillstyrka medelsanvisning för budgetåret 1938/39 i den omfattning, som i motionerna yrkats.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 135 och II: 251, i de delar varom här är fråga, för anskaffning av *viss mobiliseringsutrustning för höjande av flygvapnets krigsberedskap* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor.»

Vid *punkt 137:o)* (underhåll av flygmateriel) av *samma reservanter* som de vid punkt 87:o) antecknade, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet har icke funnit det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till flygmaterielens underhåll tillräckligt för att på ett tillfredsställande sätt tillgodose det ökade anslagsbehov, som den oförutsedda ökningen av antalet flygtimmar samt inträffad stegring av arbetslöner och materialpriser komma att medföra. Utskottet har därför ansett sig böra tillstyrka det i motionerna I: 135 och II: 251 framställda yrkandet, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 2,850,000 kronor, vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsökning av 250,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 135 och II: 251, i de delar varom här är fråga, till *underhåll av flygmateriel* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 2,850,000 kronor.»

Vid *punkt 142:o)* (motioner om anslag till anordnande av ett flygfält å Roma kungsgård m. m.) av herrar *Nilsson* i Gränebo, *Magnusson* i Skövde och *Åqvist,* vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Såsom av motionerna framgår, hava av myndigheterna verkställda utredningar givit vid handen, att behovet av att på Gotland erhålla erforderligt antal landningsplatser för flygstridskrafterna för varje dag framstår såsom alltmera trängande med hänsyn såväl till flygvapnets effektiva medverkan vid försvaret av Gotland som till flygvapnets övningar i fred.

Då Gotland icke äger annan landningsplats för flygplan än den otillfredsställande landningsplatsen å Visborgs slätt, synes det utskottet vara en angelägenhet av vikt, att frågan om ordnandet av en flygfältsanläggning på ön snarast bringas till lösning. Framhållas må, att en dylik anläggning ej blott är, såsom ovan nämnts, ur försvarssynpunkt motiverad, utan även är av intresse för det civila flygväsendet vid trafiken till eller via Gotland. I sådant avseende må erinras därom, att innevarande års riksdag på därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar anvisat medel dels till en för luftfartsändamål avsedd radiostation å Gotland, dels ock till en radiofyr därstädes. Det synes utskottet vara med vissa fördelar förenat, därest utförandet av dessa anordningar kunde ske i samband med den nu ifrågasatta flygfältsanläggningen.

Då nu tillfälle erbjudes att för förhållandevis ringa kostnader kunna an-

ordna ett flygfält å Roma kungsgård, synes det utskottet vara välbetänkt, därest riksdagen anvisade de för ändamålet erforderliga medlen, vilka för nästa budgetår beräknats till 37,500 kronor. I samband härmed torde riksdagen böra medgiva, att förvaltningen av för berörda flygfält erforderlig mark å Roma kungsgård överflyttas från domänstyrelsens till flygvapnets förvaltning.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 137 och II: 247

a) för anordnande av *flygfält å Roma kungsgård* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 37,500 kronor,

b) medgiva, att härför erforderlig mark å nämnda kungsgård må överföras från domänstyrelsens till flygvapnets förvaltning ävensom att i samband därmed påkallad nedskrivning av statens domäners kapital må vidtagas.»